

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**“Μελέτη στατιστικής ανάλυσης της κλαδικής
επιχειρηματικότητας στη Δυτική Μακεδονία και της
δυνατότητας πρωτογενούς παραγωγής στον κλάδο της
μεταποίησης μέσα από την παραγωγή α’ υλών”**

ΚΑΝΤΟΥΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΚΥΠΡΑΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ:

Καθ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΑΚΟΥΡΟΣ

Καθ. ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ

Δρ. ΣΑΜΑΡΑ ΕΛΠΙΔΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**“Μελέτη στατιστικής ανάλυσης της κλαδικής
επιχειρηματικότητας στη Δυτική Μακεδονία και της
δυνατότητας πρωτογενούς παραγωγής στον κλάδο της
μεταποίησης μέσα από την παραγωγή α’ υλών”**

ΚΑΝΤΟΥΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΚΥΠΡΑΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ:

Καθ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΑΚΟΥΡΟΣ

Καθ. ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ

Δρ. ΣΑΜΑΡΑ ΕΛΠΙΔΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
1.1 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΈΡΕΥΝΑΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.....	7
1.1.1 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	8
1.1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	9
1.2 ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ...	11
1.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ - Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΑΔΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	30
2.1 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ.....	30
2.2 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ (ΚΟΖΑΝΗΣ, ΦΛΩΡΙΝΑΣ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ, ΓΡΕΒΕΝΩΝ) ΚΑΙ ΑΝΑ ΔΗΜΟ.....	38
2.2.1 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΝΟΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ (ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ).....	38
2.2.2 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΝΟΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ (ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ).....	46
2.2.3 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΝΟΜΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ(ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ).....	53
2.2.4 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ (ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ).....	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	69
3.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	69
3.2 ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ - ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ.....	71
3.3 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ.....	74

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	76
4.1 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ SPSS	76
4.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	114
4.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	115
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	121
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	122
Α. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΈΡΕΥΝΑΣ ΚΛΑΔΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	122

Πρόλογος

Η στήριξη της επιχειρηματικότητας ως παραγωγού θέσεων εργασίας, αποτελεί πρώτη προτεραιότητα για τους συνεργαζόμενους Φορείς καθόσον είναι η μοναδική διέξοδος για τόνωση της οικονομίας.

Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της πρωτογενούς παραγωγής και της διασύνδεσης τοπικά με τη μεταποίηση συμβάλλει στην ενίσχυση της υπεραξίας και στη διεύρυνσή της.

Για τη μεγιστοποίηση της διασύνδεσης των κλάδων παραγωγής, οι συμβαλλόμενοι Φορείς συνεργάζονται αρμονικά αναλαμβάνοντας συγκεκριμένους ρόλους και αρμοδιότητες.

Σκοπός της διπλωματικής μας είναι μια έρευνα για τη «Διερεύνηση της κλαδικής επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και της δυνατότητας πρωτογενούς παραγωγής στον κλάδο της μεταποίησης μέσα από την παραγωγή πρώτων υλών που εισάγονται μέχρι σήμερα από τοπικές επιχειρήσεις»

Ευχαριστίες

Πρώτα απ' όλα, θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον επιβλέποντα της διπλωματικής εργασίας μας, Καθηγητή κ. Ιωάννη Μπακούρο για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του κατά τη διάρκεια της δουλειάς μας. Επίσης, είμαστε ευγνώμονες στην κα. Ελπίδα Σαμαρά για τις πολύτιμες υποδείξεις της. Οφείλουμε ευχαριστίες σε όλη την ομάδα μελέτης για την συμμετοχή τους στην υλοποίηση της εργασίας. Επιπλέον εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας στους εκπροσώπους των επιχειρήσεων που συμμετείχαν πρόθυμα στην αναλυτική έρευνα πεδίου, η συνδρομή των οποίων ήταν καθοριστική για την υλοποίηση της παρούσας μελέτης. Τέλος θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους γονείς μας ιδιαίτερα για τη στήριξη τους όλα αυτά τα χρόνια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Υφισταμένη κατάσταση Έρευνας Τεχνολογίας και Καινοτομίας στη Δυτική Μακεδονία

Η ικανότητα για τη γνώση, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα θεωρείται ως υψίστης σημασίας για την περιφερειακή ανάπτυξη, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή στην Ε.Ε (Asheim et al., 2006). Η στήριξη της επιχειρηματικότητας ως παραγωγού θέσεων εργασίας, αποτελεί πρώτη προτεραιότητα για τις περιφέρειες καθόσον είναι η μοναδική διέξοδος για την τόνωση της οικονομίας. Επιπλέον, η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της πρωτογενούς παραγωγής και της διασύνδεσης τοπικά με τη μεταποίηση συμβάλλει στην ενίσχυση της υπεραξίας και στη διερεύνησή της. Για τη μεγιστοποίηση της διασύνδεσης των κλάδων παραγωγής, οι συμβαλλόμενοι φορείς κάθε περιφέρειας οφείλουν να συνεργάζονται αρμονικά αναλαμβάνοντας συγκεκριμένους ρόλους και αρμοδιότητες.

Η ανταγωνιστικότητα μιας περιφέρειας συνδέεται με την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεών της – χρειάζεται ένα σημαντικό αριθμό ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων με τη σειρά της εξαρτάται τόσο από τις επιδόσεις των ίδιων των επιχειρήσεων όσο και από το άμεσο επιχειρηματικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούν και δραστηριοποιούνται. Ενώ εντοπίζονται ανταγωνιστικές και λιγότερες επιχειρήσεις σε μια περιφέρεια είναι γενικότερα αποδεκτό ότι υπάρχουν κάποιοι προσδιοριστικοί παράγοντες (τοπικοί θεσμοί, δομές, τοπική κοινωνία) σε κάθε περιφέρεια που επηρεάζουν καθολικά όλες τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε αυτήν – περιφερειακό επιχειρηματικό περιβάλλον (European Commission, 1999).

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Βασιζόμενες στα παραπάνω, οι περισσότερες περιφέρειες ρυθμίζουν τις αναπτυξιακές τους πολιτικές ή σχεδιάζουν τις νέες στηριζόμενες στις βασικές κατευθυντήριες γραμμές της Ε.Ε. Το κρίσιμο ερώτημα που προκύπτει είναι αν το θεσμικό περιβάλλον και τα χαρακτηριστικά της παραγωγικής βάσης σε κάθε ευρωπαϊκή περιφέρεια είναι κατάλληλα για την αποτελεσματική εφαρμογή αυτών των πολιτικών.

1.1.1 Στόχοι της μελέτης

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί μέρος της μελέτης για την κλαδική επιχειρηματικότητα στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Οι στόχοι της παρούσας μελέτης συνοψίζονται στους ακόλουθους:

- Η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης (δυνατά και αδύναμα σημεία) που αφορά την κλαδική επιχειρηματικότητα στις Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Φλώρινας.
- Η ανάλυση των προβλημάτων – απειλών που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις και των νέων ευκαιριών οι οποίες διανοίγονται.
- Η ανάδειξη τομέων και κλάδων οικονομικής δραστηριότητας οι οποίοι εμφανίζουν δυναμισμό και έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον.
- Η αποτύπωση – ανάλυση των πρώτων υλών που χρησιμοποιούν και εισάγουν οι τοπικές επιχειρήσεις και η διερεύνηση της οικονομικής και τεχνολογικής δυνατότητας παραγωγής των συγκεκριμένων πρώτων υλών στην περιοχή της Κοζάνης, Φλώρινας ώστε να επιτευχθεί είναι η σταδιακή μείωση των εισαγόμενων πρώτων υλών.
- Η προαγωγή της επιστημονικής έρευνας, η δημιουργία αποκεντρωμένων εστιών επιστημονικής δραστηριότητας και η προσφορά ευκαιριών αποκτήσεως επιστημονικών εμπειριών στη νέα γενιά.

Βάσει των ανωτέρω, θα γίνουν προτάσεις για πολιτικές που πρέπει να ακολουθηθούν και για μέτρα που θα πρέπει να ενσωματωθούν στα περιφερειακά κυρίως προγράμματα δράσης με σκοπό την τόνωση της απασχόλησης.

1.1.2 Μεθοδολογική προσέγγιση

Για τη διερεύνηση της κλαδικής επιχειρηματικότητας στην Π.Ε. Κοζάνης, Φλώρινας και της δυνατότητας πρωτογενούς παραγωγής στον κλάδο της μεταποίησης μέσα από την παραγωγή πρώτων υλών που εισάγονται μέχρι σήμερα από τοπικές επιχειρήσεις πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη πρωτογενής δειγματοληπτική έρευνα σε επιχειρήσεις της Περιφέρειας.

Η θεωρητική τεκμηρίωση αφορά την επισκόπηση διαφόρων Ευρωπαϊκών Εγχειριδίων που σχετίζονται με θέματα Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας, όπως της Πράσινης Βίβλου για Επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη και του Πλαισίου Μέτρησης της Επιχειρηματικότητας (για θέματα Επιχειρηματικότητας), της Πράσινης Βίβλου για την Καινοτομία και του Εγχειριδίου Oslo Manual (για θέματα Καινοτομίας) και του εναρμονισμένου ερωτηματολογίου της Κοινοτικής Έρευνας για Καινοτομία (για θέματα Δραστηριοτήτων Καινοτομίας), «εργαλείων» που χειρίζεται η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (EUROSTAT) και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για σχετικά θέματα. Με άλλα λόγια, η Ομάδα Έργου επιδίωξε να συνθέσει τη θεωρητική και τεχνοκρατική προσέγγιση που από τη μια είναι ακριβής αλλά από την άλλη είναι στατική, με την εμπειρία της περιφερειακής επιχειρηματικότητας της Δυτικής Μακεδονίας και του επιπέδου στο οποίο βρίσκεται.

Η μελέτη ξεκίνησε με αποτύπωση των γενικών χαρακτηριστικών των Νομών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα). Κατόπιν πραγματοποιήθηκε η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης αναφορικά με την οικονομική δραστηριότητα στα όρια της Περιφέρειας και σύγκριση των στοιχείων με τη Χώρα. Στη συνέχεια έγινε η ανάλυση των μέχρι τώρα επιδόσεων και προοπτικών των κλάδων και ιδιαίτερα του κλάδου της μεταποίησης στους 4 Νομούς συγκριτικά με τη Χώρα και η μελέτη ολοκληρώθηκε με την καταγραφή των προβλημάτων και προοπτικών της οικονομίας των 4 Νομών, βάσει πρωτογενούς δειγματοληπτικής έρευνας σε επιχειρήσεις.

Όπως αναφέραμε το έργο, βάσει προδιαγραφών, απαιτούσε τη διενέργεια έρευνας πεδίου η οποία στηρίχτηκε όπως αναφέρεται παρακάτω αναλυτικά στην έρευνα με ερωτηματολόγια. Ο πληθυσμός των επιχειρήσεων διασταυρώθηκε και εν συνεχεία

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

καταγράφηκε από τα μητρώα των επιμελητηρίων, τον τηλεφωνικό (επιχειρηματικό) κατάλογο, τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις (διευθύνσεις γεωργίας και βιομηχανίας) και άλλες βάσεις δεδομένων – λίστες επιχειρήσεων έντυπες και ηλεκτρονικές.

Το ερωτηματολόγιο της αναλυτικής έρευνας σχεδιάστηκε λεπτομερώς (9 σελίδες) και βασίστηκε στο Εναρμονισμένο Ερωτηματολόγιο (CIS IV) της τέταρτης Κοινοτικής Έρευνας για την Καινοτομία και στο εγχειρίδιο Oslo, όπως επίσης και σε αντίστοιχα εφαρμοσμένα παραδείγματα ερευνών που έλαβαν χώρα στην ελληνική επικράτεια και προσομοιάζουν με την πραγματικότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (Μελέτες Τεχνολογικής Προοπτικής Διερεύνησης, Έρευνες της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, Έρευνες κλαδικής Επιχειρηματικότητας, Έρευνες Καινοτομίας Επιχειρήσεων κ.α.).

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε τόσο συνολικά για όλους τους κλάδους ενδιαφέροντος, όσο και μεμονωμένα, ενώ πραγματοποιήθηκε και αξιολόγηση των ευρημάτων σε σύγκριση με αντίστοιχα διαθέσιμα εθνικά μεγέθη και γνωστές πρακτικές και επίπεδα απόδοσης που έχουν καταγραφεί σε πρόσφατες παρόμοιες έρευνες.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της παραπάνω έρευνας πραγματοποιήθηκε και η Απεικόνιση της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας μέσω της καταχώρησης στοιχείων στο Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών Δυτικής Μακεδονίας (GIS) της ANKO A.E. με την υποστήριξη του Τμήματος Πολεοδομικού Σχεδιασμού και GIS της Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας και πιο συγκεκριμένα με την καθοδήγηση του κ. Ιωάννη Καραγιάννη. Η εφαρμογή επιτρέπει την ελεύθερη πρόσβαση των πολιτών και των Φορέων μέσω διαδικτύου, στα στοιχεία της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων ενώ παράλληλα αποτελεί χρήσιμο εργαλείο «ανοικτό» σε όλους τους πολίτες και τους Φορείς που συνεισφέρει στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής (Παράρτημα Ε).

1.2 Το προφίλ των νομών και της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

1.2.1 Εισαγωγή - Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί μία χωρική ενότητα συνολικής έκτασης 9.451 km² (7,16% της χώρας) με πληθυσμό 282.120 κατοίκους (2,5% της χώρας) (δες Πίνακες 1, 2) που απαρτίζεται από τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες: Κοζάνη, Γρεβενά, Καστοριά και Φλώρινα. Γεωγραφικά, τη σημερινή απεικόνισή της την πήρε διοικητικά σύμφωνα με το Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/7-6-2010 τ.Α') περί «Νέας Αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».

Είναι περιοχή κατ' εξοχήν ορεινή, με το 82% του εδάφους της να καλύπτεται από ορεινές και ημιορεινές εκτάσεις. Η Περιφέρεια έχει σημαντικούς φυσικούς πόρους όπως ενεργειακά ορυκτά, μεταλλεύματα, δάση (50% της συνολικής της έκτασης), βοσκότοπους και το 65% των επιφανειακών υδάτινων πόρων της χώρας. Τέλος είναι η περιφέρεια με τον υψηλότερο δείκτη ανεργίας στην Ελλάδα (30,7% Ιανουάριος 2015).

Εικόνα 1: Εικόνα της Περιφέρειας Δυτική Μακεδονίας

Βάσει της αναθεώρησης των αποτελεσμάτων απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών του 2011, στις 20/3/2014 ο πληθυσμός της Περιφέρειας κατά τόπους είναι:

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 1: Μόνιμος πληθυσμός ανά Περιφερειακή Ενότητα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Περιοχή	Μόνιμος Πληθυσμός	Άρρενες	Θήλεις	Πυκνότητα SQKM
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	282.120	141.260	140.860	29,85
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	149.270	74.610	74.660	42,46
Δήμος Κοζάνης	70.420	35.340	35.080	65,74
Δήμος Βοΐου	18.510	9.220	9.290	18,37
Δήμος Εορδαίας	45.450	22.620	22.830	64,12
Δήμος Σερβίων – Βελβεντού	14.890	7.430	7.460	20,45
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	31490	16.270	15.220	13,75
Δήμος Γρεβενών	25.620	13.330	12.290	13,78
Δήμος Δεσκάτης	5.870	2.940	2.930	13,6
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	50280	25.120	25.160	29,23
Δήμος Καστοριάς	35.830	17.840	17.990	46,94
Δήμος Νεστορίου	2.630	1.350	1.280	4,27
Δήμος Ορεστίδος	11.820	5.930	5.890	34,69
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	51.080	25.260	25.820	26,54
Δήμος Φλώρινας	32.620	15.910	16.710	39,8
Δήμος Αμυνταίου	16.890	8.570	8.320	28,66
Δήμος Πρεσπών	1.570	780	790	3,05

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του Μόνιμου Πληθυσμού της Χώρας σύμφωνα με την αναθεώρηση των αποτελεσμάτων της Απογραφής Πληθυσμού -Κατοικιών 2011 στις 20/3/2014.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 2: Έκταση και πληθυσμός ανά περιφέρεια

Περιφέρεια	Έκταση (Τετρ. Χιλ.)	Μέση Έκταση (Τετρ. Χιλ.)	Πληθυσμός (Αριθμός Κατοίκων)	Μέσος Πληθυσμός (Αριθμός Κατοίκων)	Αριθμός Δήμων
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	14.157	643,53	611.067	27.775,77	22
Κεντρικής Μακεδονίας	18.811	495,01	1.871.952	49.261,89	38
Δυτικής Μακεδονίας	9.451	787,63	301.522	25.126,83	12
Ηπείρου	9.203	511,29	353.820	19.656,67	18
Θεσσαλίας	14.037	561,47	753.888	301.55,52	25
Ιόνιων Νήσων	2.307	329,57	212.984	30.866,86	7
Δυτικής Ελλάδας	11.350	597,38	740.506	38.974,00	19
Στερεάς Ελλάδας	15.549	621,97	605.329	24.213,16	25
Αττικής	3.808	57,70	3.761.810	56.997,12	66
Πελοποννήσου	15.490	595,77	638.942	24.690,08	26
Βορείου Αιγαίου	3.836	426,20	206.121	23.989,11	9
Νοτίου Αιγαίου	5.286	155,56	302.686	8.902,53	34
Κρήτης	8.336	347,33	601.131	25.024,63	24
Άγιον Όρος	336	-	-	-	Αυτοδιοίκητο
ΣΥΝΟΛΟ	131.957	405,00	10.964.020	33.735,44	325

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.

Όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία της ΠΔΜ, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της ΠΔΜ 2015-2019 (Στρατηγικός Σχεδιασμός), από την τελευταία

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

απογραφή του 2011 συνάγεται ότι κύρια δημογραφική τάση αποτελεί η πληθυσμιακή γήρανση και συρρίκνωση. Ο πληθυσμός της ΠΔΜ είναι ο τρίτος μικρότερος αριθμητικά μετά τα Ιόνια Νησιά και τα νησιά του Β. Αιγαίου και συγκεντρώνεται κατά 50% στην Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης, ενώ εντοπίζονται αυξημένα ποσοστά σε μη παραγωγικές ηλικιακές ομάδες (γηρασμένος πληθυσμός) και μικρά ποσοστά στις πλέον παραγωγικές ηλικιακές ομάδες. Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι η κατανομή του πληθυσμού με το επίπεδο εκπαίδευσής του. Σύμφωνα με την ίδια μελέτη η ΠΔΜ υπολείπεται στο ζήτημα του επιπέδου εκπαίδευσης του πληθυσμού σε σχέση με τα στοιχεία σε πανελλήνιο επίπεδο.

Επίσης, λόγω της υφιστάμενης κατάστασης, γίνεται ιδιαίτερος λόγος για την απασχόληση, κατατάσσοντας την ΠΔΜ πρώτη σε ποσοστό ανεργίας, σύμφωνα με τη Eurostat. Συγκεκριμένα για το 2015 το ποσοστό άγγιξε το 30,7%, με αντίποδα το 18% που παρατηρείται στο Βόρειο Αιγαίο (Unemployment rate by NUTS 2 regions, EUROSTAT).

Όλα τα παραπάνω στοιχεία σε συνδυασμό και με την αναμενόμενη μείωση της πληθυσμιακής δύναμης, η οποία αποτελεί γενικευμένο φαινόμενο και λόγω της αυξανόμενης μεταναστευτικής εκροής προς το εξωτερικό, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη ενίσχυσης της απασχολησιμότητας, της επιχειρηματικότητας και κατ'επέκταση της τοπικής ανάπτυξης της Περιφέρειας.

Από την άλλη πλευρά η κομβική θέση της ΠΔΜ, ως πύλη εισόδου της Ελλάδας και της ΕΕ στα Δυτικά Βαλκάνια, ενισχύει τη διαμόρφωσή της σε ενιαίο Βαλκανικό χώρο συνεργασίας και ανάπτυξης και γενικότερα την επικοινωνιακή, ενεργειακή και επιχειρηματική της θέση¹. Η ενδυνάμωση της συνεργασίας και των ανταλλαγών με το βαλκανικό χώρο, προβάλλει στο νέο περιβάλλον ως σημαντική επιλογή για την αναπτυξιακή προοπτική της Περιφέρειας, ενώ αναπτύσσονται και νέες δυναμικές στο εμπόριο, στις επενδύσεις και στα επιχειρηματικά δίκτυα.

Όσον αφορά τα βασικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, το παραγωγικό πρότυπο της Περιφέρειας χαρακτηριζόταν παραδοσιακά από την έμφαση στον πρωτογενή τομέα και την αξιοποίηση ορισμένων μόνο φυσικών πλεονεκτημάτων της, ενώ με την πάροδο του χρόνου μετεξελίχθηκε στην ανάπτυξη ισχυρών μονο-δραστηριοτήτων (όπως κυκλώματα λιγνίτη-ενέργειας

¹ Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (ΕΑΠ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2012-2016. Διαθέσιμο στο: http://www.pdm.gov.gr/images/stories/arxeia/eap_pdm_2012-2016.pdf

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

και γούνας), με χωρικές εξειδικεύσεις της οικονομικής δραστηριότητας σε συγκεκριμένους θύλακες (RIS3 ΠΔΜ 2014-2020).

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας στο Πλαίσιο της 4^{ης} Προγραμματικής Περιόδου ήταν μία από τις 3 Περιφέρειες Σύγκλισης (Phasing out) της Ελλάδας, με το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ) να είναι υψηλότερο του 75% του αντίστοιχου της ΕΕ-25 και μικρότερου του 75% της ΕΕ-15. Κατά τη προγραμματική περίοδο 2007-2009, η Δυτική Μακεδονία εντάχθηκε στις Περιφέρειες Μεταβατικής Στήριξης, αφού το κατά κεφαλήν ΑΕΠ για την περίοδο 2007-2009 ανήλθε στο 77% του αντίστοιχου της ΕΕ-27. Σήμερα όμως και λόγω της πρωτοφανούς οικονομικής κρίσης η εικόνα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας έχει αλλάξει, με μία εμφανή αρνητική επίδραση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της (σε ΜΑΔ) διαμορφώνοντάς το σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη της ΕΕ-27 και συγκεκριμένα στο 66% του αντίστοιχου μέσου όρου (βλέπε πίνακα 3).

Πίνακας 3: ΑΕΠ ανά κάτοικο σε ΜΑΔ σε περιφερειακό επίπεδο και ως ποσοστό του Μ.Ο ΕΕ-27, ΕΤΗ 2008-2014.

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		
ΕΤΗ	ΜΑΔ	% ΕΠΙ ΤΟΥ Μ.Ο ΕΕ-27
2008	18,700	72
2009	19,000	78
2010	18,900	75
2011	18,200	70
2012	19,000	71
2013	18,800	70

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2014	18,100	66
------	--------	----

Όπως προκύπτει από τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, πλουσιότερη περιφέρεια παραμένει η Αττική, με Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία 75,971 δισ. ευρώ, ενώ ακολουθούν η Κεντρική Μακεδονία (με ΑΠΑ 20,964 δισ. ευρώ) και με μεγάλη διαφορά η Θεσσαλία (με ΑΠΑ 7,953 δισ. ευρώ).

Όσον αφορά τη συμμετοχή των περιφερειών στη δημιουργία της ΑΠΑ, το μεγαλύτερο μερίδιο κατέχει η Αττική με 48,3% και ακολουθεί η Κεντρική Μακεδονία με 13,3%, ενώ η *Δ. Μακεδονία* βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις με ποσοστό μόλις **2,43%**.

Πίνακας 4: Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά περιφέρεια.

Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά περιφέρεια
(Σε τρέχουσες τιμές. Σε εκατ. €)

Περιφέρειες	2013*	2014*	Μεταβολή %
ΕΛΛΑΔΑ	160237	157187	-1,9%
Αττική	77737	75971	-2,3%
Βόρειο Αιγαίο	2282	2261	-0,9%
Νότιο Αιγαίο	5307	5294	-0,2%
Κρήτη	7597	7679	1,1%
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	6213	6098	-1,9%
Κεντρική Μακεδονία	21440	20964	-2,2%
Δυτική Μακεδονία	3901	3831	-1,8%
Ήπειρος	3538	3487	-1,5%
Θεσσαλία	8040	7953	-1,1%
Ιόνια Νησιά	2720	2716	-0,2%
Δυτική Ελλάδα	7339	7288	-0,7%
Στερεά Ελλάδα	7162	6866	-4,1%
Πελοπόννησος	6960	6779	-2,6%

*προσωρινά στοιχεία

Στο σύνολο των 13 περιφερειών της χώρας, η ΑΠΑ υποχώρησε το 2014 στις 12 εξ αυτών, με τη μεγαλύτερη μείωση να καταγράφεται στις περιφέρειες της Στερεάς

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ελλάδας (-4,1%), της Πελοποννήσου (-2,6%), της Αττικής (-2,3%) και της Κεντρικής Μακεδονίας (-2,2%), ενώ αντίθετα ανοδικά κινήθηκε η ΑΠΑ μόνο στην περιφέρεια της Κρήτης, σημειώνοντας βελτίωση κατά 1,1%.

Στον παρακάτω πίνακα ακολουθεί η ανάλυση της ΑΠΑ ανά κλάδο δραστηριότητας (Nace Rev.2/A10) για το έτος 2014².

Πίνακας 5: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο (Α10) και περιφέρεια – Έτος 2014 (Σε τρέχουσες τιμές, σε εκατ. €)

Περιφέρειες	A	B, Γ, Δ, Ε	ΣΤ	Z, Η, Θ	I	K	Λ	M, N	Ξ, Ο, Π	P, Σ, Τ, Υ
ΕΛΛΑΔΑ	5843	21113	3935	37612	5238	7655	28787	7558	33045	6400
Αττική	307	7699	1456	17405	3878	5327	16944	5309	14726	2920
Βόρειο Αιγαίο	110	154	79	551	40	69	373	99	716	69
Νότιο Αιγαίο	132	379	205	2610	52	105	716	134	787	175
Κρήτη	461	736	221	2660	141	275	1048	283	1457	398
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	433	937	180	1261	96	162	772	125	1926	207
Κεντρική Μακεδονία	1163	3161	520	4929	460	777	3097	745	5025	1088
Δυτική Μακεδονία	238	1808	100	393	39	80	348	78	668	79
Ήπειρος	281	387	186	795	51	96	558	86	924	123
Θεσσαλία	825	1258	256	1479	87	192	1129	149	2236	341

² Η περιγραφή των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας της Α10 ταξινόμησης Nace Rev.2 βρίσκεται στο παράρτημα Δ.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

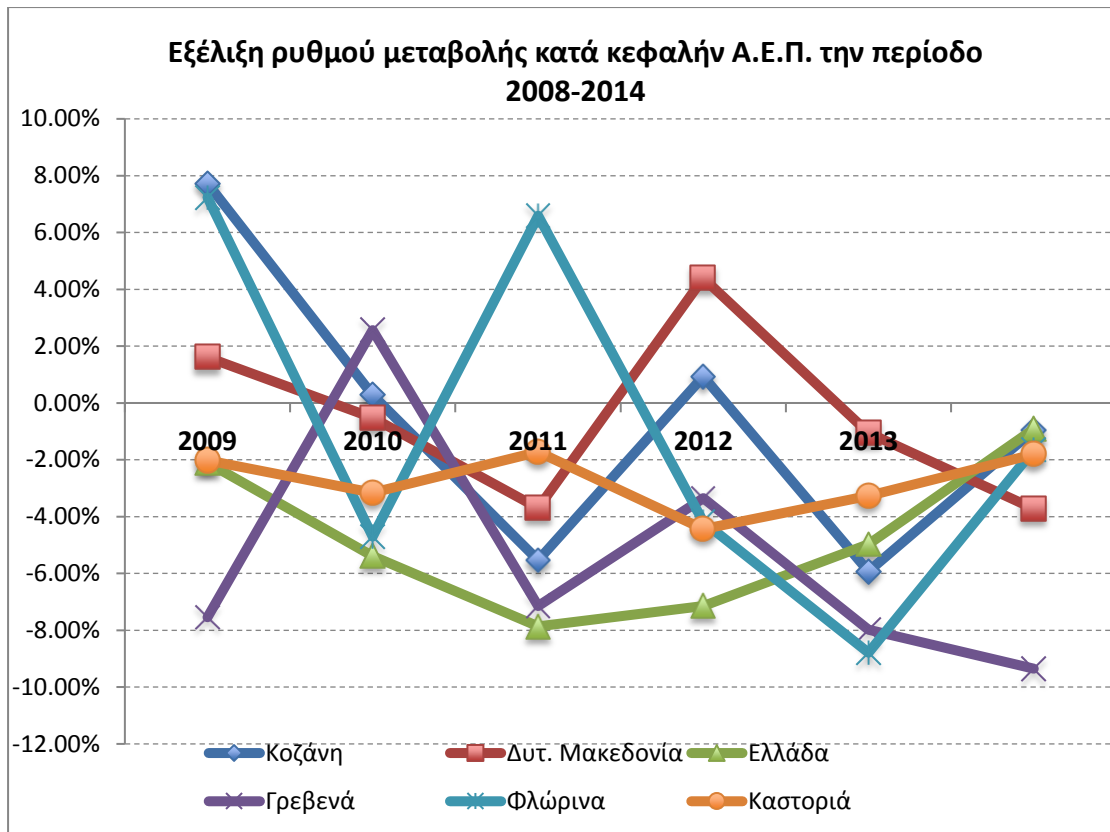
Ιόνια Νησιά	95	124	80	1241	30	72	463	86	402	124
Δυτική Ελλάδα	660	831	227	1618	179	195	1207	214	1758	400
Στερεά Ελλάδα	566	2264	186	1322	76	130	914	127	1113	167
Πελοπόννησος	572	1374	239	1349	110	176	1220	123	1308	309

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Όπως παρατηρούμε για τη Δυτική Μακεδονία οι κλάδοι Β, Γ, Δ και Ε (Ορυχεία και Λατομεία/ Μεταποίηση / Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου, Ατμού και Κλιματισμού/ Παροχή Νερού, Επεξεργασία Λυμάτων, Διαχείριση Αποβλήτων και Δραστηριότητες Εξυγίανσης), μέσα στους οποίους βρίσκεται και η μεταποίηση, συμμετέχουν με το μεγαλύτερο ποσοστό (**47,2%**) στη διαμόρφωση της ΑΠΑ της Περιφέρειας.

Την περίοδο 2008-2014, ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π για την Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας παρουσίασε μείωση της τάξης του 0,50%, σε ποσοστό πολύ μικρότερο από το αντίστοιχο της Χώρας (-4,73%) και σχεδόν σε ίδιο ποσοστό με αυτό των Ν. Κοζάνης (-0,58%) και Φλώρινας (-0,92%). Ο Ν. Γρεβενών κινήθηκε σε πολύ μεγαλύτερη πτώση της τάξης του -5,47% με δεύτερη χειρότερη πτώση στο Ν. Καστοριάς (-2,74%). Πιο αναλυτικά, στα διαστήματα 2009-2011, 2011-2012 και 2012-2014 παρατηρείται έντονη διακύμανση στη μεταβολή του κκαεπ τόσο για την Περιφέρεια όσο και για το σύνολο της Χώρας. Ειδικότερα, την περίοδο 2009-2011 το κκαεπ της Περιφέρειας μειώνεται κατά 5,31% και της Χώρας μειώνεται επίσης σε μεγάλο ποσοστό, 5,76%. Για το 2011-2012 ο κκαεπ της Περιφέρειας εμφάνισε πολύ μεγάλη αύξηση 8,10% ενώ το σύνολο της Χώρας της τάξης μόλις του 0,72%, για να ακολουθήσει την περίοδο 2012-2014 μείωση της τάξης 8,12% για την Περιφέρεια, ενώ ο κκαεπ της Χώρας αυξήθηκε κατά 6,23%.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 1: Εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. την περίοδο 2008-2014

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται η απασχόληση ανά κλάδο δραστηριότητας της ΠΔΜ για το 2014. Σε σχέση με το σύνολο της χώρας η Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας απασχολεί περισσότερους εργαζομένους ως ποσοστό επί του συνόλου εργαζομένων στον τομέα του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, ενώ υστερεί σημαντικά στους εργαζομένους ως ποσοστό επί του συνόλου εργαζομένων στον τομέα της βιομηχανίας και στην πρωτογενή παραγωγή.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 6: Απασχόληση ανά κλάδο δραστηριότητας στην ΠΔΜ και στο σύνολο της χώρας για το 2014.

Τομέας	Π. Δυτικής Μακεδονίας	Σύνολο Χώρας
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	12,21%	17,47%
Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	9,75%	17,70%
Κατασκευές	4,74%	6,46%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	31,78%	24,46%
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	2,12%	1,07%
Λοιπές υπηρεσίες	39,40%	32,84%
Σύνολο	100%	100%

Όσον αφορά την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α.) στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται ως ποσοστό η Α.Π.Α. ανά κλάδο για τη Δυτική Μακεδονία και για κάθε νομό ξεχωριστά. Όπως παρατηρούμε, ο δευτερογενής τομέας εμφανίζει τη μεγαλύτερη ένταση για το σύνολο της Περιφέρειας, με όμοια τάση των Νομών Κοζάνης και Καστοριάς, ακολουθεί ο τριτογενής τομέας, που είναι ο τομέας με τη μεγαλύτερη ένταση για τους Νομούς Γρεβενών και Φλώρινας και ακολουθεί σε πολύ χαμηλότερα ποσοστά ο πρωτογενής τομέας.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 7: Ποσοστό Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (Α.Π.Α.) ανά τομέα

Περιοχή	Πρωτογενής	Δευτερογενής	Τριτογενής
Δυτική Μακεδονία	4,62	50,18	45,20
Κοζάνη	3,9	51,19	44,91
Γρεβενά	8,47	7,49	84,04
Καστοριά	14,3	30,5	55,2
Φλώρινα	13,5	10,9	75,6

Πηγή: Eurostat, 03/2014

Σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη μελέτη για την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών της ΕΕ³, σε σύνολο 262 περιφερειών της ΕΕ-27 η ΠΔΜ, όπως και όλες οι ελληνικές περιφέρειες, τοποθετούνται ιδιαίτερα χαμηλά σε όλους τους δείκτες (με εξαίρεση την Περιφέρεια Αττικής).

Πιο συγκεκριμένα, με βάση τους δείκτες ανταγωνιστικότητας έχουμε:

Στους βασικούς πυλώνες η ΠΔΜ τοποθετείται ιδιαίτερα χαμηλά στην ποιότητα των θεσμών (τελευταία θέση στην κατάταξη στις ελληνικές περιφέρειες μαζί με τις περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας) & στις υποδομές στην 6η θέση από τις 13 Ελληνικές Περιφέρειες. Στο δείκτη της υγείας το σύνολο σχεδόν των ελληνικών περιφερειών βρίσκεται σε καλύτερη θέση στην κατάταξη σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με την ΠΔΜ να βρίσκεται στην 4η θέση σε επίπεδο Ελλάδας.

Στους πυλώνες αποτελεσματικότητας, στο δείκτη για την ανώτατη εκπαίδευση και δια βίου μάθηση η ΠΔΜ είναι στην 9η θέση από τις 13, στη 10η θέση στην αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας και στην 6η θέση στο μέγεθος αγοράς. Και στους τρεις δείκτες του πυλώνα αποτελεσματικότητας οι ελληνικές περιφέρειες είναι πολύ χαμηλά στην κατάταξη σε επίπεδο Ευρωπαϊκών περιφερειών.

Στους πυλώνες καινοτομίας και στο δείκτη τεχνολογικής ετοιμότητας η ΠΔΜ βρίσκεται στην 5η θέση μαζί με τις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας – Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Ηπείρου ενώ στο δείκτη της καινοτομίας βρίσκεται στην 6^η θέση.

³ (Annoni, P. and Dijkstra, L. (2013) EU Regional Competitiveness Index – RCI 2013, JRC Scientific & Policy Reports, Luxembourg:Publications Office of the European Union, Annoni P. and Dijkstra L.)

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αξιοσημείωτη είναι η θέση της ΠΔΜ *στο δείκτη της επιχειρηματικής κουλτούρας*, στον οποίο καταλαμβάνει την τελευταία θέση στις ελληνικές περιφέρειες και δύο θέσεις πριν το τέλος στις ευρωπαϊκές περιφέρειες (260η θέση από τις 262 περιφέρειες).

Στους δείκτες των υποκατηγοριών η ΠΔΜ βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις των ευρωπαϊκών περιφερειών ενώ στις ελληνικές περιφέρειες είναι 8η στους βασικούς πυλώνες, 13η στους πυλώνες αποτελεσματικότητας και 12η στους πυλώνες καινοτομίας.

Ο δείκτης RCI (Regional Competitiveness Index) 2013 τοποθετεί την ΠΔΜ στη 12η θέση στην Ελλάδα και στην 258^η θέση από τις 262 της Ευρώπης.

Η ΠΔΜ κατατάσσεται σε χαμηλές θέσεις σε σχέση με τους Ευρωπαϊκούς μέσους όρους στο σύνολο των δεικτών που σχετίζονται με τις ΤΠΕ, τόσο στο επίπεδο δημόσιων υπηρεσιών προς τον πολίτη όσο και στο επίπεδο των επιχειρήσεων. Η Ελλάδα - συγκρινόμενη με τα υπόλοιπα Κράτη - Μέλη - εξακολουθεί να κατατάσσεται χαμηλά σε όλους τους δείκτες που αφορούν το Ψηφιακό Θεματολόγιο 2020 (βλ. Digital Agenda Scoreboard 2012). Από τους λίγους δείκτες που είναι διαθέσιμοι, φαίνεται ότι η ΠΔΜ το 2011 υστερεί σημαντικά σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό Μ.Ο. στη συχνή χρήση του διαδικτύου (ΠΔΜ 44%, ΕΕ27 68%) αλλά και τις αγορές μέσω διαδικτύου (ΠΔΜ 15%, ΕΕ27 45%). Παρότι σημειώνει ταχεία ανάπτυξη και στις 2 κατηγορίες τα τελευταία 2 χρόνια (σε 54%, και 23% το 2013 αντίστοιχα) η απόκλιση από τον Ευρωπαϊκό Μ.Ο. παραμένει⁴.

Η καινοτομική εικόνα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας αποτυπώνεται αναλυτικά στο Regional Innovation Scoreboard, 2016. Πιο συγκεκριμένα, η ΠΔΜ ανήκει στην τρίτη κατηγορία καινοτομικότητας, της μέτριας καινοτομικότητας, ενώ η καινοτόμος απόδοσή της μειώθηκε σημαντικά (-12%) σε σύγκριση με τα δύο τελευταία χρόνια.

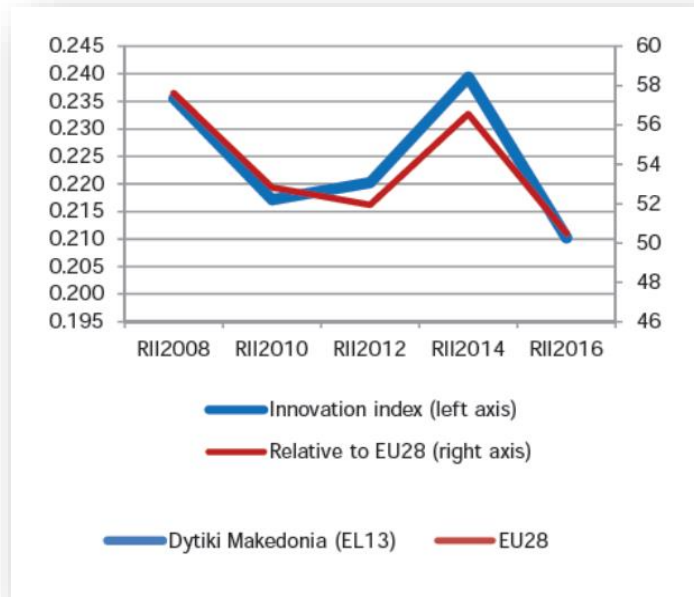
Το γράφημα του συνοπτικού δείκτη καινοτομίας (γράφημα 2, 3) δείχνει ότι τα σχετικά πλεονεκτήματα σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ28 είναι στους δείκτες: μη-Ε&Α δαπάνες καινοτομίας, των ΜΜΕ με καινοτομία μάρκετινγκ ή οργανωσιακή καινοτομία, καθώς και των καινοτόμων ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλους.

⁴ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ «ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ»

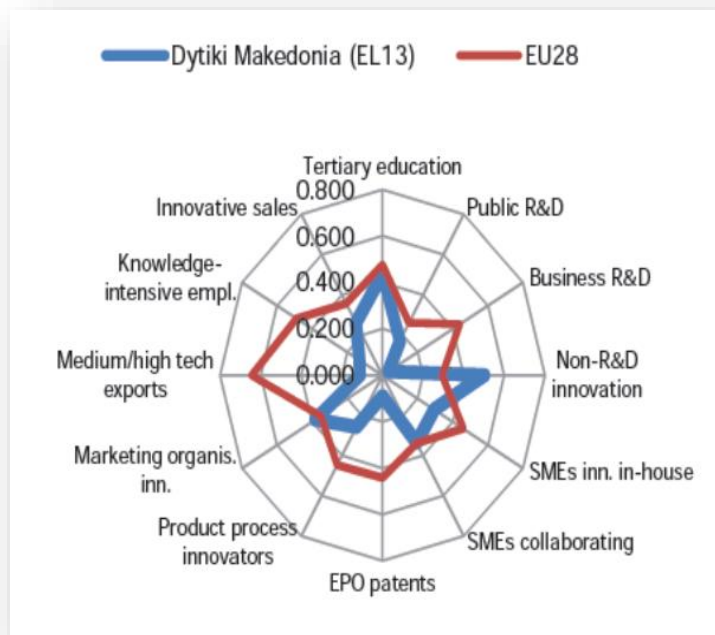
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα γραφήματα τάσεων (γραφήματα 4,5,6,7) παρακάτω δείχνουν ότι τα σχετικά πλεονεκτήματα του Περιφερειακού Συστήματος Καινοτομίας (δηλαδή οι δείκτες που βρίσκονται πιο πάνω από τη σκιασμένη περιοχή, αποτυπώνοντας τον Περιφερειακό Δείκτη Καινοτομίας της Περιφέρειας) είναι οι μη - E&A δαπάνες καινοτομίας, η συμμετοχή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, και οι ΜΜΕ με καινοτομία μάρκετινγκ ή οργανωσιακή καινοτομία. Σχετική αδυναμία εμφανίζεται στις δαπάνες E&A των επιχειρήσεων, στις αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ΕΡΟ και στις εξαγωγές προϊόντων της μεσαίας και υψηλής τεχνολογίας.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

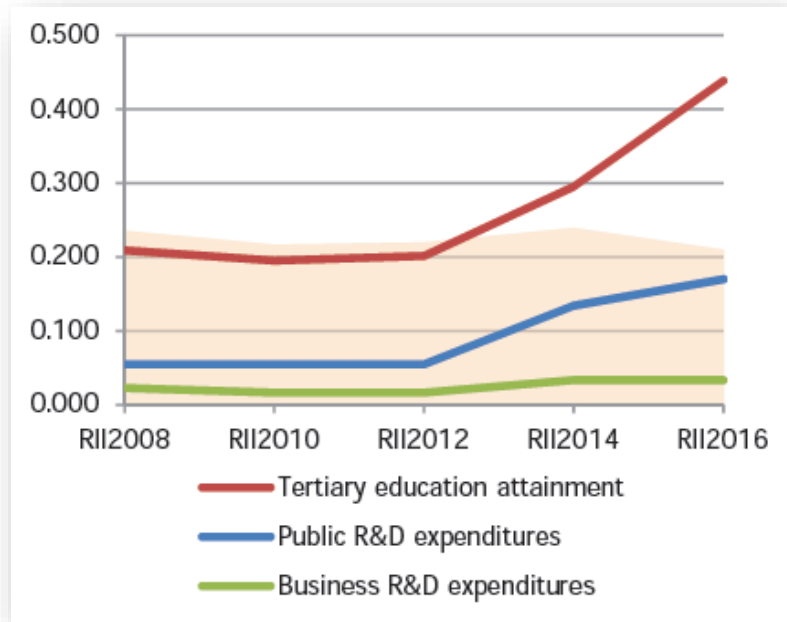

Γράφημα 2: Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας. Πηγή: Regional Innovation Scoreboard, 2016.

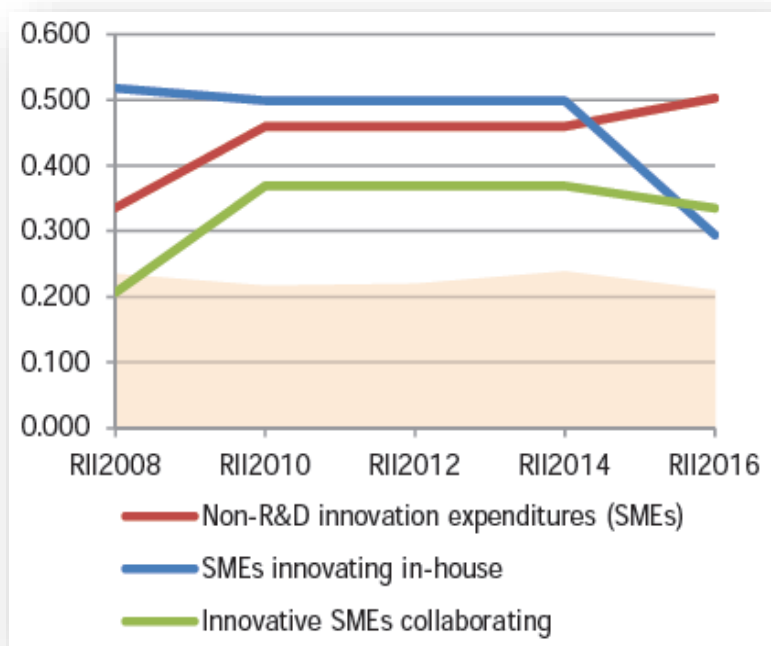

Γράφημα 3: Ιστόγραμμα υποκατηγοριών καινοτομίας που συνιστούν το συνοπτικό δείκτη καινοτομίας. Πηγή: Regional Innovation Scoreboard, 2016.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

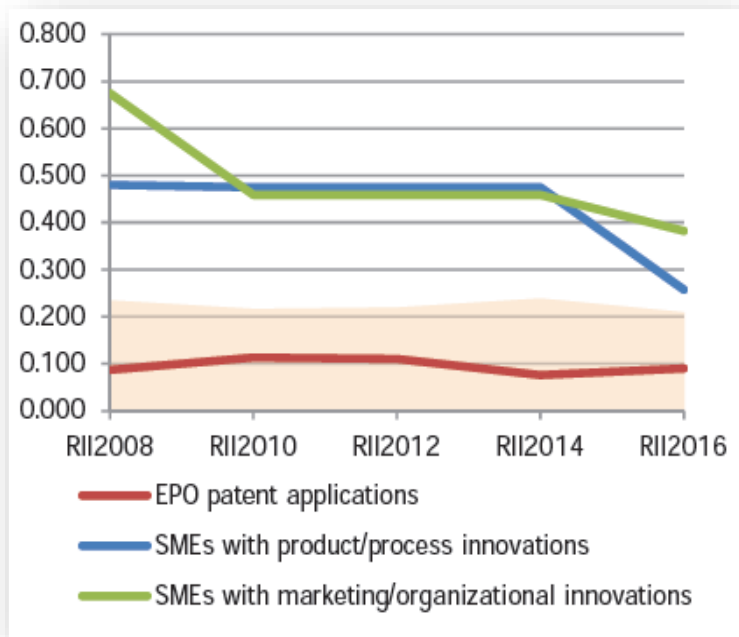

Γράφημα 4: Γράφημα 3 υποκατηγοριών καινοτομίας του συνοπτικού δείκτη καινοτομίας. Πηγή: Regional Innovation Scoreboard, 2016.

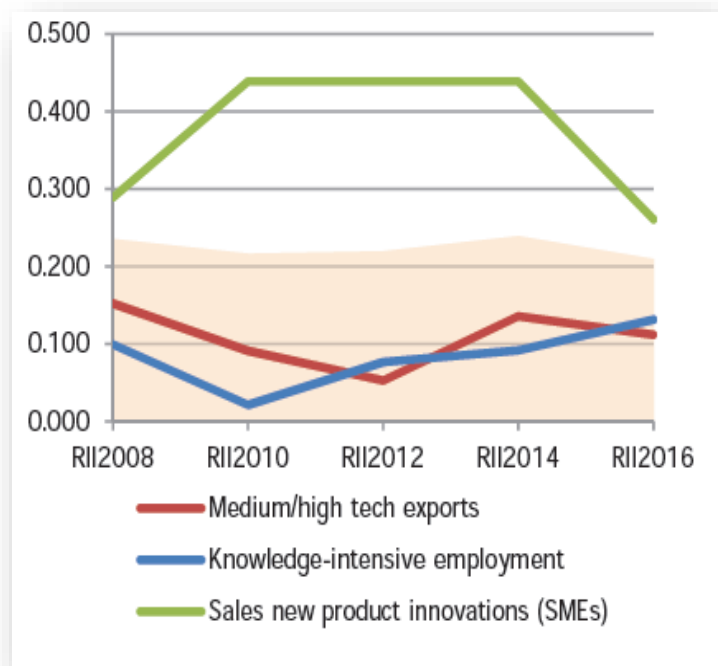

Γράφημα 5: Γράφημα 3 υποκατηγοριών καινοτομίας του συνοπτικού δείκτη καινοτομίας. Πηγή: Regional Innovation Scoreboard, 2016.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 6: Γράφημα 3 υποκατηγοριών καινοτομίας του συνοπτικού δείκτη καινοτομίας. Πηγή: Regional Innovation Scoreboard, 2016.

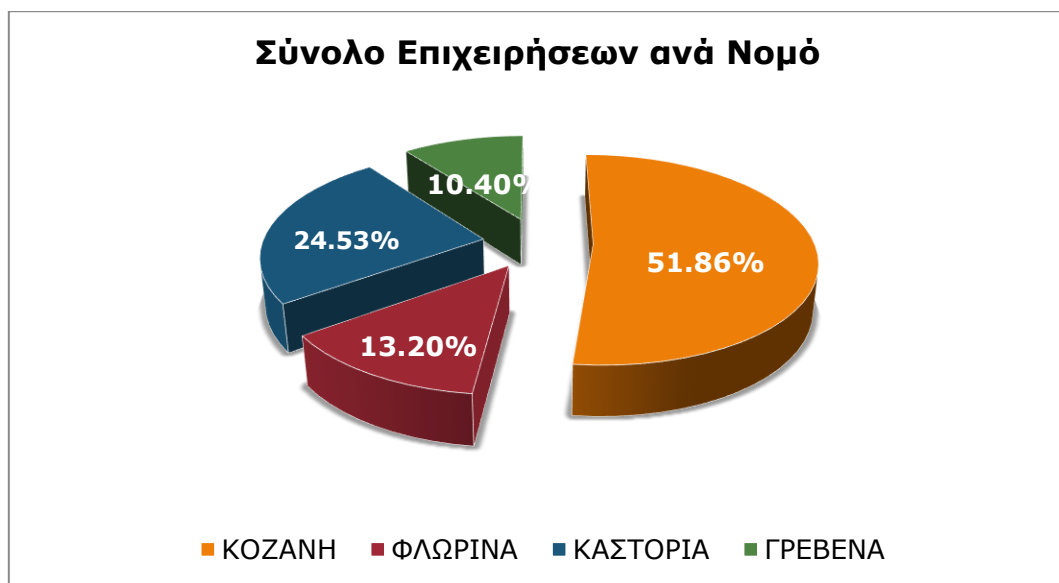
Γράφημα 7: Γράφημα 3 υποκατηγοριών καινοτομίας του συνοπτικού δείκτη καινοτομίας. Πηγή: Regional Innovation Scoreboard, 2016.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στη συνέχεια ακολουθεί η αποτύπωση της γεωγραφικής κατανομής των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας.

Πίνακας 8: Αριθμός Επιχειρήσεων Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας ανά Νομό, 2016

Επιχειρήσεις Δυτικής Μακεδονίας 2016	Νομός	Αριθμός Επιχειρήσεων	Ποσοστό
	Κοζάνη	10.955	51,86%
	Φλώρινα	2.789	13,20%
	Καστοριά	5.183	24,53%
	Γρεβενά	2.198	10,40%
	Σύνολο	21.125	100%

Γράφημα 8: Σύνολο Επιχειρήσεων Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας ανά νομό.

Όπως παρατηρούμε από το παραπάνω γράφημα το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων της ΠΔΜ δραστηριοποιούνται στο Ν. Κοζάνης, μετά στο Ν. Καστοριάς και ακολουθούν ο Ν. Φλώρινας και Γρεβενών με σχεδόν όμοια ποσοστά.

Ο τομέας της μεταποίησης χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία των μικρού σχετικά μεγέθους και οικογενειακού χαρακτήρα ΜΜΕ, με οργανωτική δομή που δεν εξασφαλίζει δυναμισμό στη στρατηγική αντιμετώπιση των προκλήσεων, και χαμηλής

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

έντασης τεχνολογίας. Η συγκεκριμένη αδυναμία επιτείνεται από την έλλειψη επιχειρηματικών συστάδων (clusters) που θα μπορούσαν σε μεγάλο βαθμό να υπερκεράσουν τα προβλήματα οικονομίας κλίμακας.

Ο δευτερογενής τομέας κυριαρχείται από τον κλάδο της γούνας και τη δραστηριότητα στο χώρο της ενέργειας. Η εντοπισμένη σχετική εξειδίκευση στους κλάδους βιομηχανίας⁵ δίνει τον κλάδο Κατεργασία & βαφή γουναρικών - Παραγωγή γούνινων ειδών ως πρώτο στην ΠΔΜ (με τιμή 407,63), ακολουθεί ο κλάδος Εξόρυξη λιγνίτη (με τιμή 109,39) και η καλλιέργεια σιτηρών και κηπευτικών (με τιμή 8,12).

Παράλληλα, ο τουρισμός στην ΠΔΜ χαρακτηρίζεται από έλλειμμα σχεδιασμού ενιαίων τουριστικών «προορισμών» με χαρακτηριστικά που να ικανοποιούν αντίστοιχες ομάδες θεματικών τουριστών.

Με βάση τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδας για την περιφερειακή κατανομή της τουριστικής δαπάνης, η ΠΔΜ καταλαμβάνει την τελευταία θέση στο σύνολο των 13 Περιφερειών της χώρας όσον αφορά τα έσοδα που προκύπτουν από τις δαπάνες των επισκεπτών, συμμετέχοντας μόλις κατά 0,57% στο συνολικό ποσό των δαπανών του εισερχόμενου τουρισμού σε εθνικό επίπεδο, (Αυγ.2013). Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Eurostat για τα έτη 2012-2015 που αφορούν τους δείκτες του τουρισμού⁶, το τουριστικό δυναμικό της περιφέρειας ακολουθεί φθίνουσα πορεία σε επίπεδο πλήθους ενεργών επιχειρήσεων, διαθέσιμων κλινών, ενώ μόνο σε αριθμό διανυκτερεύσεων επισκεπτών εμφανίζει αύξηση (συνολική μεταβολή +10%% για την τριετία), ως αποτέλεσμα της γενικότερης οικονομικής ύφεσης αλλά και των εγγενών αδυναμιών του τομέα εντός της ΠΔΜ. Οι αδυναμίες αυτές αφορούν:

- το χαμηλό επίπεδο γνώσης και εκπαίδευσης στον τουριστικό τομέα,
- το μειωμένο επαγγελματισμό κατά την παραγωγή και παροχή υπηρεσιών και
- το χαμηλό σχετικά επίπεδο κοινωνικών υποδομών (στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές).

Για τη βελτίωση του τομέα γίνονται ενέργειες στο επίπεδο της προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς, δράσεις προστασίας – ανάδειξης μνημείων (κυρίως βυζαντινών) και αρχαιολογικών χώρων καθώς επίσης δημιουργίας νέων μουσειακών

⁵ Πηγή: Εμπειρογνωμοσύνες DG REGIO, 2013 για τον σχεδιασμό της RIS3 σε εθνικό επίπεδο

⁶ Nights spent at tourist accommodation establishments by NUTS 2 regions, Number of establishments and bed-places by NUTS 2 regions, Eurostat.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

υποδομών και πολιτιστικών κέντρων. Απομένει η προώθηση ενεργειών ορθολογικής αξιοποίησής τους μέσω της δημιουργίας δικτύων – διαδρομών σε συνδυασμό με τις τουριστικές διαδρομές, της αναβάθμισης των παρεχομένων υπηρεσιών και της παραγωγής και διάθεσης πολιτιστικών προϊόντων. Σε κάθε περίπτωση, η προσπάθεια στους συγκεκριμένους τομείς, χρειάζεται να συνεχιστεί σε πιο συστηματική βάση αξιοποίησης τόσο του φυσικού όσο και του πολιτιστικού πλούτου, που σε συνδυασμό με την προβολή της περιοχής θα συμβάλει στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου προτύπου ανάπτυξης του τουρισμού.

Δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία ή ενδείξεις για Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στη Δυτική Μακεδονία τα τελευταία 15 χρόνια τουλάχιστον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Διερεύνηση της κλαδικής επιχειρηματικότητας

2.1 Προσδιορισμός Σημαντικών Κλάδων

Σε περιφερειακό επίπεδο η τοπική οικονομία, όπως προαναφέρθηκε και παραπάνω, αντιμετωπίζει σημαντικές διαρθρωτικές αδυναμίες και έλλειμμα ανταγωνιστικότητας που οδηγούν σε αστάθεια των μακροοικονομικών της μεγεθών, στο αρνητικό της εμπορικό ισοζύγιο και στην ιδιαίτερα υψηλή ανεργία, ειδικά μετά την πρωτοφανή χρηματοοικονομική κρίση των τελευταίων ετών.

Όσον αφορά το προφίλ της παραγωγικής δραστηριότητας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά κλάδο παρουσιάζεται στους πίνακες που ακολουθούν.

Στον τομέα της απασχόλησης για το 2014 οι περισσότεροι εργαζόμενοι απασχολούνται στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο (21.977) και ακολουθούν οι απασχολούμενοι στις κατηγορίες δημόσιας διοίκησης κτλ., με τρίτο τον κλάδο ορυχείων, λατομείων και μεταποίησης.

Πίνακας 9: Απασχόληση κατά γεωγραφική ζώνη, περιφέρεια και κλάδο, 2014

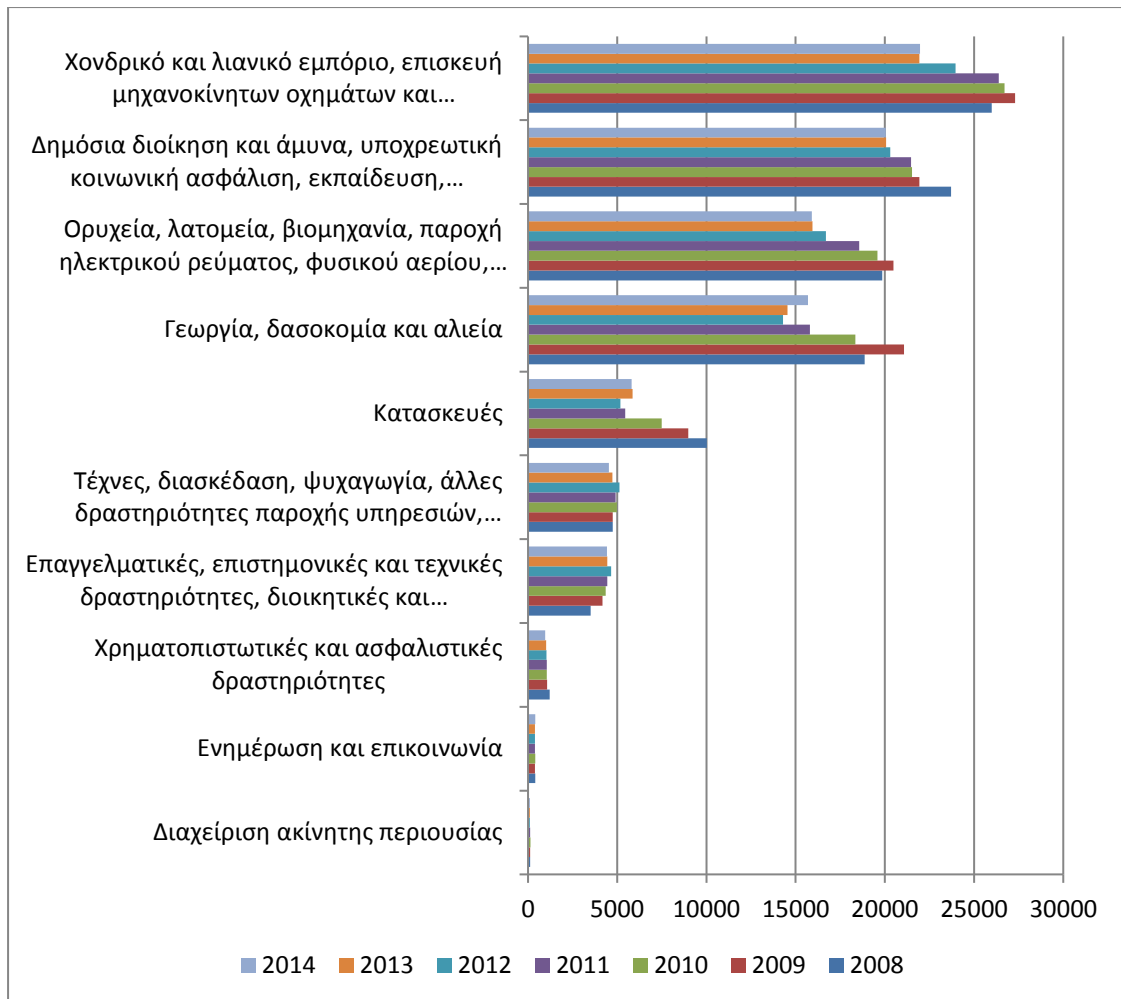
Απασχόληση κατά γεωγραφική ζώνη, περιφέρεια και κλάδο, 2014	Σε άτομα
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	15.693
Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και	15.904

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	
Κατασκευές	5.802
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	21.977
Ενημέρωση και επικοινωνία	404
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	961
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	104
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	4.417
Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	20.060
Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες	4.525
Σύνολο Απασχόλησης	89.845

Στο γράφημα 9 αποτυπώνεται Απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, από το 2008 έως το 2014, ενώ στο γράφημα 10 προσδιορίζεται λεπτομερώς η σημασία που διαδραματίζει ο κάθε κλάδος στην απασχόληση της Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

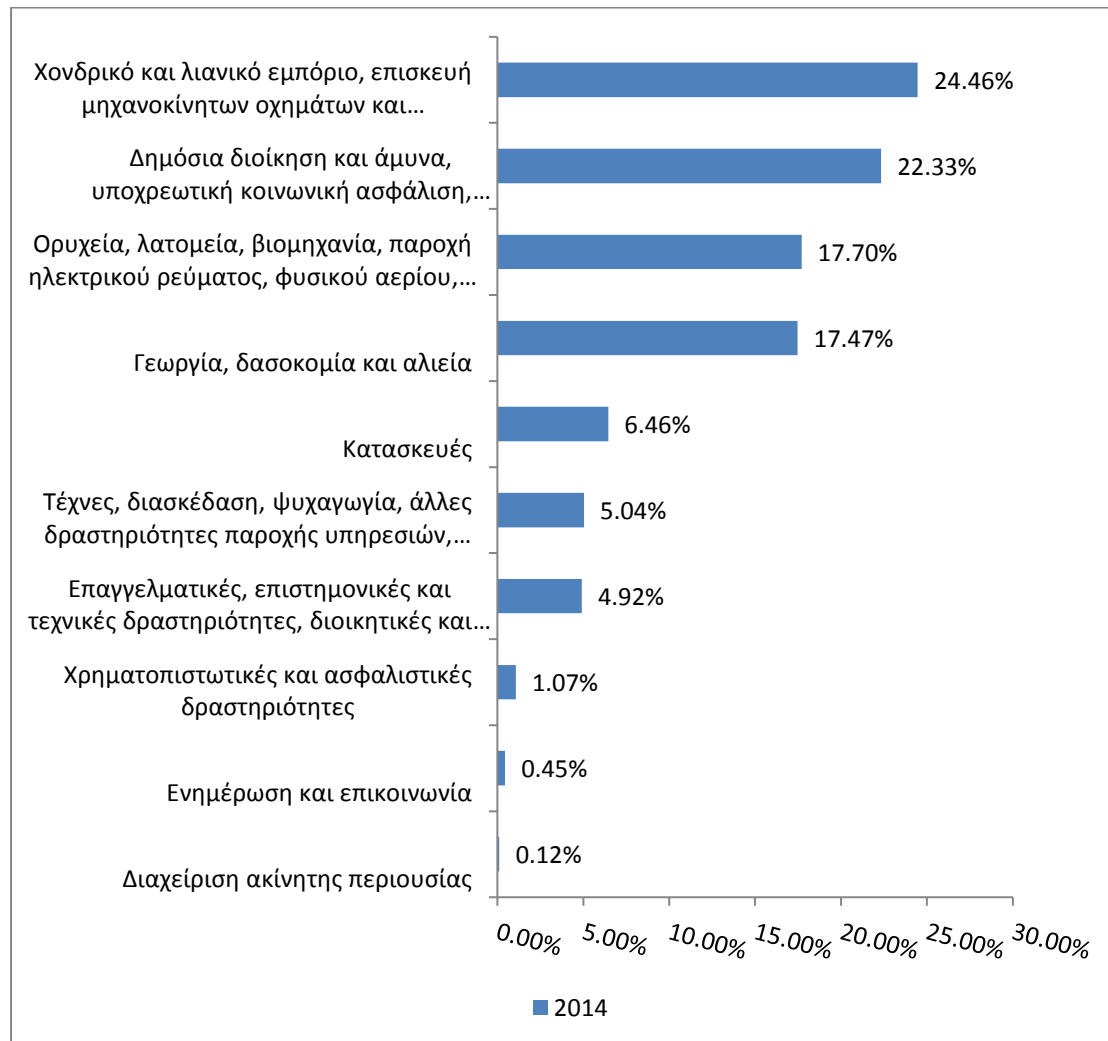

Γράφημα 9: Απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, από το 2008 έως το 2014.

Οι πιο σημαντικοί κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας είναι οι κλάδοι «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης» με το 24,46% των απασχολούμενων στην περιφέρεια, ο κλάδος που σχετίζεται περισσότερο με το δημόσιο τομέα «Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα» με το 22,33% των απασχολούμενων και ακολουθεί και ο κλάδος «Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης», στον οποίο περιέχεται η μεταποίηση. Ο κλάδος «Γεωργία, δασοκομία, αλιεία» εμφανίζει μεγάλη πτώση αν αναλογιστούμε πως το 2011 ήταν αυτός στην 1^η θέση όσον αφορά την απασχόληση.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στο άλλο άκρο βρίσκονται κλάδοι όπως «Ενημέρωση και επικοινωνία» (0,45%) και «Διαχείριση ακίνητης περιουσίας» (0,12%).

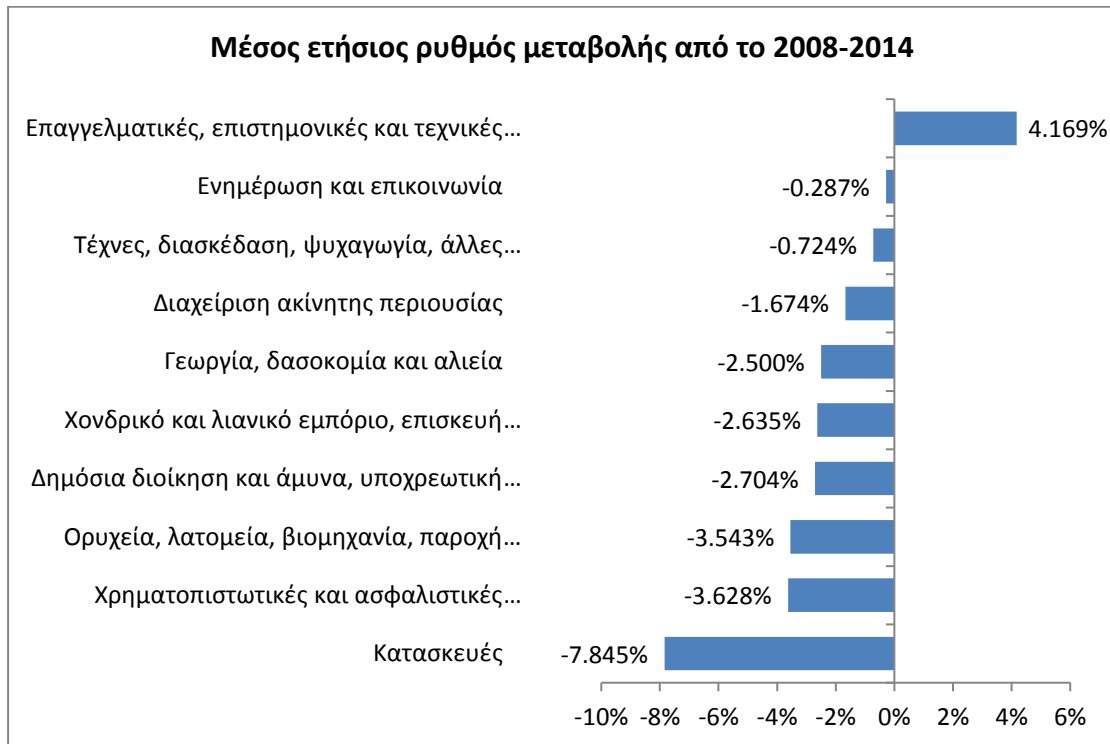

Γράφημα 10: Διάρθρωση της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2014

Η κατάσταση στην ελληνική οικονομία και η έξαρση της ανεργίας είχε ως αποτέλεσμα τη μεγάλη μείωση των απασχολούμενων στο σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας κατά 18.600 άτομα. Οι απόλυτες όμως μεταβολές στον αριθμό απασχολούμενων ανά κλάδο πρέπει να συγκριθούν λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος του κάθε κλάδου στην απασχόληση της περιφέρειας. Αυτό επιχειρείται με τον υπολογισμό του μέσου ετήσιου ρυθμού μεταβολής που παρουσιάζεται στο παρακάτω γράφημα. Παρατηρούμε πως ο κλάδος των «κατασκευών» είναι αυτός με τις μεγαλύτερες απώλειες στο σύνολο της εξαιτίας με μέση ετήσια απώλεια περίπου - 8%. Στην ίδια κατεύθυνση κινήθηκε και ο κλάδος «Χρηματοπιστωτικές και

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ασφαλιστικές δραστηριότητες» καθώς και ο κλάδος «Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης».

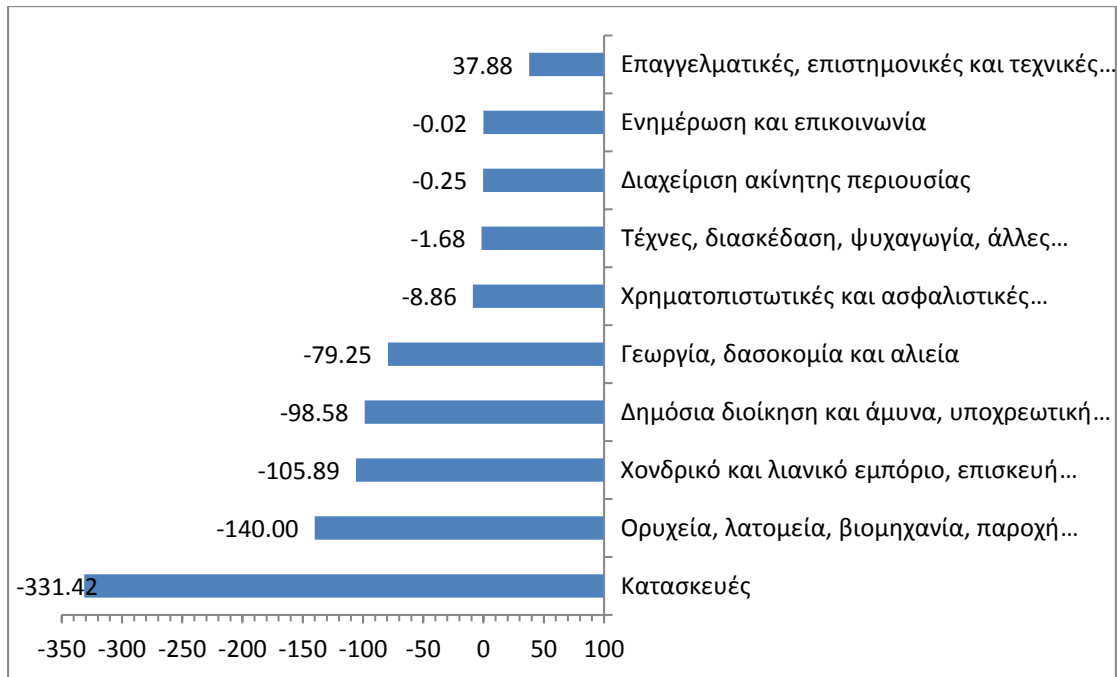
Γράφημα 11: Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2008-2014 (%)

Ωστόσο, αυτό που ενδιαφέρει περισσότερο είναι ποιοι κλάδοι παρουσίασαν τη μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης λαμβάνοντας υπόψη και αυτήν τη δύσκολη οικονομική κατάσταση, διότι αυτό σημαίνει πως οι κλάδοι αυτοί θα συνεχίσουν να αναπτύσσονται και κατ'έπекταση θα απασχολήσουν και άλλους εργαζόμενους. Δυστυχώς όμως παρατηρούμε πως μόνο ένας κλάδος, ο κλάδος «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες» είναι ο μόνος που εμφανίζει θετική μέση ετήσια μεταβολή (+4,169%), ενώ όλοι οι υπόλοιποι εμφανίζουν μείωση.

Η δυναμική των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, όπως αυτή προκύπτει από το συνδυασμό της απόλυτης με τη σχετική μεταβολή της απασχόλησης, παρουσιάζεται στο γράφημα 71. Από τα αποτελέσματα των υπολογισμών, ο μοναδικός κλάδος που εμφανίζει έντονη θετική δυναμική είναι ο κλάδος «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αντιθέτως, πολύ αρνητική δυναμική εντοπίζεται στον κλάδο που έχει σημαντικό μερίδιο απασχόλησης στην περιφέρεια και είναι αυτός των «Κατασκευών». Ακολουθούν οι κλάδοι των «Ορυχεία, Λατομεία, Βιομηχανία», «Χονδρικό και Λιανικό εμπόριο» και «Γεωργία, δασοκομία, αλιεία» με αρνητική μεν δυναμική, αλλά μικρότερη.

Γράφημα 12: Δυναμική της απασχόλησης ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2008-2014

Σε εθνικό επίπεδο, η έκθεση της ΓΣΕΕ για την ελληνική οικονομία αναδεικνύει μια σημαντική αλλαγή στη δομή της ελληνικής οικονομίας, με την ανάδειξη νέων δυναμικών κλάδων και την υποβάθμιση εκείνων που κατά παράδοση συνέβαλαν στην αύξηση της παραγωγικότητας πριν από την οικονομική κρίση.

Η μεταβολή αυτή, σύμφωνα με τους επιστήμονες του Ινστιτούτου Εργασίας (INE), υποδεικνύει μια αλλαγή στην παραγωγική δομή της ελληνικής οικονομίας, καθώς οι νέοι δυναμικοί κλάδοι που αναδεικνύονται κατά τη διάρκεια της κρίσης σχετίζονται με τον τουρισμό, αλλά και με δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα, όπως η γεωργία και η αλιεία.

Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα, είναι χαρακτηριστικό ότι κανένας από τους 10 πιο δυναμικούς κλάδους της περιόδου 2005-2009 δεν εντοπίζεται και στην

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

περίοδο 2010-2014. Όπως επισημαίνει έρευνα, στα αρνητικά εντοπίζεται η απουσία κλάδων της μεταποίησης, με εξαίρεση τον κλάδο παραγωγής βασικών μετάλλων, και πιο ειδικά η απουσία κλάδων που παράγουν εμπορεύσιμα αγαθά υψηλής ζήτησης.

Οι δέκα κλάδοι με τη μεγαλύτερη συμβολή στην εξέλιξη της παραγωγικότητας

2005-2009		2010-2014			
1	Παραγωγή οπτόηθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου	21,53%	1	Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	33,25%
2	Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές δραστηριότητες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	12,64%	2	Κατασκευές	20,35%
3	Τηλεπικοινωνίες	10,05%	3	Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	13,28%
4	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες-δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	6,71%	4	Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	5,05%
5	Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας, παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους, διοικητικές δραστηριότητες γραφείου	5,79%	5	Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες	4,51%
6	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	5,44%	6	Παραγωγή βασικών μετάλλων	3,68%
7	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση, βιβλιοθήκες και μουσεία, τζόγος	4,37%	7	Εκπαίδευση	3,20%
8	Παραγωγή ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα, κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	3,82%	8	Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	3,00%
9	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλικών και ειδών ένδυσης και γούνας	3,58%	9	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων, καθώς και συναφείς δραστηριότητες	2,43%
10	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	3,40%	10	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	1,94%

ΠΗΓΗ: Eurostat (επεξεργασία ΙΝΕ/ΓΣΕΕ)

Οι ερευνητές υπογραμμίζουν ότι πρόκειται για κλάδους που, αν και εμφανίζουν θετική μεγέθυνση, είναι κατά βάση χαμηλής παραγωγικότητας. Είναι χαρακτηριστικό ότι συγκρίνοντας την παραγωγικότητα με τη δυναμικότητα των συνολικά 61 υπό εξέταση κλάδων, παρατηρεί κανείς ότι στην περίοδο 2005-2009 υπάρχει ουσιαστικά μηδενική συσχέτιση μεταξύ παραγωγικότητας και δυναμικότητας. Η σχέση αυτή, μάλιστα, επιδεινώνεται κατά τη διάρκεια της κρίσης, καθώς μετατρέπεται σε αρνητική. Αυτό σημαίνει, σύμφωνα με το ΙΝΕ, ότι οι κλάδοι της ελληνικής οικονομίας που εμφανίζουν θετική μεγέθυνση είναι κατά βάση χαμηλής παραγωγικότητας, με αποτέλεσμα να είναι ορατός ο κίνδυνος περαιτέρω απόκλισης της ελληνικής οικονομίας από τις υπόλοιπες οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα της Ευρωζώνης.

Όσο για τους λιγότερο δυναμικούς κλάδους (με τη μεγαλύτερη αρνητική συμβολή στην εξέλιξη της παραγωγικότητας), η ΓΣΕΕ διαπιστώνει πως κατά την περίοδο πριν από την κρίση παραδοσιακοί κλάδοι με υψηλή εξωτερική ζήτηση, όπως «παραγωγή

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

τροφίμων, ποτών και ειδών καπνού», «πλωτές μεταφορές», «δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης» και «φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα, και συναφείς δραστηριότητες», έχουν ιδιαίτερα αρνητική συμβολή στην παραγωγικότητα. Οι φτωχές επιδόσεις των παραπάνω κλάδων συνέβαλαν μάλιστα, όπως επισημαίνουν οι επιστημονικοί συνεργάτες της Συνομοσπονδίας, έως ένα βαθμό στη σημαντική επιδείνωση του ισοζυγίου πληρωμών την περίοδο εκείνη. Από τη σύγκριση των δύο περιόδων προκύπτει επίσης πως οι κλάδοι «λιανικό εμπόριο εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών», «πλωτές μεταφορές» και «παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού» διατηρούν τη χαμηλή δυναμικότητά τους και στις δύο περιόδους.

Τέλος, σημειώνεται η χαμηλή δυναμικότητα που εμφανίζει ο κλάδος των τηλεπικοινωνιών την περίοδο 2010-2014. Η επιβράδυνση του ρυθμού διάχυσης του προϊόντος στην οικονομία σε συνδυασμό με τη σταθεροποίηση των ολιγοπωλιακών χαρακτηριστικών του κλάδου, σύμφωνα με τη μελέτη, συνέβαλαν στην απώλεια της προ κρίσης υψηλής δυναμικότητας των τηλεπικοινωνιών.

Από την άλλη μεριά, σύμφωνα με τον αναπτυξιακό «οδικό χάρτη» με δεκαετή ορίζοντα σχεδιάζει του οικονομικού επιτελείου της χώρας, με εμπειρογνώμονες από το ΚΕΠΕ και το IOBE οι δυναμικοί κλάδοι της οικονομίας είναι:

A) Τουρισμός

B) Τουρισμός

Γ) Ενέργεια

Δ) Τρόφιμα (Κλειδί η μεταποίηση)

E) Αγροτική Παραγωγή

ΣΤ) Εμπόριο

Όσον αφορά λοιπόν τον τομέα των τροφίμων, ο κλάδος είναι δυνατό να προσφέρει επιπλέον πλούτο 6 δις. ευρώ και 140.000 θέσεις εργασίας. Για το λόγω αυτό πρέπει να καθοριστούν εξωτερικές αγορές - στόχοι, όπως η Β. Αμερική, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Αυστρία και τα Βαλκάνια αλλά και η Ρωσία και η Αυστραλία.

Επιπλέον, η δημιουργία ενός παγκόσμιου αναγνωρισμένου μηχανισμού πιστοποίησης πρωτότυπων ελληνικών προϊόντων είναι επιτακτικής ανάγκης στην κατεύθυνση αυτή.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τέλος στον τομέα μεταποίησης προτείνονται η ανάπτυξη τεσσάρων έως έξι σύγχρονων μονάδων μεταποίησης και συσκευασίας σε προϊόντων και η ίδρυση «Εταιρείας Ελληνικών Τροφίμων» (ιδιωτική ή ΣΔΙΤ) που να εξασφαλίζει πρόσβαση σε ξένες αγορές.

2.2 Γεωγραφική κατανομή επιχειρήσεων ανα Περιφερειακή Ενότητα (Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς, Γρεβενών) και ανά Δήμο

2.2.1 Αποτύπωση γενικών χαρακτηριστικών Νομού Κοζάνης (δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα)

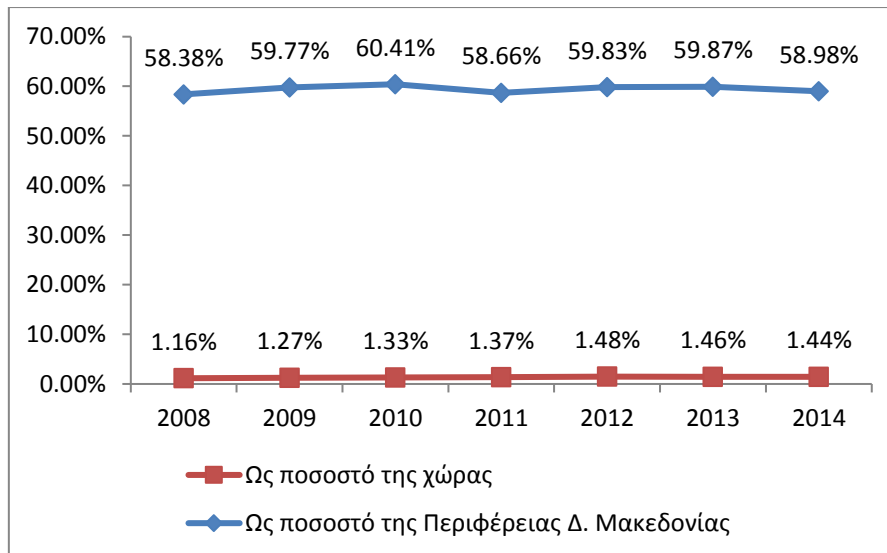
Η Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης είναι η μεγαλύτερη σε πληθυσμό Π.Ε. της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, παρουσιάζοντας κατά την τελευταία δεκαετία συνολική πληθυσμιακή μείωση κατά 4%. Με πυκνότητα 42,4 κατ./km² αποτελεί την πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας.

Το κατά κεφαλή ΑΕΠ σε ΜΑΔ της Π.Ε. Κοζάνης είναι υψηλό και την κατατάσσει στην 4η θέση σε επίπεδο χώρας, με 18.100 για το 2014.

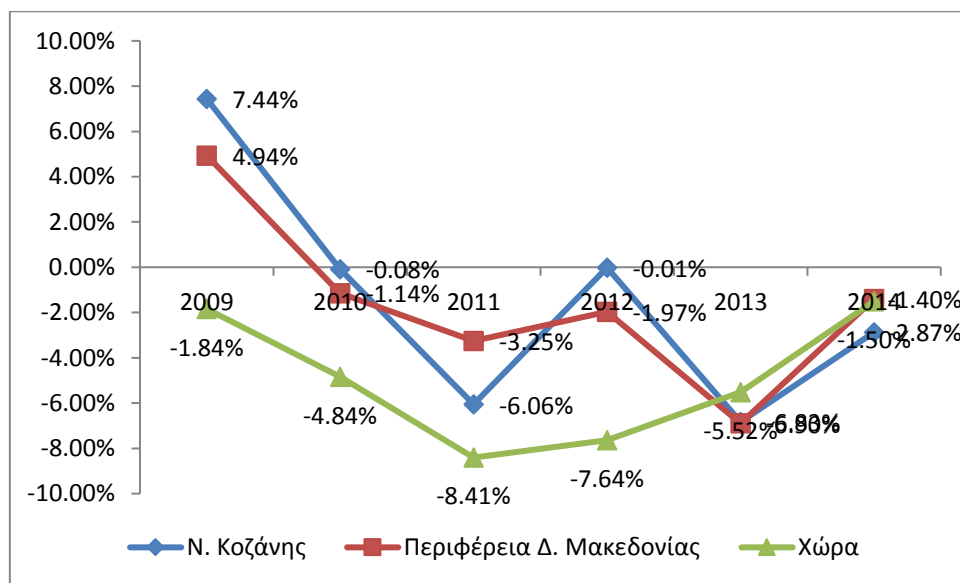
Σύμφωνα με τη διάρθρωση του ΑΕΠ, η εξόρυξη και η παραγωγή ενέργειας συμβάλλουν δυναμικά στη διαμόρφωση ενός ποσοστού της τάξης του 51,19% αναφορικά με τη συμμετοχή του δευτερογενούς τομέα, που είναι από τα υψηλότερα στη χώρα. Ο πρωτογενής τομέας από την άλλη με την πάροδο των χρόνων έχει ελαττωθεί και συμβάλει μόνο κατά 4% στη διαμόρφωση του ΑΕΠ και ο τριτογενής τομέας συμμετέχει με 44,9%.

Ακολουθούν πέντε γραφήματα (δες γραφήματα 13,14,15,16,17) που αποτυπώνουν την εξέλιξη του ΑΕΠ στο διάστημα 2008-2014 στο Νομό και σε σύγκριση με τα στοιχεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας αλλά και της Ελλάδας.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

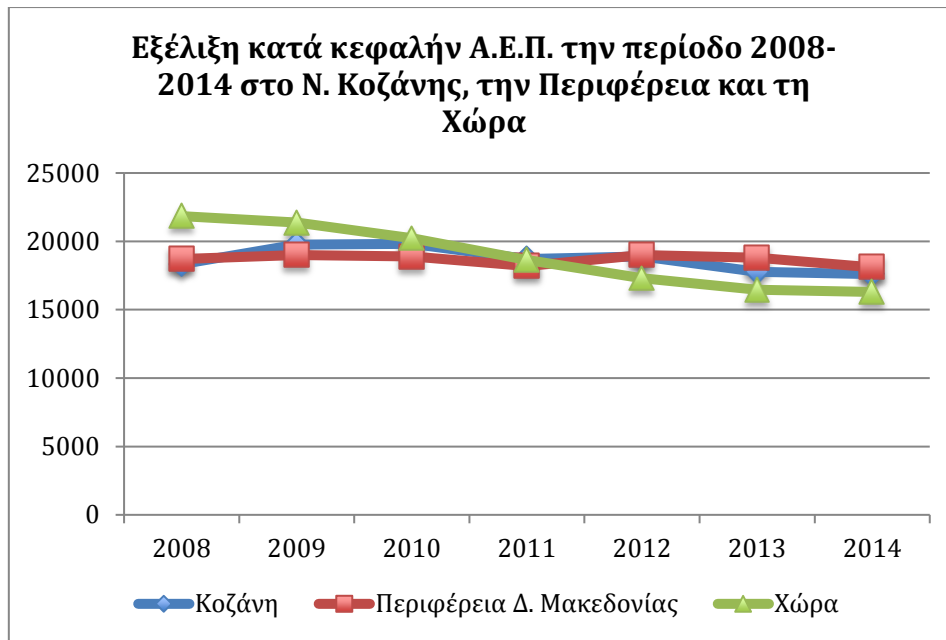
Γράφημα 13: Α.Ε.Π στο Νομό Κοζάνης ως ποσοστό της Περιφέρειας και της Χώρας

Γράφημα 14: Εξέλιξη ρυθμού μεταβολής Α.Ε.Π στο Ν. Κοζάνης για το διάστημα 2008-2014

Από το παραπάνω γράφημα παρατηρούμε πως ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης του Α.Ε.Π για το 2008-2014 διαμορφώθηκε σε αρνητικές τιμές, -1,40% για το Νομό Κοζάνης, -1,62% για την Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας και -4,96% για την Ελλάδα.

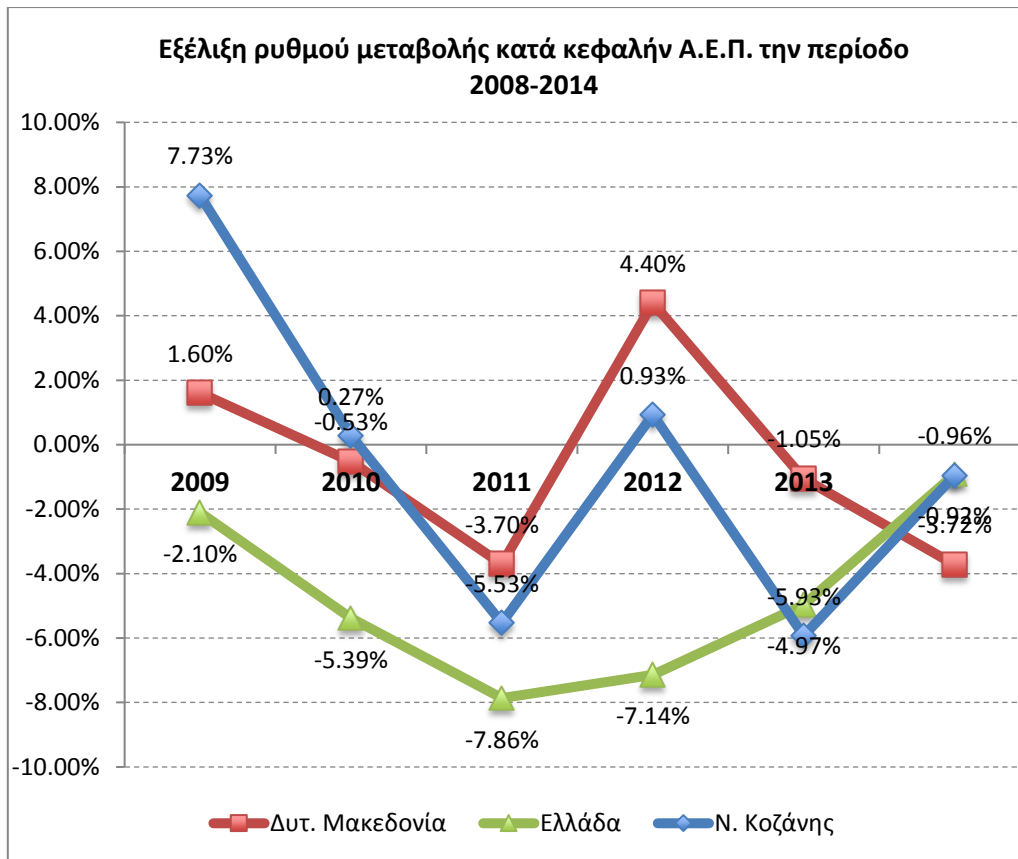
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 15: Εξέλιξη κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. την περίοδο 2008-2014 στο Ν. Κοζάνης, την Περιφέρεια και τη Χώρα

Την περίοδο 2008-2014, ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π για το Ν. Κοζάνης παρουσίασε συνολική μείωση της τάξης του -0,58% σε ποσοστό πολύ μικρότερο από το αντίστοιχο της Χώρας (-4,73%) και σχεδόν σε ίδιο ποσοστό με αυτό της Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας (-0,5%). Πιο αναλυτικά, στα διαστήματα 2010-2011, 2011-2012 και 2012-2013 παρατηρείται έντονη διακύμανση στη μεταβολή του κκΑΕΠ τόσο για το Ν. Κοζάνης και την Περιφέρεια όσο και για το σύνολο της Χώρας. Ειδικότερα, την περίοδο 2010-2011 το κκΑΕΠ του Ν. Κοζάνης μειώνεται κατά 5,8% και της Χώρας μειώνεται επίσης αλλά σε μικρότερο ποσοστό κατά 2,48%. Για το 2011-2012 ο Ν. Κοζάνης εμφάνισε αύξηση 6,46% το ίδιο και το σύνολο της Χώρας της τάξης του 8,10%, για να ακολουθήσει την περίοδο 2012-2013 αντίστοιχη μείωση και για τις δύο.

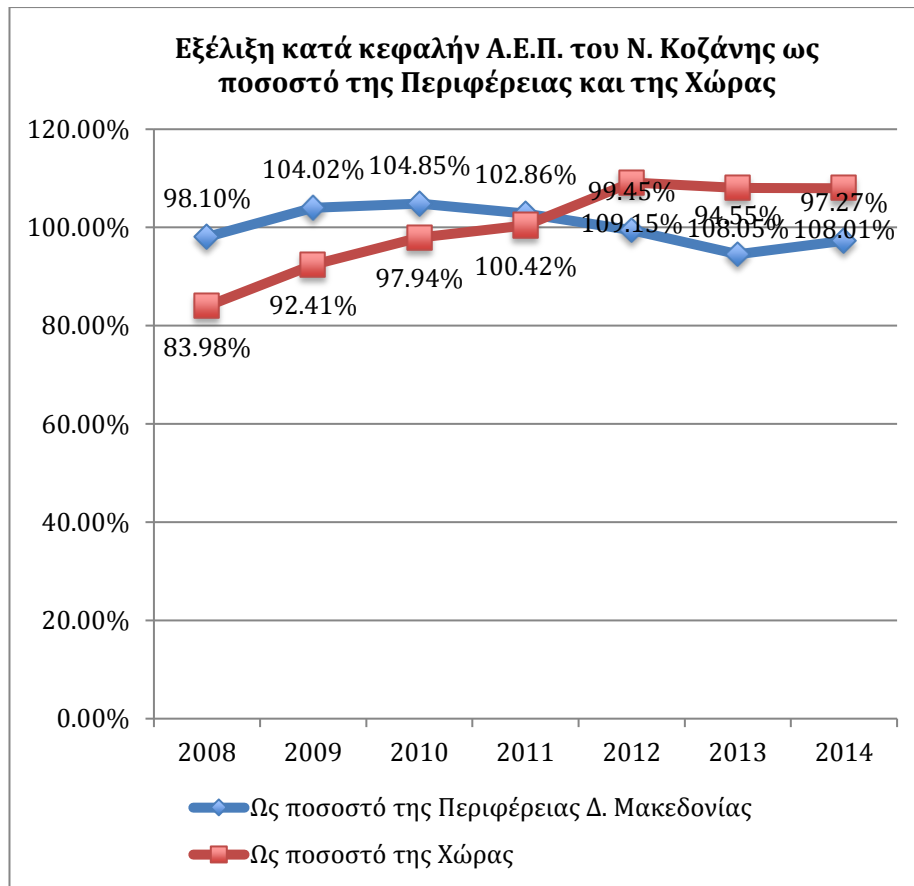
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 16: Εξέλιξη ρυθμού μεταβολής κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. την περίοδο 2008-2013

Παρακάτω παρατηρούμε πως σε ό,τι αφορά τον βαθμό σύγκλισης με την Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας, ο Ν. Κοζάνης παρουσιάζει ποσοστά της τάξης του 98-105%, ενώ με ποσοστό 97% είναι κοντά στο ποσοστό σύγκλισης της Χώρας.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 17: Εξέλιξη κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. του Ν. Κοζάνης ως ποσοστό της Περιφέρειας και της Χώρας

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται συγκεντρωτικά ανά κλάδο η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α) του Νομού Κοζάνης, η οποία συγκρίνεται με αυτήν της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, αλλά και της χώρας στο σύνολο. Όπως παρατηρούμε γενικά υπάρχει μια ομοιόμορφη κατανομή της Α.Π.Α μεταξύ του Νομού Κοζάνης και της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Σε σχέση με τη χώρα, ο Ν. Κοζάνης δραστηριοποιείται έντονα στον τομέα των ορυχείων – μεταποίησης – ενέργειας καθώς όπως είναι γνωστό αποτελεί την «ενεργειακή καρδιά της χώρας» με τους ΑΗΣ και ΥΗΣ της ΔΕΗ και την εξόρυξη λιγνίτη.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 10: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α) ανά συγκεντρωτικό Κλάδο στο Νομό Κοζάνης

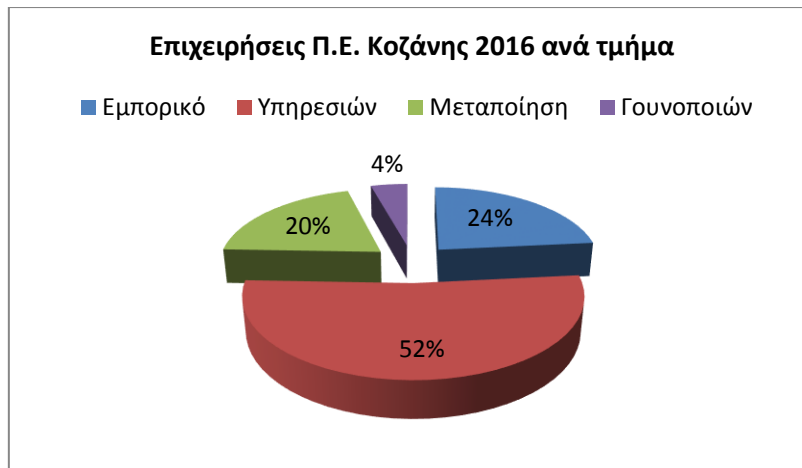
Τομέας	Νομός Κοζάνης	Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας	Ελλάδα
Εμπόριο	9,05%	10,68%	23,15%
Ορυχεία-Μεταποίηση-Ενέργεια	58,02%	45,05%	13,40%
Κατασκευές	1,37%	3,73%	2,97%
Πρωτογενής	3,60%	5,92%	3,73%
Λοιπές	27,96%	34,63%	56,75%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%

Από τα στοιχεία του Εμπορικού Επιμελητηρίου Κοζάνης ο αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων για το 2016 είναι 10.955 συνολικά με μια ταξινόμηση στα τέσσερα τμήματα (εμπορικό, υπηρεσιών, μεταποίηση και γουνοποιίας) που ακολουθεί στον πίνακα 10.

Πίνακας 11: Αριθμός Επιχειρήσεων Ν. Κοζάνης ανά τμήμα, 2016

ΕΒΕ Κοζάνης 2016	Τμήμα	Αριθμός Επιχειρήσεων
	Εμπορικό	2568
Υπηρεσιών	5711	
Μεταποίηση	2205	
Γουνοποιών	471	
Σύνολο	10955	

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

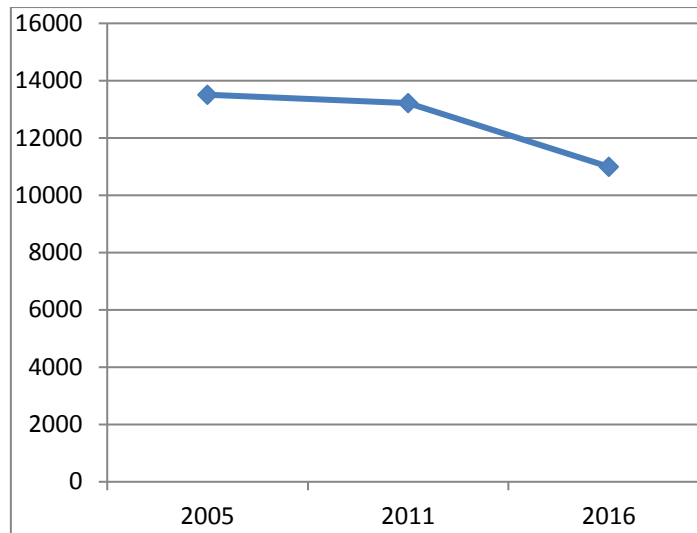
Γράφημα 18: Επιχειρήσεις Π.Ε Κοζάνης 2016 ανά τμήμα

Όπως παρατηρούμε από τα παραπάνω ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων στο Ν. Κοζάνης δραστηριοποιείται στο τμήμα των υπηρεσιών με το εμπόριο και τη μεταποίηση να ακολουθούν. Στην Κοζάνη υπάγονται τα ενεργειακά εργοστάσια του ΑΗΣ και ΥΗΣ της ΔΕΗ, καθιστώντας την ως την ενεργειακή καρδιά της χώρας. Σημαντικός τομέας στην οικονομία της Κοζάνης πέραν από τα εργοστάσια της ΔΕΗ είναι η ενασχόληση με το μάρμαρο, τα αγροτικά και παραδοσιακά προϊόντα, τον διάσημο κροκό Κοζάνης, τα οποία είναι διαδεδομένα λόγω αξιοπιστίας και ποιότητας.

Δυστυχώς την τελευταία δεκαετία ο Νομός χαρακτηρίζεται από μία έντονη συρρίκνωση του επιχειρηματικού της κόσμου. Συγκεκριμένα, από το 2005 μέχρι και σήμερα παρατηρείται μια πτώση της τάξης του 18,6% στις ενεργές επιχειρήσεις της Π.Ε. Κοζάνης, με τη μεγαλύτερη πτώση να πραγματοποιείται την τελευταία πενταετία (από το 2011- σήμερα) με πτώση της τάξης του 16,8%. Ο λόγος είναι προφανής και οφείλεται στην έντονη επίδραση της οικονομικής κρίσης που έπληξε τη χώρα μας τα χρόνια αυτά. Παρακάτω αποτυπώνονται γραφικά τα παραπάνω δεδομένα.

Έτος	Αριθμός Επιχειρήσεων
2005	13509
2011	13221
2016	10995

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 19: Μεταβολή ενεργών επιχειρήσεων Ν. Κοζάνης από το 2005-2016

Η ποικιλομορφία και η ενίσχυση του παραγωγικού συστήματος της περιοχής σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ενός ποιοτικού καθετοποιημένου αγροτικού τομέα, η εκμετάλλευση τόσο του ιστορικού όσο και του πολιτιστικού πλούτου, με τις συλλογικές δράσεις στην ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, αποτελούν βασικές παραμέτρους για την ανάπτυξη της περιοχής.

Η λειτουργία του αεροδρομίου, η Εγνατία οδός και οι κάθετοι άξονες που διασχίζουν την περιοχή μπορούν να συμβάλλουν στην αναπτυξιακή προοπτική της και στην αύξηση της επισκεψιμότητάς της, δεδομένου ότι επιτυγχάνεται η εύκολη πρόσβαση προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδας και τη γειτονική Βαλκανική με μειωμένο κόστος μεταφοράς.

Το Πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας τόσο στην περιοχή όσο και σε όλη την Περιφέρεια, προσφέροντας διεξόδους στην οικονομία της με την προϋπόθεση της κατάλληλης διασύνδεσης των προγραμμάτων σπουδών τους με τις προτεραιότητες της τοπικής επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η διαφοροποίηση και ο εμπλουτισμός του παραγωγικού συστήματος της περιοχής με την ανάπτυξη ενός ποιοτικού και καθετοποιημένου αγροτικού τομέα, η αξιοποίηση του πλούσιου ιστορικού και πολιτιστικού αποθέματος σε συνδυασμό με την

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ανάπτυξη δράσεων εναλλακτικού τουρισμού αποτελούν βασικές παραμέτρους για την ανάπτυξη της περιοχής⁷.

2.2.2 Αποτύπωση γενικών χαρακτηριστικών Νομού Γρεβενών (δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα)

Τα Γρεβενά αποτελούν το νοτιοδυτικό κομμάτι της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, με το ορεινό και ημιορεινό του έδαφος να καλύπτει το 85% . Τα Γρεβενά έχουν απίστευτη φυσική ομορφιά. Τα χαρακτηριστικά αυτής της φυσικής ομορφιάς είναι ο Εθνικός Δρυμός «Βάλια Κάλντα», το Εθνικό χιονοδρομικό κέντρο Βασίλισσας, η ποικιλία άγριων μανιταριών που υπάρχουν στην περιοχή και τέλος το Γεωπάρκο ΤΗΘΥΟΣ. Όλα τα παραπάνω συμβάλουν ενεργά στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Επίσης, ένα κομμάτι που συμβάλει στην οικονομία της περιοχής είναι η γεωργία και η κτηνοτροφία.

Όσον αφορά την πληθυσμιακή εξέλιξη, την τελευταία δεκαετία εμφανίζει πληθυσμιακή μείωση κατά 2,50%. Με πυκνότητα 13,86 κατ./km² τα Γρεβενά αποτελούν την πιο αραιοκατοικημένη περιοχή της Περιφέρειας της Δυτικής Μακεδονίας⁸. Σύμφωνα με το νόμο Καλλικράτη η περιφερειακή ενότητα Γρεβενών αποτελείται από δυο καλλικρατικούς Δήμους, το Δήμο Γρεβενών και το Δήμο Δεσκάτης.

Όσον αφορά την αποτύπωση των στοιχείων οικονομικής δραστηριότητας, ο δείκτης του κατά κεφαλή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (κκΑΕΠ) ανά Νομό είναι ο κατάλληλος, διότι η σκοπιμότητα του δείκτη έγκειται στο γεγονός ότι το κατά κεφαλή ΑΕΠ προσμετράται ως βασική συνιστώσα του επιπέδου ανάπτυξης και ευημερίας μιας περιοχής. Η Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών έχει το μικρότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην περιφέρεια, ενώ Πανελλαδικά βρίσκεται στην 41^η θέση. Σύμφωνα με τα συγκεντρωτικά στατιστικά ανά κλάδο της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (Α.Π.Α) του Νομού Γρεβενών, μεγάλο ποσοστό παίρνει ο τομέας των υπηρεσιών με

⁷ Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (Ε.Α.Π) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, 2012-2016.

⁸ Επιχειρησιακό πρόγραμμα Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας 2015-2019.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

μειωμένο τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα με ποσοστό 8,7% και 18,12% αντίστοιχα.

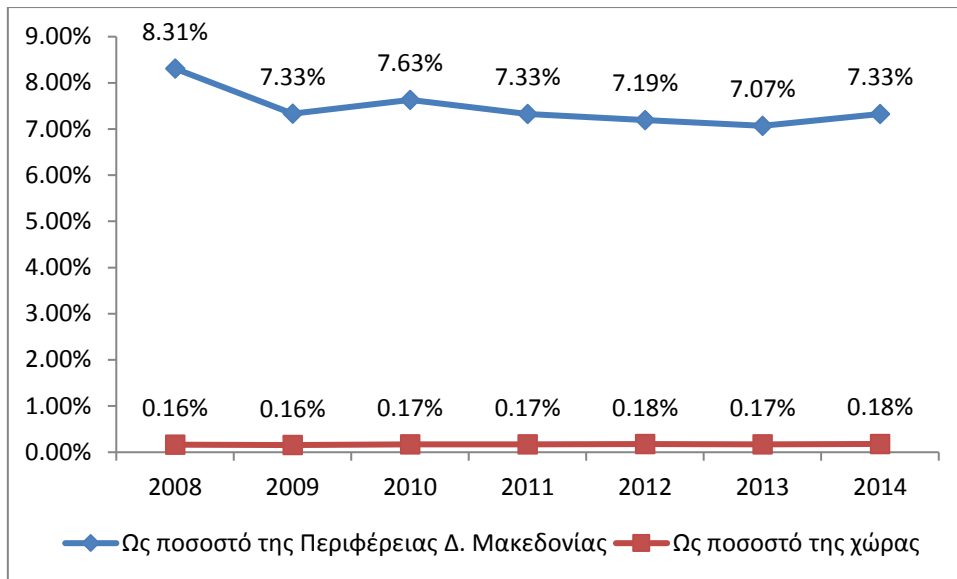
Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται συγκεντρωτικά ανά κλάδο η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α) του Νομού Γρεβενών, η οποία συγκρίνεται με αυτήν της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, αλλά και της χώρας στο σύνολο. Όπως παρατηρούμε δεν υπάρχει ομοιόμορφη κατανομή της Α.Π.Α μεταξύ του Νομού Γρεβενών και της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Σε σχέση με τη χώρα, ο Ν. Γρεβενών είναι αρκετά πίσω στον τομέα των ορυχείων – μεταποίησης – ενέργειας, ενώ δραστηριοποιείται έντονα στον τομέα των υπηρεσιών.

Πίνακας 12: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α) ανά συγκεντρωτικό Κλάδο στο Νομό Γρεβενών

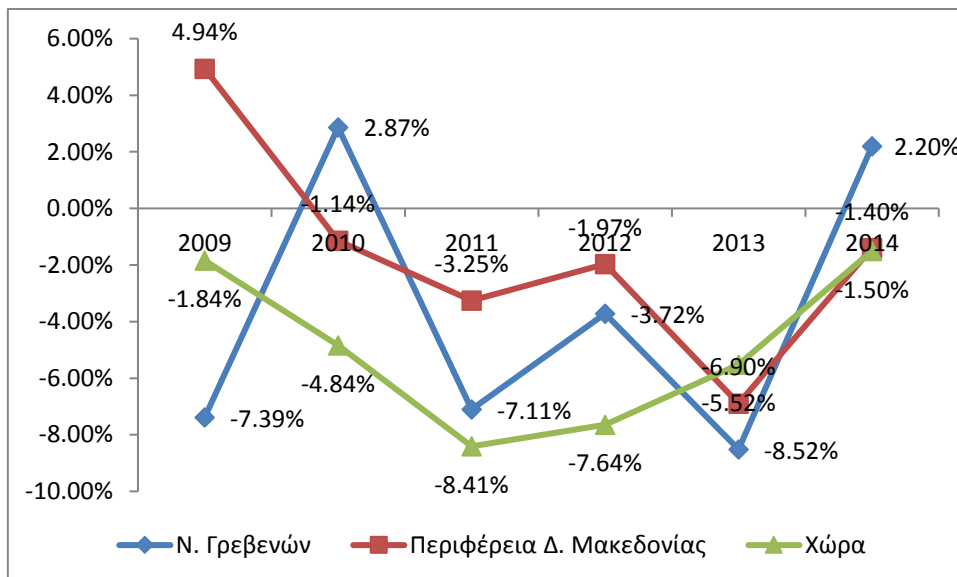
Τομέας	Νομός Γρεβενών	Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας	Ελλάδα
Εμπόριο	18,12%	10,68%	23,15%
Ορυχεία-Μεταποίηση-Ενέργεια	4,35%	45,05%	13,40%
Κατασκευές	1,81%	3,73%	2,97%
Πρωτογενής	8,70%	5,92%	3,73%
Λοιπές	67,03%	34,63%	56,75%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%

Ακολουθούν πέντε γραφήματα (δες γραφήματα 20-25) που αποτυπώνουν την εξέλιξη του ΑΕΠ στο διάστημα 2008-2014 στο Νομό και σε σύγκριση με τα στοιχεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας αλλά και της Ελλάδας.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

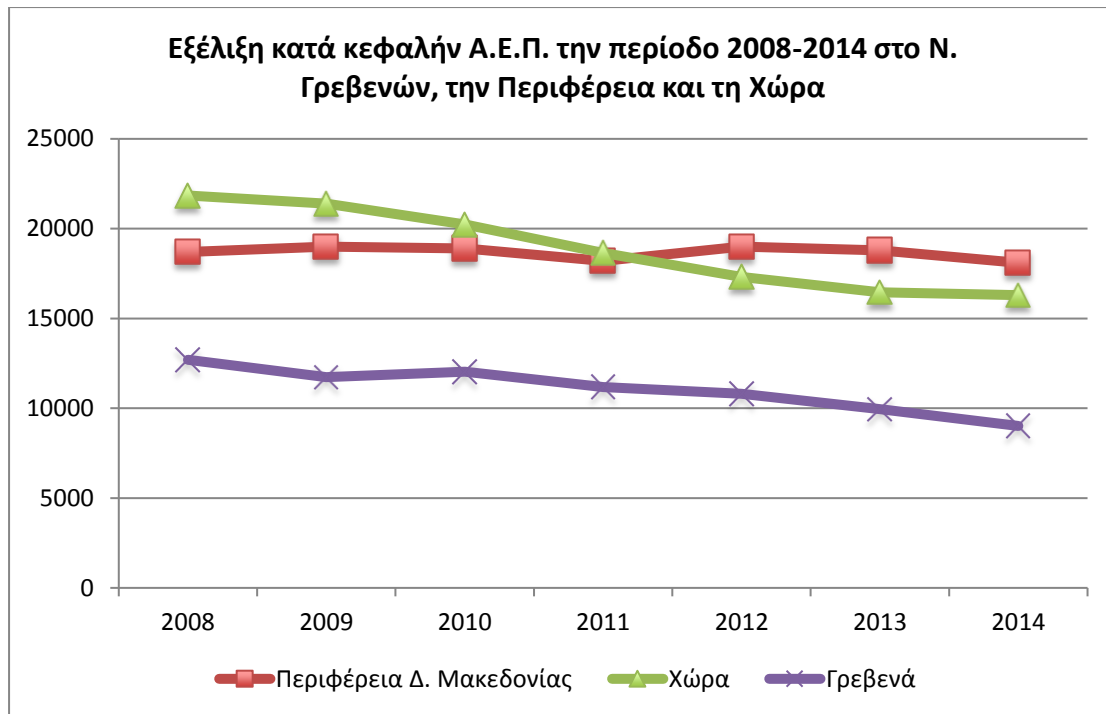
Γράφημα 20: Α.Ε.Π του Ν. Γρεβενών ως ποσοστό της Περιφέρειας και της Χώρας

Γράφημα 21: Εξέλιξη ρυθμού μεταβολής Α.Ε.Π Ν. Γρεβενών για το διάστημα 2008-2014

Από το παραπάνω γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος ρυθμός μεταβολής του Α.Ε.Π για το διάστημα 2008-2014. Αυτός για το Ν. Γρεβενών είναι -3,61%, αρκετά κοντά με αυτόν της Χώρας (-4,96%) και αρκετά μεγαλύτερος από το μέσο ρυθμό μεταβολής της Περιφέρειας (-1,62%).

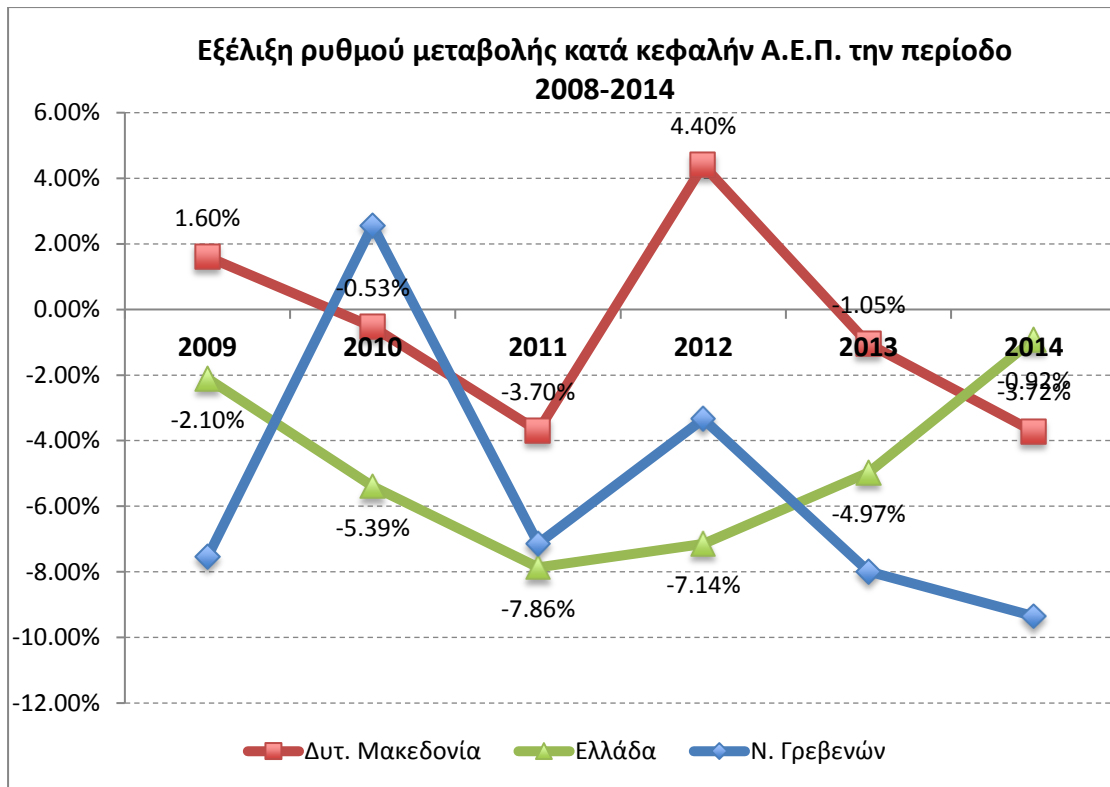
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 22: Εξέλιξη κατά κεφαλήν Α.Ε.Π την περίοδο 2008-2014 στο Ν. Γρεβενών, την Περιφέρεια και τη Χώρα

Την περίοδο 2008-2014, ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π για το Ν. Γρεβενών παρουσίασε συνολική μείωση της τάξης του -5,47% σε ποσοστό μεγαλύτερο και από το αντίστοιχο της Χώρας (-4,73%) και σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό με αυτό της Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας (-0,5%). Πιο αναλυτικά, στα διαστήματα 2009-2010, 2010-2011, 2011-2012 και 2012-2013 παρατηρείται έντονη διακύμανση στη μεταβολή του κκαΕΠ τόσο για το Ν. Γρεβενών και την Περιφέρεια όσο και για το σύνολο της Χώρας. Ειδικότερα, την περίοδο 2009-2010 το κκαΕΠ του Ν. Γρεβενών παρουσιάζει μια πολύ μεγάλη αύξηση της τάξης του 10,11% για να ακολουθήσει το διάστημα 2010-2011 σχεδόν ίδια μείωση (-9,71%). Για το 2011-2012 ο Ν. Γρεβενών εμφάνισε αύξηση 3,80% το ίδιο και το σύνολο της Χώρας της τάξης του 8,10%, για να ακολουθήσει την περίοδο 2011-2012 αντίστοιχη αύξηση και για τις δύο.

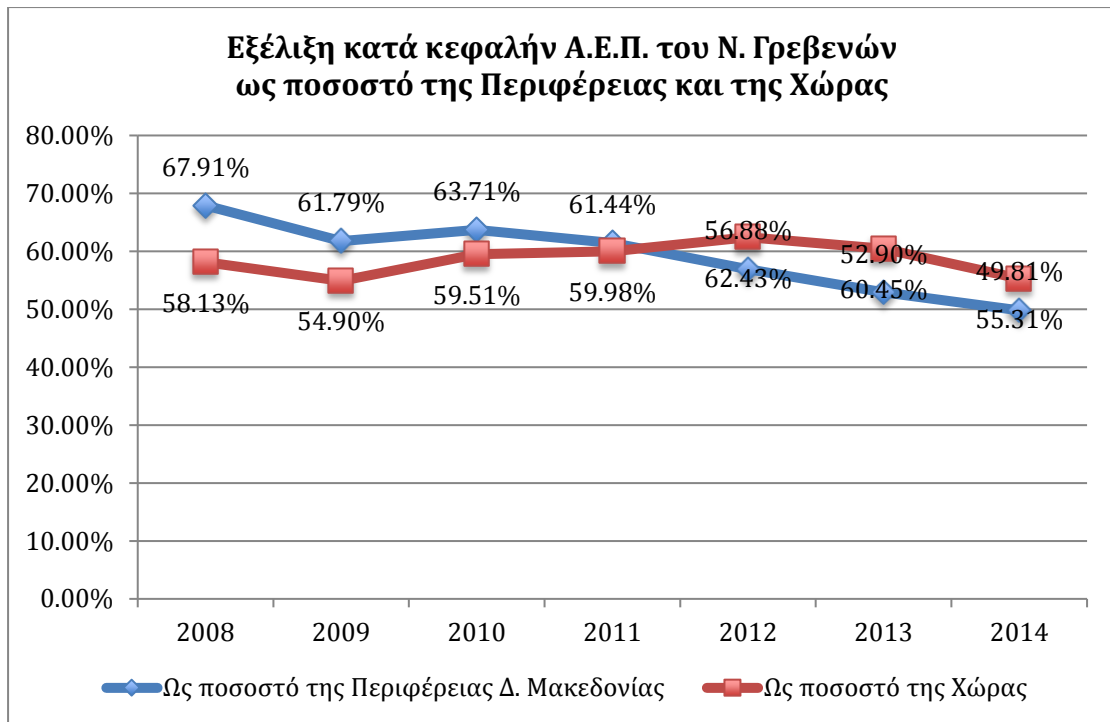
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 23: Εξέλιξη ρυθμού μεταβολής κατά κεφαλήν Α.Ε.Π την περίοδο 2008-2014

Παρακάτω παρατηρούμε πως σε ό,τι αφορά το βαθμό σύγκλισης με την Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας, ο Ν. Γρεβενών παρουσιάζει ποσοστά της τάξης του 55-68%, ενώ τα ποσοστά σύγκλισης της Χώρας είναι μικρότερα.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

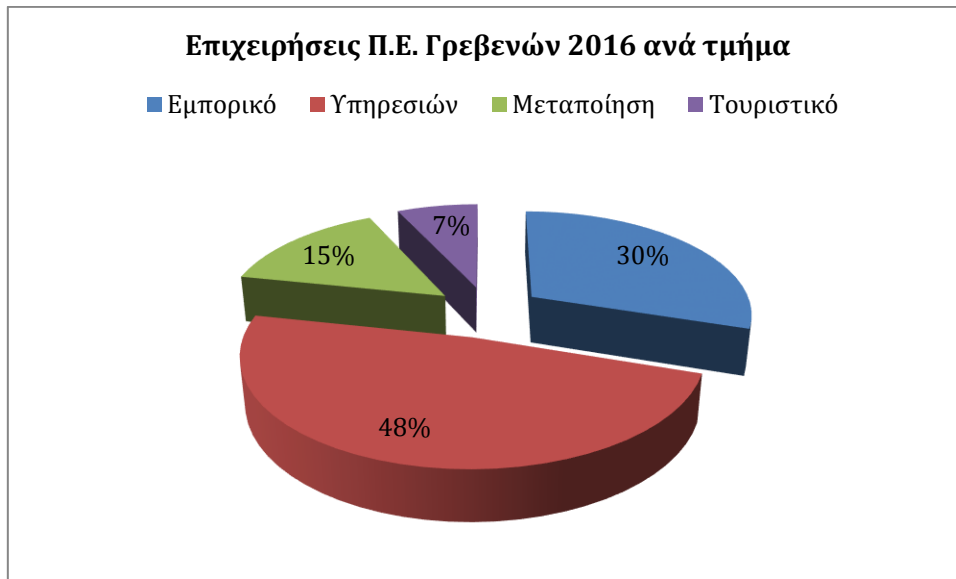
Γράφημα 24: Εξέλιξη κατά κεφαλήν Α.Ε.Π του Ν. Γρεβενών ως ποσοστό της Περιφέρειας και της Χώρας

Από τα στοιχεία του Εμπορικού Επιμελητηρίου Γρεβενών ο αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων για το 2016 είναι 2.198 συνολικά με μια ταξινόμηση στα τέσσερα τμήματα (εμπορικό, υπηρεσιών, μεταποίηση και τουριστικό) που ακολουθεί στον πίνακα 9.

Πίνακας 13: Αριθμός Επιχειρήσεων Ν. Γρεβενών ανά τμήμα, 2016

ΕΒΕ Γρεβενών 2016	Τμήμα	Αριθμός Επιχειρήσεων
	Εμπορικό	660
Υπηρεσιών	1060	
Μεταποίηση	325	
Τουριστικό	153	
Σύνολο	2.198	

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

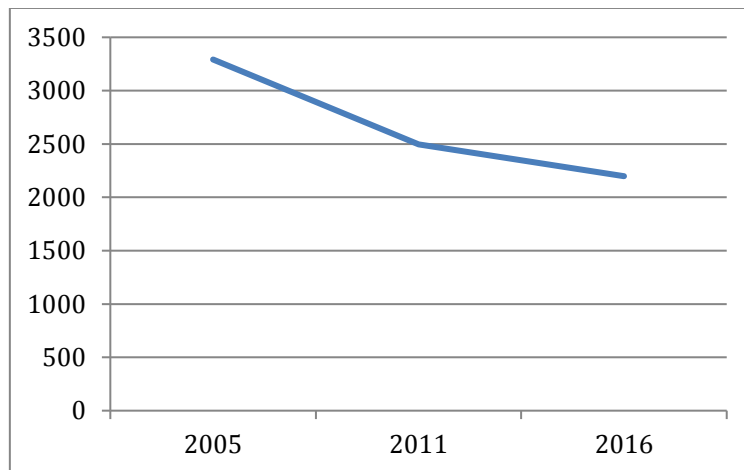
Γράφημα 25: Επιχειρήσεις Π.Ε Γρεβενών 2016 ανά τμήμα

Όπως παρατηρούμε από τα παραπάνω ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων στο Ν. Γρεβενών δραστηριοποιείται όπως και ο Ν. Κοζάνης στο τμήμα των υπηρεσιών με το εμπόριο και τη μεταποίηση να ακολουθούν, ενώ σε πολύ χαμηλό ποσοστό ακολουθεί το τουριστικό τμήμα, με μόλις 7%.

Όπως και ο Νόμος Κοζάνης έτσι και ο Νομός Γρεβενών χαρακτηρίζεται από μία έντονη επιχειρηματική μείωση. Συγκεκριμένα, από το 2005 μέχρι και σήμερα παρατηρείται μια πτώση της τάξης του 33,2% στις ενεργές επιχειρήσεις της Π.Ε. Γρεβενών, ενώ την τελευταία πενταετία (από το 2011- σήμερα) η πτώση ήταν της τάξης του 11,9%. Στο Νομό Γρεβενών φαίνεται πως η τελευταία πενταετία της οικονομική ύφεσης της χώρας είχε μεν σημαντική επίπτωση, αλλά για το νομό η συρρίκνωση των επιχειρήσεων είχε αρχίσει από πολύ νωρίτερα για άλλους λόγους, όπως η δυσμενής φορολογία, η γραφειοκρατία, κτλ.

Έτος	Αριθμός Επιχειρήσεων
2005	3292
2011	2496
2016	2198

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 26: Μεταβολή ενεργών επιχειρήσεων Ν. Γρεβενών από το 2005-2016

Η ανάπτυξη ενός αγροτικού τομέα με υψηλή προστιθέμενη αξία και ποιότητα, η λειτουργία του χιονοδρομικού κέντρου της Βασιλίτσας, η ορθολογική αξιοποίηση των πλούσιων φυσικών πόρων σε συνδυασμό με την προώθηση δράσεων εναλλακτικού τουρισμού κυρίως στην ορεινή περιοχή της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών, μπορεί να αποτελέσει τη βάση για μια βιώσιμη αναπτυξιακή προοπτική.

2.2.3 Αποτύπωση γενικών χαρακτηριστικών Νομού Φλώρινας (δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα)

Η περιφερειακή Ενότητα της Φλώρινας βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Μακεδονίας. Η Φλώρινα συνορεύει από το βόρειο τμήμα της με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και από τα δυτικά της με την Αλβανία. Ένα στοιχείο που συνδέει αυτά τα τρία κράτη είναι η λίμνη της Μεγάλης Πρέσπας και αποτελεί το σημείο επαφής τους, το λεγόμενο τριεθνές. Η οικονομία της Φλώρινας καθορίζεται από τη γεωγραφική της θέση, το υπέδαφος, τη γεωμορφολογία και το κλίμα τη, γι αυτό ένας από τους βασικούς παράγοντες οικονομικής ευημερίας είναι οι γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες. Πέρα από τις κτηνοτροφικές εργασίες ο φυσικός δασικός πλούτος ενισχύει το εμπόριο ξυλείας. Αξίζει να τονιστεί ότι το Αμύνταιο Φλωρίνης είναι γνωστό για τα αξιόλογα οινοποιεία και τα γνωστά

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

αναγκαστικά με φυσικό ανθρακούχο νερό. Στον τομέα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας δραστηριοποιείται κυρίως η Δ.Ε.Η. με εξόρυξη λιγνίτη, καθώς και ιδιώτες στην εξόρυξη λιγνίτη.

Όσον αφορά τον πληθυσμό της, η Φλώρινα είναι η δεύτερη μεγαλύτερη σε πληθυσμό Περιφερειακή Ενότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Παρόλα αυτά την τελευταία δεκαετία παρουσιάζει μείωση πληθυσμού κατά 7%. Με πυκνότητα κατοίκων 26,5 κατ./km² είναι η δεύτερη πιο αραιοκατοικημένη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας.

Σύμφωνα με το νόμο Καλλικράτη, η περιφερειακή ενότητα Φλώρινας αποτελείται από τους εξής καλλικρατικούς Δήμους : Φλώρινας, Αμυνταίου και Πρεσπών.

Το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Π.Ε. Φλώρινας είναι χαμηλό και την κατατάσσει στην 27^η θέση σε επίπεδο χώρας.

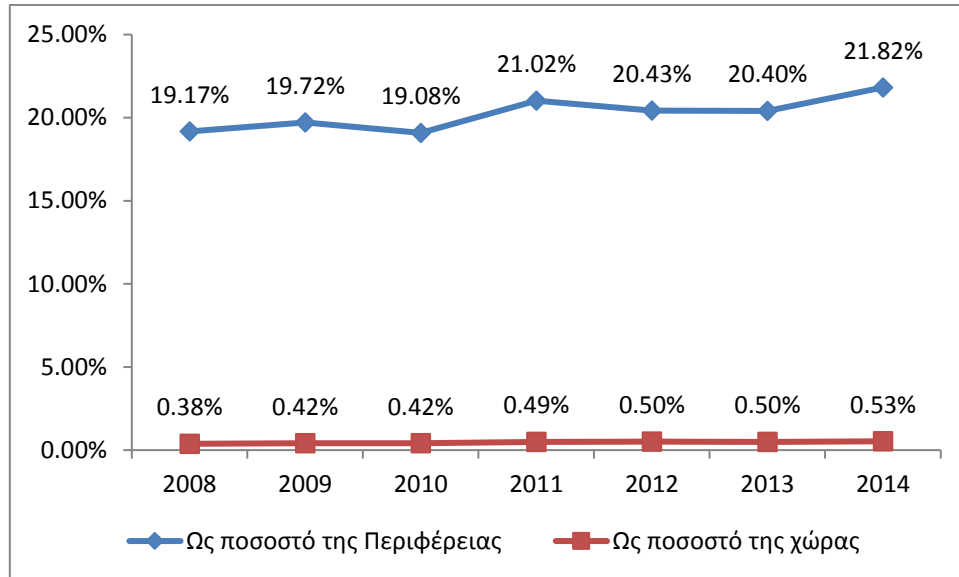
Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται συγκεντρωτικά ανά κλάδο η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α) του Νομού Φλωρίνης, η οποία συγκρίνεται με αυτήν της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, αλλά και της χώρας στο σύνολο. Όπως παρατηρούμε υπάρχει σχεδόν ομοιόμορφη κατανομή της Α.Π.Α μεταξύ του Νομού Φλώρινας και της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Σε σχέση με τη χώρα, ο Ν. Φλώρινας δραστηριοποιείται ενεργά στον τομέα των ορυχείων – μεταποίησης – ενέργειας, καθώς επίσης και στον πρωτογενή τομέα.

Πίνακας 14: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α) ανά συγκεντρωτικό Κλάδο στο Νομό Φλώρινας

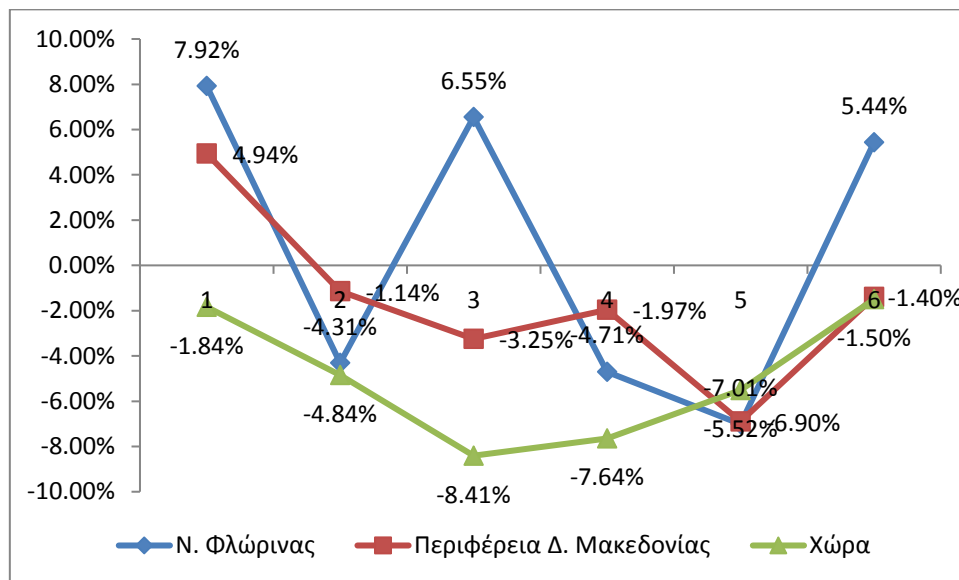
Τομέας	Νομός Φλώρινας	Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας	Ελλάδα
Εμπόριο	9,41%	10,68%	23,15%
Ορυχεία-Μεταποίηση-Ενέργεια	40,59%	45,05%	13,40%
Κατασκευές	7,60%	3,73%	2,97%
Πρωτογενής	8,38%	5,92%	3,73%
Λοιπές	34,02%	34,63%	56,75%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ακολουθούν πέντε γραφήματα (δες γραφήματα 27-31) που αποτυπώνουν την εξέλιξη του ΑΕΠ στο διάστημα 2008-2014 στον Νομό και σε σύγκριση με τα στοιχεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, αλλά και της Ελλάδας.

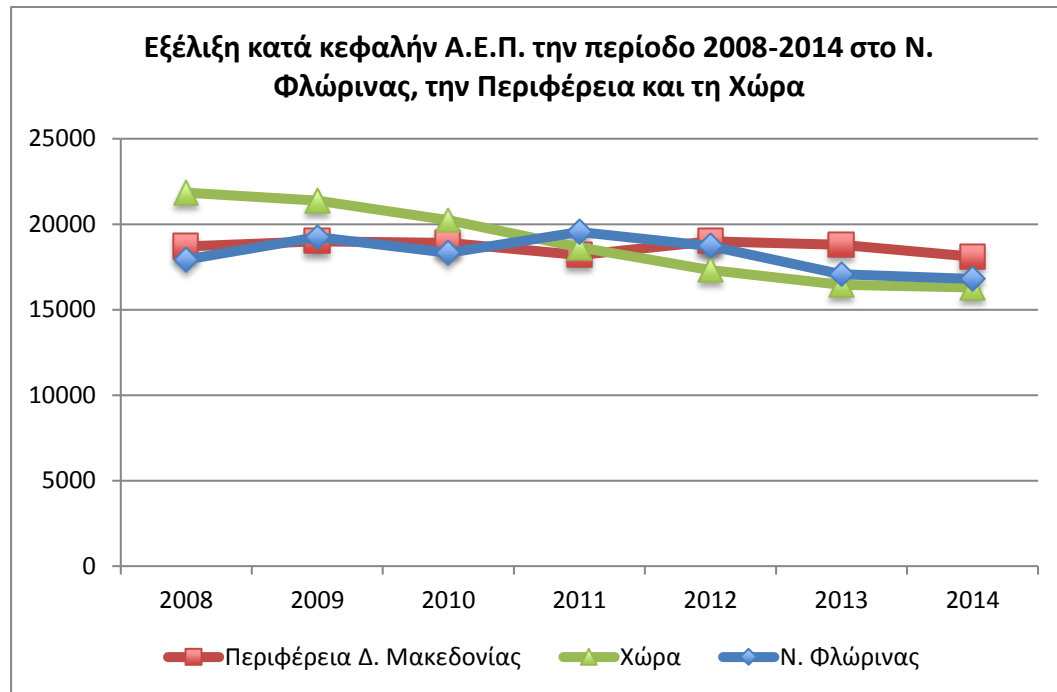
Γράφημα 27: Α.Ε.Π του Ν. Φλώρινας ως ποσοστό της Περιφέρειας και της Χώρας

Γράφημα 28: Εξέλιξη ρυθμού μεταβολής Α.Ε.Π για το διάστημα 2008-2014

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

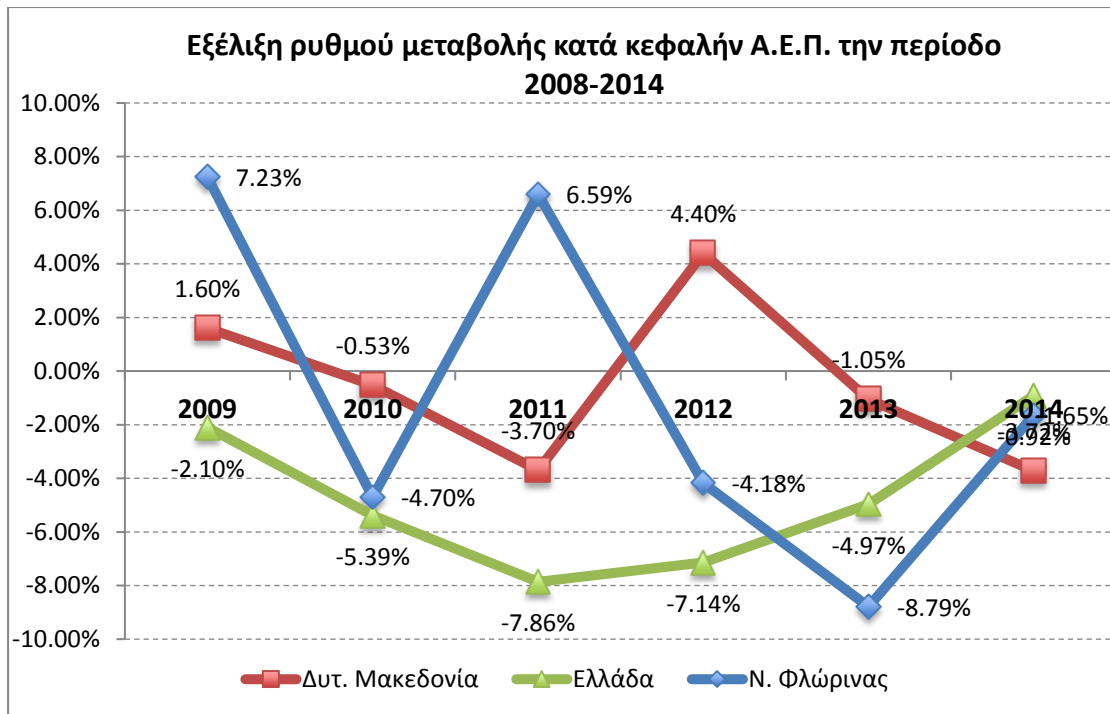
Από το παραπάνω γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος ρυθμός μεταβολής του Α.Ε.Π για το διάστημα 2008-2014. Αυτός για το Ν. Φλώρινας είναι +0,65% πολύ μεγαλύτερος από αυτόν της Χώρας (-4,96%) και αρκετά μεγαλύτερος από το μέσο ρυθμό μεταβολής της Περιφέρειας (-1,62%).

Γράφημα 29: Εξέλιξη κατά κεφαλήν Α.Ε.Π την περίοδο 2008-2014 στο Ν. Φλώρινας, την Περιφέρεια και τη Χώρα

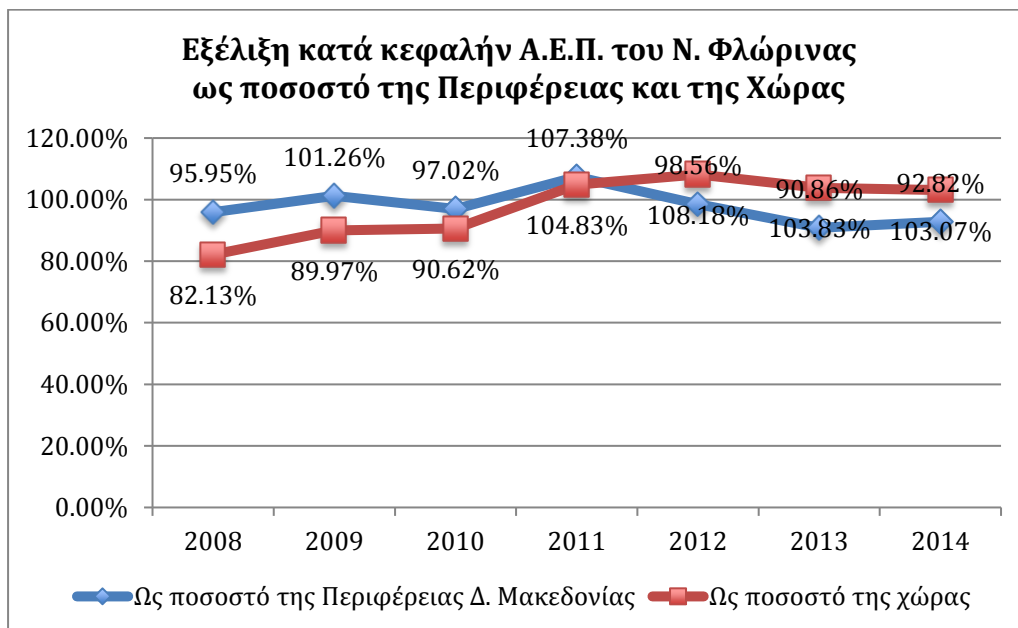
Την περίοδο 2008-2014, ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π για το Ν. Φλώρινας παρουσίασε συνολική μείωση της τάξης του 0,92% σε ποσοστό αρκετά μικρότερο από το αντίστοιχο της Χώρας (-4,73%) και σχεδόν ίδιο με αυτό της Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας (-0,5%). Πιο αναλυτικά, στα διαστήματα 2009-2010, 2010-2011, 2011-2013 και 2013-2014 παρατηρείται έντονη διακύμανση στη μεταβολή του κκαεπ τόσο για το Ν. Φλώρινας. Ειδικότερα, την περίοδο 2009-2010 το κκαεπ του Ν. Φλώρινας παρουσιάζει μια πολύ μεγάλη μείωση της τάξης του -11,93% για να ακολουθήσει το διάστημα 2010-2011 σχεδόν ίδια αύξηση (11,29%). Για το 2011-2013 ο Ν. Φλώρινας εμφάνισε συνεχόμενη μείωση 15,38%, για να ακολουθήσει την περίοδο 2013-2014 αύξηση της τάξης 7,14%.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 30: Εξέλιξη ρυθμού μεταβολής κατά κεφαλήν Α.Ε.Π την περίοδο 2008-2014

Παρακάτω παρατηρούμε πως σε ό,τι αφορά το βαθμό σύγκλισης με την Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας, ο Ν. Φλώρινας παρουσιάζει ποσοστά της τάξης του 95-108%, ενώ τα ποσοστά σύγκλισης της Χώρας είναι λίγο μικρότερα.

Γράφημα 31: Εξέλιξη κατά κεφαλήν Α.Ε.Π του Ν. Φλώρινας ως ποσοστό της Περιφέρειας και της Χώρας

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σύμφωνα με τη διάρθρωση του Α.Ε.Π., η εξόρυξη και η παραγωγή ενέργειας συμβάλλουν αποφασιστικά στη διαμόρφωση ενός ποσοστού 30,5% αναφορικά με τη συμμετοχή του δευτερογενή τομέα, που είναι από τα υψηλότερα στη χώρα. Ο πρωτογενής τομέας συμμετέχει με ποσοστό 14,3%, που είναι το υψηλότερο στη Δυτική Μακεδονία δείχνοντας μια εξαιρετική δυναμική, ενώ ο τριτογενής συμμετέχει με 55,2%. Κατά συνέπεια από την άποψη της σύνθεσης του Α.Ε.Π., η Π.Ε. Φλώρινας παρουσιάζει την πλέον ισορροπημένη εικόνα στη Δυτική Μακεδονία.

Τομέας	Διάρθρωση Α.Ε.Π %
Πρωτογενής Τομέας	14,30
Δευτερογενής Τομέας	30,5
Τριτογενής Τομέας	55,20
Σύνολο	100

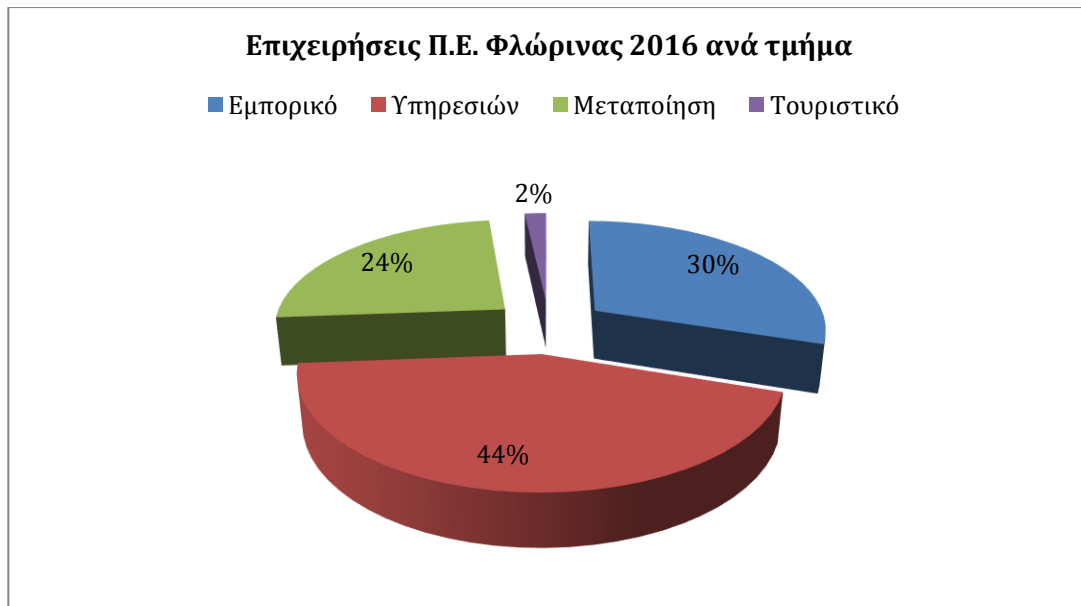
Πηγή: Eurostat, 2015

Από τα στοιχεία του Επιμελητηρίου Φλώρινας ο αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων για το 2016 είναι 2.789 συνολικά με μια ταξινόμηση στα τέσσερα τμήματα (εμπορικό, υπηρεσιών, μεταποίηση και τουριστικό) που ακολουθεί στον πίνακα 14.

Πίνακας 15: Αριθμός Επιχειρήσεων Ν. Φλώρινας ανά τμήμα, 2016

ΕΒΕ Φλώρινας 2016	Τμήμα	Αριθμός Επιχειρήσεων
	Εμπορικό	837
Υπηρεσιών	1221	
Μεταποίηση	682	
Τουριστικό	49	
Σύνολο	2789	

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

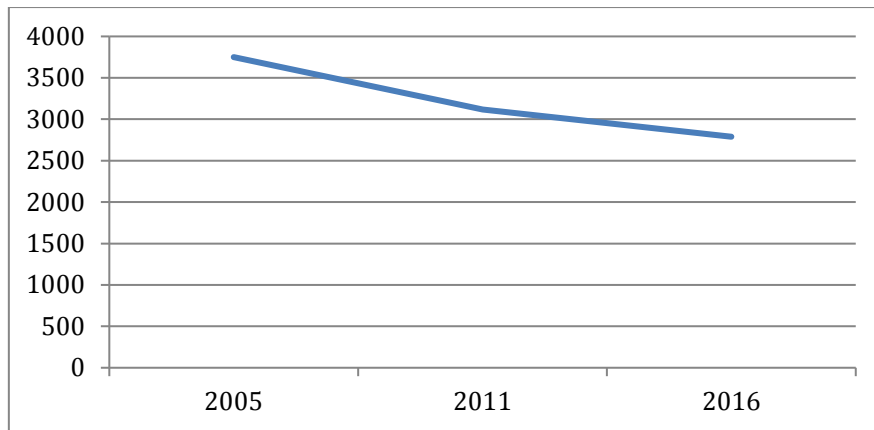
Γράφημα 32: Επιχειρήσεις Π.Ε Φλώρινας 2016 ανά τμήμα

Όπως παρατηρούμε από τα παραπάνω ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων στο Ν. Φλώρινας δραστηριοποιείται στο τμήμα των υπηρεσιών με το εμπόριο και τη μεταποίηση να ακολουθούν.

Και στο Νομό Φλώρινας το επίπεδο συρρίκνωσης σε επιχειρήσεις τα τελευταία χρόνια είναι παρόμοιο. Συγκεκριμένα, από το 2005 μέχρι και σήμερα παρατηρείται μια πτώση της τάξης του 25,6% στις ενεργές επιχειρήσεις της Π.Ε. Φλώρινας, ενώ την τελευταία πενταετία (από το 2011- σήμερα) παρατηρήθηκε με πτώση της τάξης του 10,5%.

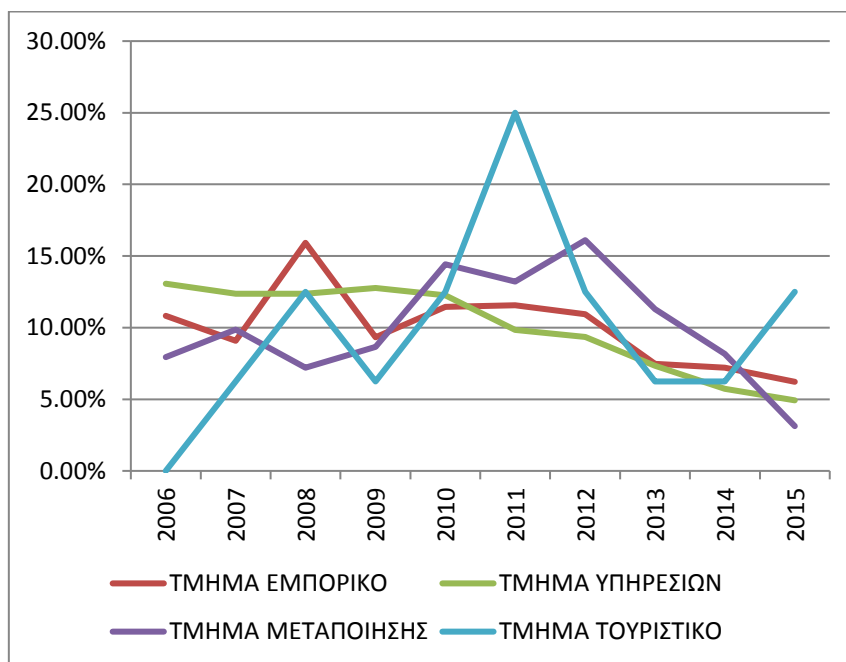
Έτος	Αριθμός Επιχειρήσεων
2005	3750
2011	3116
2016	2789

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 33: Μεταβολή ενεργών επιχειρήσεων Ν. Φλώρινας από το 2005-2016

Στο παρακάτω γράφημα αποτυπώνεται η παραπάνω εικόνα και ανά τμήμα. Παρατηρούμε λοιπόν, πως τα τρία τελευταία χρόνια το τμήμα της μεταποίησης εμφανίζει μία σημαντική πτώση, ενώ ο τουρισμός εμφανίζει πολύ μεγάλες διακυμάνσεις στη δεκαετία της μελέτης.

Γράφημα 34: Μεταβολή ενεργών επιχειρήσεων Ν. Φλώρινας από το 2006-2015 ανά τμήμα

Η Εγνατία οδός, η οποία διέρχεται από τη Δυτική Μακεδονία και η ολοκλήρωση των καθέτων αξόνων μπορούν να συμβάλλουν στην αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής, δεδομένου ότι επιτυγχάνεται η εύκολη πρόσβαση προς τα μεγάλα αστικά

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

κέντρα της Βόρειας Ελλάδας και τη γειτονική Βαλκανική με μειωμένο κόστος μεταφοράς και στην αύξηση της επισκεψιμότητάς της.

Το Πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας τόσο στην περιοχή όσο και σε όλη την Περιφέρεια, προσφέροντας διεξόδους στην οικονομία της με την προϋπόθεση της κατάλληλης διασύνδεσης των προγραμμάτων σπουδών τους με τις προτεραιότητες της τοπικής επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η περαιτέρω διαφοροποίηση και ο εμπλουτισμός του παραγωγικού συστήματος της περιοχής με την ενίσχυση όλων των τομέων δραστηριότητας, η αξιοποίηση του πλούσιου φυσικού, ιστορικού και πολιτιστικού αποθέματος με αιχμή το υδάτινο δυναμικό των λιμνών και το χιονοδρομικό κέντρο της Βίγλας-Πισοδεριού, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη δράσεων εναλλακτικού τουρισμού, αποτελούν βασικές παραμέτρους για την ανάπτυξη της περιοχής.

2.2.4 Αποτύπωση γενικών χαρακτηριστικών Νομού Καστοριάς (δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα)

Ο Νομός Καστοριάς είναι η δεύτερη από τις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Μακεδονίας και συνορεύει δυτικά με την Αλβανία. Η Περιοχή είναι 60,2% ορεινή και 28,9% ημιορεινή. Η φυσική ομορφιά της καθώς και η πόλη με τα βυζαντινά κτίσματα και τα πέτρινα γεφύρια με παραδοσιακή αρχιτεκτονική αποτελούν πόλο έλξης για τους τουρίστες συμβάλλοντας σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξή της. Επίσης, η Καστόρια είναι γνωστή για τις πολιτιστικές και εμπορικές εκδηλώσεις, με πιο γνωστή την έκθεση της γούνας. Η γούνα αποτελεί το κλειδί στην οικονομική ανάπτυξη της Καστοριάς.

Οι δασικοί πόροι κατέχουν σημαντική θέση στην οικονομία της περιοχής. Επιπλέον, τα μήλα και τα φασόλια γίγαντες της περιοχής έχουν αναγνωριστεί ως προϊόντα προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης.

Η Καστοριά είναι τρίτη σε πληθυσμό Περιφερειακή Ενότητα της Δυτικής Μακεδονίας. Κατά την τελευταία δεκαετία παρουσιάζει πληθυσμιακή μείωση κατά

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

6,3%. Με πυκνότητα 29,26 κατ./km² αποτελεί τη δεύτερη πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας.

Σύμφωνα με το νόμο Καλλικράτη, η Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς αποτελείται από τους εξής καλλικρατικούς Δήμους: Καστοριάς, Άργους Ορεστικού και Νεστόριου. Λόγω του χαμηλού κατά κεφαλήν ΑΕΠ βρίσκετε πανελλαδικά στην 36^η θέση.

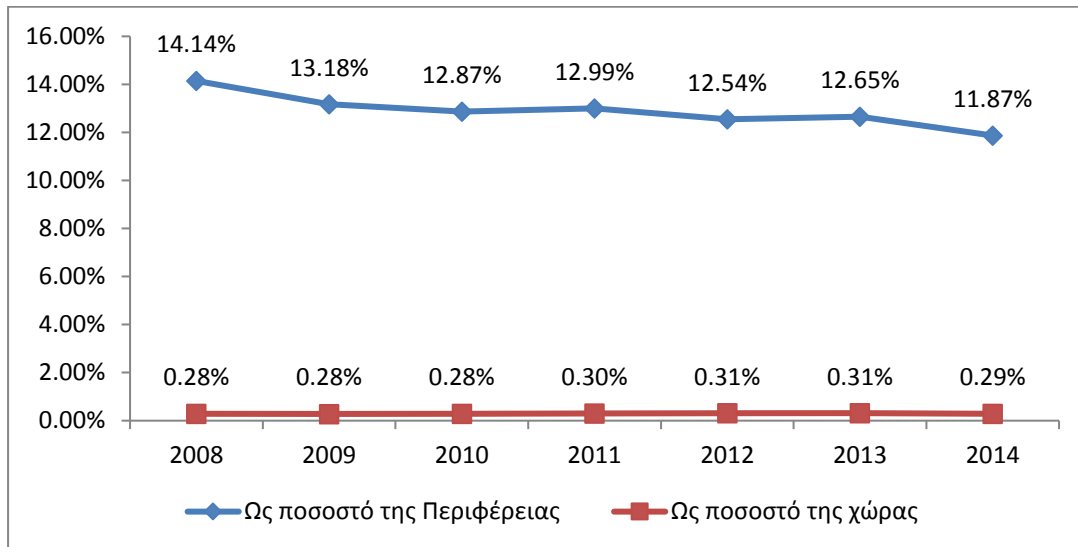
Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται συγκεντρωτικά ανά κλάδο η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α) του Νομού Καστοριάς, η οποία συγκρίνεται με αυτήν της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και της χώρας στο σύνολο. Όπως παρατηρούμε δεν υπάρχει ομοιόμορφη κατανομή της Α.Π.Α μεταξύ του Νομού Καστοριάς και της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Σε σχέση με τη χώρα, ο Ν. Καστοριάς δραστηριοποιείται ενεργά στον τομέα των κατασκευών, καθώς επίσης και στον πρωτογενή τομέα.

Πίνακας 16: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α) ανά συγκεντρωτικό Κλάδο στο Νομό Καστοριάς

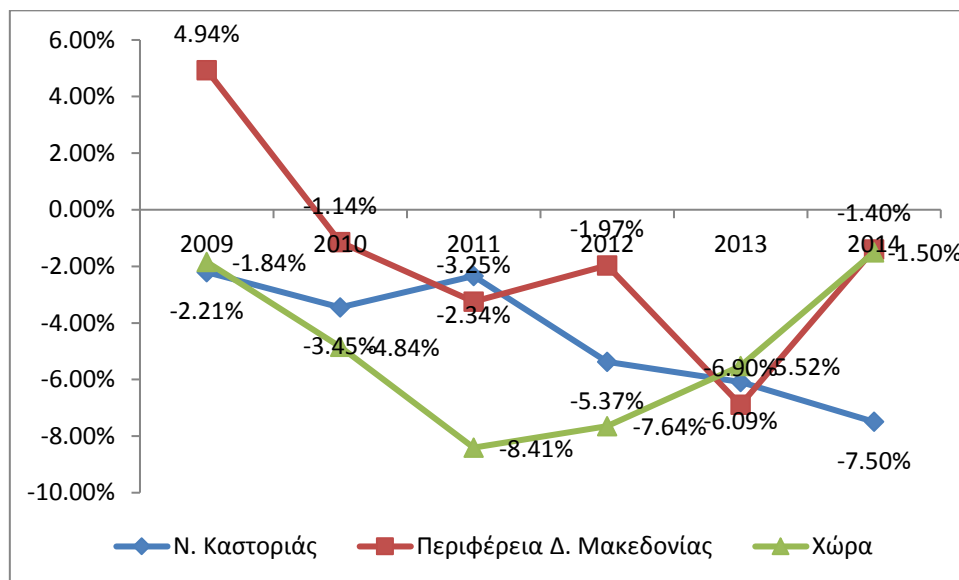
Τομέας	Νομός Καστοριάς	Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας	Ελλάδα
Εμπόριο	16,30%	10,68%	23,15%
Ορυχεία-Μεταποίηση-Ενέργεια	13,92%	45,05%	13,40%
Κατασκευές	9,74%	3,73%	2,97%
Πρωτογενής	11,33%	5,92%	3,73%
Λοιπές	48,71%	34,63%	56,75%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ακολουθούν πέντε γραφήματα (δες γραφήματα 35-39) που αποτυπώνουν την εξέλιξη του ΑΕΠ στο διάστημα 2008-2014 στον Νομό και σε σύγκριση με τα στοιχεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, αλλά και της Ελλάδας.

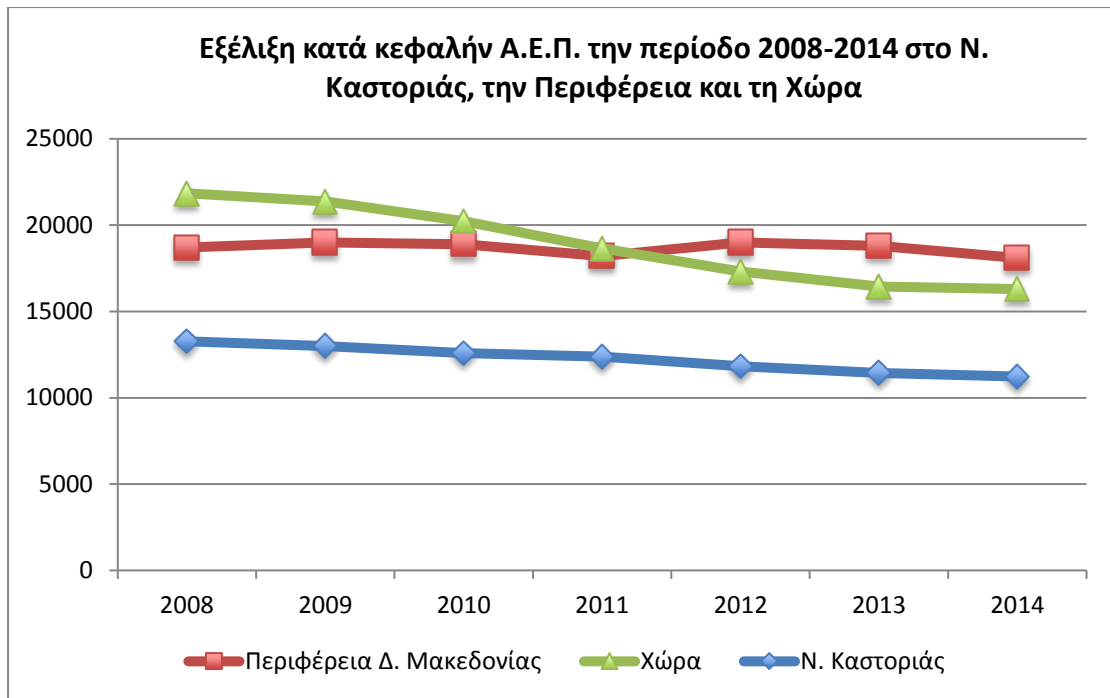
Γράφημα 35: Α.Ε.Π του Ν. Καστοριάς ως ποσοστό της Περιφέρειας και της Χώρας

Γράφημα 36: Εξέλιξη ρυθμού μεταβολής Α.Ε.Π για το διάστημα 2008-2014

Από το παραπάνω γράφημα αποτυπώνεται ο μέσος ρυθμός μεταβολής του Α.Ε.Π για το διάστημα 2008-2014. Αυτός για το Ν. Καστοριάς είναι -4,49%, λίγο μικρότερος από αυτόν της Χώρας (-4,96%) και αρκετά μεγαλύτερος από το μέσο ρυθμό μεταβολής της Περιφέρειας (-1,62%).

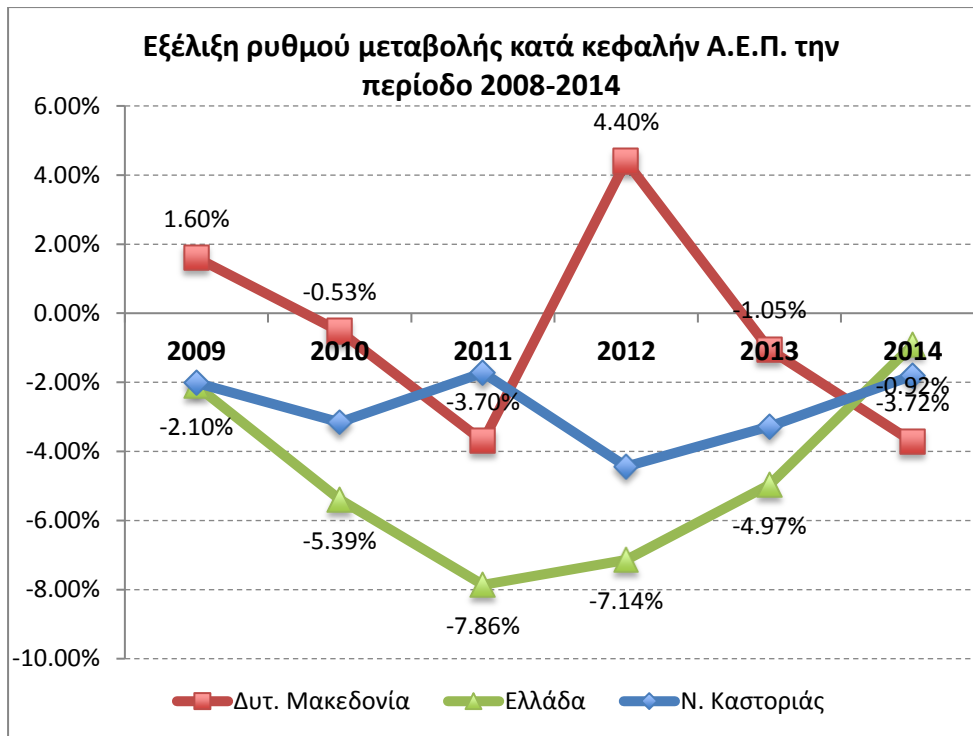
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 37: Εξέλιξη κατά κεφαλήν Α.Ε.Π την περίοδο 2008-2014 στο Ν. Καστοριάς, την Περιφέρεια και τη Χώρα

Την περίοδο 2008-2014, ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π για το Ν. Καστοριάς παρουσίασε συνολική μείωση της τάξης του 2,74% σε ποσοστό αρκετά μικρότερο από το αντίστοιχο της Χώρας (-4,73%) και αρκετά μεγαλύτερο από αυτό της Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας (-0,5%). Πιο αναλυτικά, στα διαστήματα 2009-2010, 2010-2011, 2011-2012 και 2012-2014 παρατηρείται έντονη διακύμανση στη μεταβολή του κκαεπ τόσο για το Ν. Καστοριάς. Ειδικότερα, την περίοδο 2009-2010 το κκαεπ του Ν. Καστοριάς παρουσιάζει μια μείωση της τάξης του -1,14% για να ακολουθήσει το διάστημα 2010-2011 σχεδόν ίδια αύξηση (1,44%). Για το 2011-2012 ο Ν. Καστοριάς εμφάνισε μείωση 2,71%, για να ακολουθήσει την περίοδο 2012-2014 συνεχόμενη αύξηση της τάξης 2,64%.

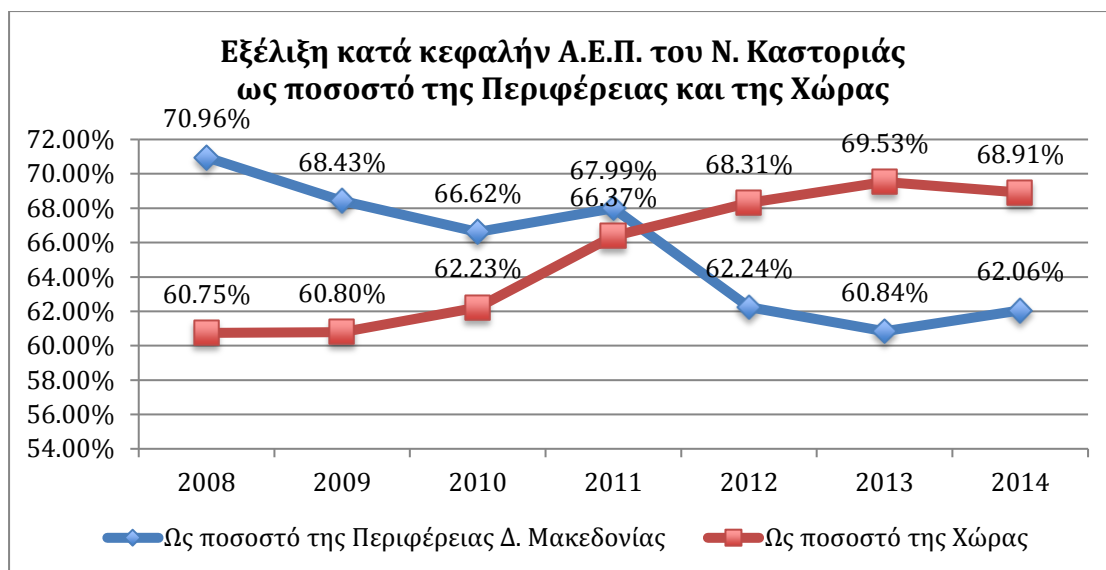
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 38: Εξέλιξη ρυθμού μεταβολής κατά κεφαλήν Α.Ε.Π την περίοδο 2008-2014

Παρακάτω παρατηρούμε πως σε ό,τι αφορά το βαθμό σύγκλισης με την Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας, ο Ν. Καστοριάς παρουσιάζει ποσοστά της τάξης του 62-71%, ενώ τα ποσοστά σύγκλισης της Χώρας είναι λίγο μικρότερα.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 39: Εξέλιξη κατά κεφαλήν Α.Ε.Π του Ν. Καστοριάς ως ποσοστό της Περιφέρειας και της Χώρας

Σύμφωνα με τη διάρθρωση του Α.Ε.Π., συντριπτικά κυρίαρχος τομέας είναι αυτός των υπηρεσιών (75,6%), με τους πρωτογενή και δευτερογενή τομέα να υπολείπονται σημαντικά (10,9%) και (13,5%) αντίστοιχα.

Τομέας	Διάρθρωση Α.Ε.Π %
Πρωτογενής Τομέας	13,5
Δευτερογενής Τομέας	10,9
Τριτογενής Τομέας	75,6
Σύνολο	100

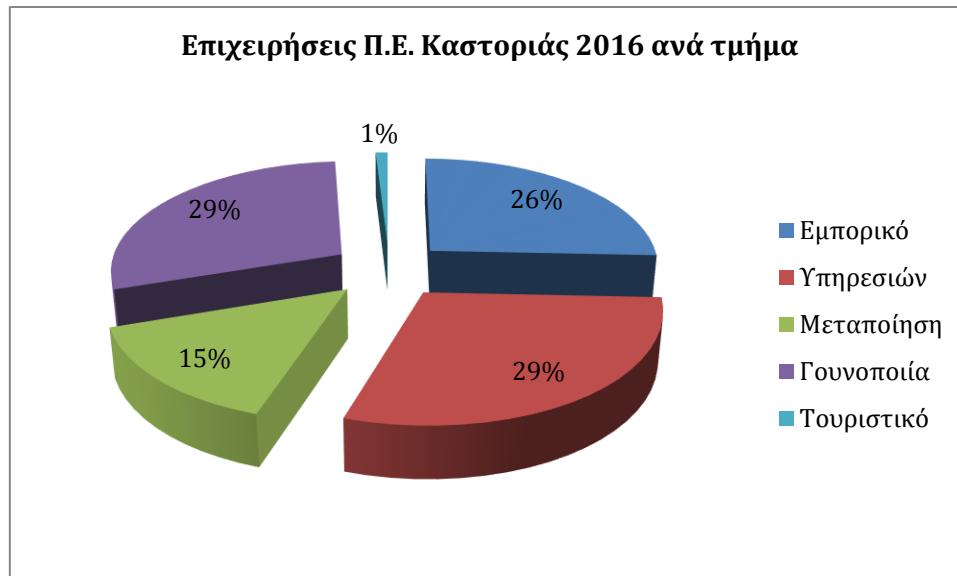
Από τα στοιχεία του Επιμελητηρίου Καστοριάς ο αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων για το 2016 είναι 5.183 συνολικά με μια ταξινόμηση στα πέντε τμήματα (εμπορικό, υπηρεσιών, μεταποίηση, τουριστικό και γουνοποιίας) που ακολουθεί στον πίνακα 16.

Πίνακας 17: Αριθμός Επιχειρήσεων Ν. Καστοριάς ανά τμήμα, 2016

ΕΒΕ Καστοριάς 2016	Τμήμα	Αριθμός Επιχειρήσεων
	Εμπορικό	1330
Υπηρεσιών	1521	
Μεταποίηση	768	
Γουνοποιία	1514	

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

	Τουριστικό	50
	Σύνολο	5183

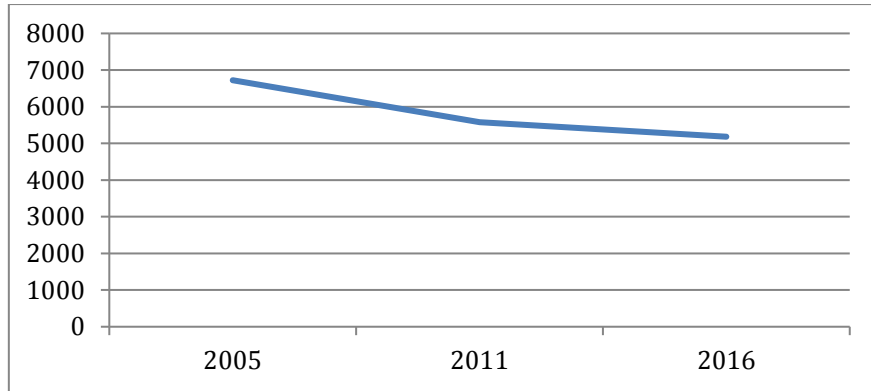
Γράφημα 40: Επιχειρήσεις Π.Ε Καστοριάς 2016 ανά τμήμα

Όπως παρατηρούμε από τα παραπάνω ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων στο Ν. Καστοριάς δραστηριοποιείται στο τμήμα των υπηρεσιών και όπως είναι γνωστό στο τμήμα της γουνοποιίας, με το εμπόριο και τη μεταποίηση να ακολουθούν.

Και στο Νομό Καστοριάς το επίπεδο συρρίκνωσης σε επιχειρήσεις τα τελευταία χρόνια είναι παρόμοιο. Συγκεκριμένα, από το 2005 μέχρι και σήμερα παρατηρείται μια πτώση της τάξης του 22,9% στις ενεργές επιχειρήσεις της Π.Ε. Καστοριάς, ενώ την τελευταία πενταετία (από το 2011- σήμερα) παρατηρήθηκε με πτώση της τάξης του 7,1%.

Έτος	Αριθμός Επιχειρήσεων
2005	6723
2011	5580
2016	5183

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 41: Μεταβολή ενεργών επιχειρήσεων Ν. Καστοριάς από το 2005-2016

Τα τελευταία χρόνια έχει διαμορφωθεί ένα παραγωγικό σύστημα με ανισομερή και ταυτόχρονα ασθενή παραγωγική βάση ως αποτέλεσμα της πτώσης της παραγωγικής δραστηριότητας στον παραδοσιακό κλάδο της γούνας και τον περιορισμό των γεωργικών δραστηριοτήτων.

Βασικοί στόχοι μιας βιώσιμης αναπτυξιακής πολιτικής αποτελούν η βελτίωση του κλάδου της γούνας, η παραγωγή ποιοτικών αγροτικών προϊόντων, η ορθολογική αξιοποίηση της λίμνης καθώς και του πλούσιου και πολιτισμικού αποθέματος, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη δράσεων εναλλακτικού τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Εμπειρικός σχεδιασμός έρευνας

3.1 Ανάλυση ερωτηματολογίου

Στην παρούσα μελέτη, γίνεται χρήση αναλυτικού ερωτηματολογίου για τη διερεύνηση της κλαδικής επιχειρηματικότητας στην Π.Ε. Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς, Γρεβενών και της δυνατότητας πρωτογενούς παραγωγής στον κλάδο της μεταποίησης μέσα από την παραγωγή πρώτων υλών που εισάγονται μέχρι σήμερα από τοπικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Δυτική Μακεδονία. Για την διεκπεραίωση της συγκεκριμένης έρευνας σχεδιάστηκε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο περιγράφεται αναλυτικότερα παρακάτω.

Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο αποτελείται κατά το πλείστον από ερωτήσεις κλειστού τύπου - πολλαπλών επιλογών και ορισμένων ερωτήσεων ανοικτού τύπου. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνονται οι συμμετέχοντες και η ολοκλήρωσή του δεν ξεπερνά τα δεκαπέντε λεπτά.

Το ερωτηματολόγιο ξεκινά με την αποτύπωση των επιχειρήσεων της Δυτικής Μακεδονίας, καθώς στην πρώτη θεματική ενότητα ζητούνται γενικές πληροφορίες της επιχείρησης. Ορισμένες από αυτές είναι η επωνυμία της, το έτος ίδρυσης, η κύρια δραστηριότητα της, ο αριθμός ΚΑΔ καθώς και η κατηγορία στην οποία δραστηριοποιείται.

Κατόπιν το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε επτά ακόμη θεματικές ενότητες που αφορούν:

2. Το μέγεθος της επιχείρησης

Στη συγκεκριμένη ενότητα οι ερωτήσεις εστιάζουν κυρίως στο ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα ερωτάται ο αριθμός των υπαλλήλων όπως και το μορφωτικό τους επίπεδο, καθώς και αν υπάρχει παρότρυνση για ανάπτυξη του μορφωτικού επιπέδου των εργαζομένων από πλευράς της επιχείρησης (3 ερωτήσεις).

3. Τις ανάγκες πρώτων υλών

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην προέλευση των πρώτων υλών καθώς και στο είδος των πρώτων υλών που έχουν ανάγκη οι επιχειρήσεις (3 ερωτήσεις). Η θεματική αυτή είναι ιδιαίτερης σημασίας, καθώς ένας από τους βασικούς στόχους είναι η αποτύπωση των αναγκών σε πρώτες ύλες, ώστε να προωθηθεί η δυνατότητα πρωτογενούς παραγωγής τους από τοπικές επιχειρήσεις στην Περιφέρεια και να σταματήσει η εισαγωγή τους από άλλες περιοχές ή ακόμη και από το εξωτερικό.

4. Τα καινοτόμα προϊόντα και δράσεις

Στην τρέχουσα υποκατηγορία το ερωτηματολόγιο εμβαθύνει στη συλλογή στοιχείων που αφορούν τη δημιουργία καινοτομιών όπως αυτές ταξινομούνται με βάση την ταξινόμηση του OSLO Manual και όπως χρησιμοποιούνται και στο ερωτηματολόγιο της Κοινοτικής Έρευνας για Καινοτομία. Πιο συγκεκριμένα, αποτυπώνονται οι καινοτομίες προϊόντων, διαδικασίας, μάρκετινγκ και οι οργανωσιακές καινοτομίες. Τέλος, γίνεται αποτύπωση των γεωγραφικών αγορών που πουλήθηκαν οι καινοτομίες αυτές (12 ερωτήσεις).

5. Την οικονομική υποστήριξη- ενισχύσεις

Βασικός στόχος των ερωτήσεων αυτής της κατηγορίας είναι η έρευνα χρηματοδότησης των επιχειρήσεων μέσω επενδυτικών προγραμμάτων, κρατικών ή Ευρωπαϊκών (1 ερώτηση).

6. Τις πηγές πληροφοριών και συνεργασία για δραστηριότητα ανάπτυξης της επιχείρησης

Η συγκεκριμένη ενότητα ερευνά την ύπαρξη κάποιου είδους συνεργασίας σε ένα ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων με άλλες επιχειρήσεις, ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικά κέντρα (δημόσια ή ιδιωτικά) καθώς και το γεωγραφικό προσδιορισμό του εταίρου της συνεργασίας (2 ερωτήσεις).

7. Τους παράγοντες που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Σε αυτό το μέρος της έρευνας γίνεται ανάλυση των παραγόντων που είναι υπεύθυνοι για την παρεμπόδιση της ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας και ο βαθμός σημαντικότητάς τους (1 ερώτηση).

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

8. Βασικές οικονομικές πληροφορίες

Το τελευταίο κομμάτι του ερωτηματολογίου επικεντρώνεται στο κατά πόσο μεταβλήθηκε ο κύκλος των εργασιών της επιχείρησης καθώς και ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων προκειμένου να αποτυπωθεί η επίδραση της κρίσης την τελευταία πενταετία (2 ερωτήσεις).

3.2 Έρευνα Πεδίου - Επιλογή Δείγματος

Ως έρευνα πεδίου ορίζεται μια μεθοδική αναζήτηση που αναλαμβάνει κάποιος για να προσθέσει κάτι επιπλέον στις γνώσεις του και στις γνώσεις των άλλων, με την ανακάλυψη σημαντικών πραγμάτων ή τη διαμόρφωση / διατύπωση σημαντικών απόψεων (θεωρία) (Τζανή, 2005).

Στις μεθόδους συγκέντρωσης στατιστικών δεδομένων συγκαταλέγονται δύο ειδών μεθόδων και συγκεκριμένα οι εξαντλητικές και οι δειγματοληπτικές. Εξαντλητική (exhaustive) είναι η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τη συγκέντρωση στατιστικών δεδομένων από ολόκληρο τον πληθυσμό, γνωστή σε όλους μας ως απογραφή. Μια δεύτερη εξαντλητική μέθοδος είναι η συνεχής καταγραφή, η οποία χρησιμοποιείται από διάφορες υπηρεσίες για την καταχώρηση γεγονότων που εμπíπτουν στην αρμοδιότητά τους. Ωστόσο, στην πράξη η συγκέντρωση στατιστικών δεδομένων γίνεται με δειγματοληπτικές μεθόδους (sampling methods), καθώς αφενός κοστίζουν λιγότερο και αφετέρου σε πολλές των περιπτώσεων είναι οι μόνες εφικτές (Χατζηνικολάου, 2002).

Ουσιαστικά, κατά τη διαδικασία της δειγματοληψίας πρέπει να αποσαφηνιστούν οι κάτωθι έννοιες (Ιωαννίδης, 2005):

- Πληθυσμός: Όλες οι περιπτώσεις στις οποίες αναφέρονται και μπορούν να γενικευθούν τα αποτελέσματα της έρευνας.
- Δείγμα: Μέρος του πληθυσμού το οποίο χρησιμοποιείται για τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Μονάδες: Κάθε μέλος του πληθυσμού (περιπτώσεις που αποτελούν αντικείμενο μελέτης).
- Δειγματοληψία: Διαδικασία Επιλογής του Δείγματος. Αναγκαία είναι η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος προκειμένου να μεγιστοποιείται η δυνατότητα γενίκευσης.

Οι δειγματοληπτικές μέθοδοι διακρίνονται: (α) σε τυχαίες (random), στις οποίες η επιλογή του δείγματος γίνεται κατά τρόπο μηχανικό και όπου η πιθανότητα μίας στατιστικής μονάδας να επιλεγεί είναι γνωστή και μεγαλύτερη από το μηδέν και (β) σε μη πιθανοθεωρητικές ή κατευθυνόμενες, κατά τις οποίες η επιλογή γίνεται με υποκειμενικά κριτήρια, οπότε κάποιες στατιστικές μονάδες μπορεί και να αποκλειστούν ή να μην έχουν πιθανότητα για να επιλεγούν.

Στην παρούσα μελέτη γίνεται χρήση της απλής τυχαίας δειγματοληψίας. Συγκεκριμένα, στην απλή τυχαία δειγματοληψία όλες οι στατιστικές μονάδες και όλα τα δείγματα μεγέθους n έχουν την ίδια πιθανότητα να επιλεγούν. Η μέθοδος μπορεί να εφαρμοστεί κάνοντας χρήση των πινάκων τυχαίων αριθμών, οι οποίοι κατασκευάζονται με τη βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών κατά τρόπο ώστε να υπάρχει τυχαία εκλογή του δείγματος (Χατζηνικολάου, 2002).

Οι τεχνικές της δειγματοληψίας έχουν σημαντικές εφαρμογές στις ακόλουθες επιστημονικές περιπτώσεις:

- Δημοσκοπήσεις κοινής γνώμης για το αποτέλεσμα των εκλογών πριν τις εκλογές (exit polls).
- Έρευνες αγοράς για να προσδιοριστούν οι προτιμήσεις των καταναλωτών για ορισμένα προϊόντα.
- Διαδικασίες ελέγχου ποιότητας για κατασκευαστικές τεχνικές.
- Λογιστική, φορολόγηση και έλεγχος επιχειρήσεων.
- Προβλέψεις παραγωγής προϊόντων.
- Προσδιορισμός του ρυθμού εμφάνισης και του ρυθμού επικράτησης ορισμένων ασθενειών.
- Έρευνα σχετική με πολλά κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Προσδιορισμός πληθυσμιακών χαρακτήρων, όπως η εργασιακή κατάσταση, το οικονομικό εισόδημα και ο βαθμός εκπαίδευσης των πολιτών.

Το ερωτηματολόγιο αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μέσα συγκέντρωσης στατιστικών δεδομένων. Πρέπει να καταρτίζεται με μεγάλη προσοχή, ώστε οι ερωτήσεις να είναι όσο το δυνατόν πιο λίγες, ουσιώδεις, σαφείς, φυσικές και αμερόληπτες με σκοπό να προδιαθέτουν τον ερωτώμενο να δίνει με ειλικρίνεια και χωρίς δυσφορία τις απαντήσεις. Επιπλέον, οι ερωτήσεις πρέπει να διατυπώνονται ώστε να ελαχιστοποιείται ο αριθμός των λαθών. Επιπροσθέτως, στο ερωτηματολόγιο πρέπει να καθορίζεται ο τρόπος με τον οποίον θα ζητηθεί από τις στατιστικές μονάδες να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια (π.χ. ηλεκτρονικά). Κατά τη διαδικασία κατασκευής του ερωτηματολογίου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη παράγοντες που σχετίζονται με το κόστος (σε χρόνο και χρήμα) καθώς και με την απροθυμία που συνήθως χαρακτηρίζει τα άτομα που θα κληθούν να απαντήσουν. Πρέπει να τονισθεί με ιδιαίτερη έμφαση πως στα ερωτηματολόγια πρέπει να διασφαλίζεται η αξιοπιστία των δεδομένων, η οποία κυρίως εξαρτάται από την ποιότητα των δεδομένων και κατά συνέπεια η συλλογή των ερωτηματολογίων πρέπει να γίνεται από εξειδικευμένο προσωπικό ως προς τη συγκεκριμένη διαδικασία (Χατζηνικολάου, 2002).

Σε κάθε περίπτωση, το δείγμα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό (representative), δηλαδή το δείγμα πρέπει να αντικατοπτρίζει ικανοποιητικά τη δομή και τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού. Υπό αυτήν την έννοια το δείγμα θα πρέπει να αποτελεί μια μικρογραφία του πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι βάσει του Κεντρικού Οριακού Θεωρήματος μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον πίνακα της $N(0,1)$ κατανομής όταν το n (δείγμα) είναι μεγαλύτερο του 30. Κατά συνέπεια, για τη διενέργεια έρευνας με ερωτηματολόγιο το δείγμα θα πρέπει να είναι μεγαλύτερο από 30. Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται ότι πολλοί ερευνητές χρησιμοποιούν μέγεθος δείγματος που να έχει χρησιμοποιηθεί σε παρελθοντικές μελέτες, ή όσα άτομα είναι διαθέσιμα / πρόθυμα να συμμετάσχουν στην έρευνα, ή υπολογίζουν το μέγεθος με βάση το κόστος και το διαθέσιμο προϋπολογισμό. Ουσιαστικά, όσο μεγαλύτερο είναι το μέγεθος του δείγματος (n) τόσο μικρότερο είναι το εύρος του διαστήματος εμπιστοσύνης, δηλαδή τόσο ακριβέστερη είναι η εκτίμησή μας. Κατά συνέπεια, όταν $n > 30$, τότε με βάση το Κεντρικό Οριακό Θεώρημα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την $N(0,1)$ κατανομή (Χατζηνικολάου, 2002).

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στην παρούσα έρευνα, δημιουργήθηκαν ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια τα οποία εν συνεχεία εστάλησαν σε πάνω από 1200 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Δυτική Μακεδονία. Η εκλογή του δείγματος έγινε με τυχαίο τρόπο, η μόνη κατευθυνόμενη διάσταση έγκειται στο γεγονός πως απευθυνθήκαμε ισομερώς στους κλάδους του εμπορίου, της γουνοποιίας, του τουρισμού και των υπηρεσιών (200 επιχειρήσεις/κλάδο), ενώ επιλέχθηκε μεγαλύτερο δείγμα για τον κλάδο της μεταποίησης (400 επιχειρήσεις) που αποτελεί και το βασικό κλάδο ενδιαφέροντος της παρούσας μελέτης. Οι απαντήσεις που λάβαμε ήταν 250. Συγκεκριμένα, το ποσοστό των επιχειρήσεων που απάντησαν και κατά συνέπεια μετείχαν στην έρευνα σε σύγκριση με τις συνολικές επιχειρήσεις στις οποίες απευθύνθηκαν τα ερωτηματολόγια ανέρχεται σε ποσοστό 21%. Πρόκειται για ποσοστό σχετικά χαμηλό, που δύναται να οφείλεται είτε στην έλλειψη εξοικείωσης με τα ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια, στην έλλειψη χρόνου για τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου, στην απροθυμία συμμετοχής σε έρευνες που μετρούν στοιχεία που απορρέουν από το εσωτερικό του οργανισμού (δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξης κ.α.) καθώς και στην έλλειψη ενδιαφέροντος αναφορικά με καινοτόμα στοιχεία δράσης. Σε κάθε περίπτωση, οι 250 επιχειρήσεις που δέχθηκαν και συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, βάσει του Κεντρικού Οριακού Θεωρήματος, αποτελούν ένα δείγμα αξιόπιστο που δύναται να συμβάλει στη διαμόρφωση στατιστικά σημαντικών αποτελεσμάτων έρευνας.

3.3 Ταξινόμηση κατά τμήμα

Η ταξινόμηση που χρησιμοποιήσαμε για τις επιχειρήσεις ήταν βάση του κλάδου (Εμπόριο, Υπηρεσίες, Τουρισμός, Μεταποίηση και Γουνοποιία). Τα στοιχεία τα πήραμε από τα τέσσερα επιμελητήρια των Νομών της Περιφέρειας.

Σε ότι αφορά τη διάκριση των κλάδων, για την ορθή κατάταξη επιλέχθηκαν οι Κωδικοί Αριθμοί Δραστηριότητας (ΚΑΔ), οι οποίοι καθορίστηκαν με την υπ αριθμ. 1008073/173/ΔΜ/26-1-1999 (ΦΕΚ 65 Β /3-2-1999) Α.Υ.Ο. Καθορισμός της Εθνικής Ονοματολογίας των Οικονομικών Δραστηριοτήτων.

Για την καταγραφή του πληθυσμού των επιχειρήσεων των κλάδων ενδιαφέροντος, έγιναν οι παρακάτω ενέργειες:

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Με τη συνδρομή του ΠΔΜ έγινε η συγκέντρωση των ηλεκτρονικών αρχείων των Μητρώων Επιχειρήσεων των Επιμελητηρίων Κοζάνης, Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας. Εν συνεχεία ξεκίνησε η διαδικασία εύρεσης των επιχειρήσεων των κλάδων ενδιαφέροντος δημιουργώντας ακολούθως τέσσερα ηλεκτρονικά αρχεία (ένα ανά κλάδο) με τα εξής στοιχεία: Επωνυμία, Διακριτικός Τίτλος, Νομική Μορφή, Διεύθυνση, Τηλέφωνο και Αντικείμενο. Περιορισμούς στην εν λόγω ενέργεια αποτέλεσαν, τα ατελή Μητρώα, οι διαγραμμένες και με προσωρινή διακοπή επιχειρήσεις και η δυσχέρεια κλαδικής κατάταξης λόγω ασαφούς διατύπωσης του αντικειμένου δραστηριότητας ή πολλαπλών αντικειμένων χωρίς ανάδειξη της κύριας δραστηριότητας.
- Επεξεργασία των Επαγγελματικών Οδηγών των τεσσάρων νομών. Ομάδες εργασίας αναζήτησαν τις επιχειρήσεις κάθε κλάδου ενδιαφέροντος τις οποίες στη συνέχεια κατέγραψαν σε ηλεκτρονική μορφή με τα εξής στοιχεία: Επωνυμία, Αντικείμενο, Διεύθυνση και Τηλέφωνο. Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν αφορούσαν περιπτώσεις επιχειρήσεων χωρίς σαφή, με βάση τους Οδηγούς, επιχειρηματική δραστηριότητα, αμιγώς στο βιοτεχνικό ή στον εμπορικό τομέα και το γεγονός ότι οι εν λόγω Οδηγοί δεν είναι απογραφικοί και αν και αναλυτικοί, δεν είναι πλήρεις.
- Επεξεργασία του Τηλεφωνικού Καταλόγου «Χρυσός Οδηγός & Ονομαστικός Κατάλογος Επαγγελματιών & Επιχειρήσεων –ανά νομό». Αρχικά έγινε ο εντοπισμός των επιχειρήσεων των τεσσάρων κλάδων και εν συνεχεία ομάδες εργασίας ανέλαβαν να καταγράψουν ηλεκτρονικά τις επιχειρήσεις, με τα εξής στοιχεία: Επωνυμία, Αντικείμενο, Διεύθυνση και Τηλέφωνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : Αποτελέσματα, Συμπεράσματα και Προτάσεις

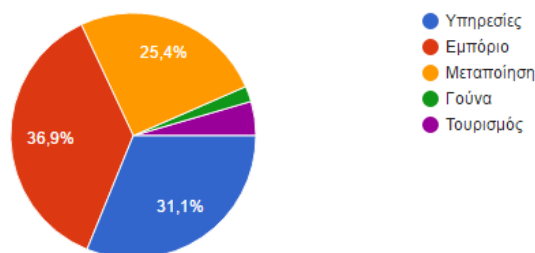
4.1 Στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων με τη χρήση του SPSS

Βασικός στόχος της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση της κλαδικής επιχειρηματικότητας της ΠΔΜ και της δυνατότητας πρωτογενούς παραγωγής στον κλάδο μεταποίησης μέσα από την παραγωγή πρώτων υλών που εισάγονται μέχρι σήμερα από τοπικές επιχειρήσεις. Για το λόγο αυτό πραγματοποιήσαμε υπολογισμό των συχνοτήτων για κάθε ερώτηση χωριστά (Univariate Analysis).

Στην πρώτη φάση της στατιστικής ανάλυσης ακολουθεί ο υπολογισμός των συχνοτήτων για κάθε ερώτηση ξεχωριστά:

1.Γενικές πληροφορίες για την Επιχείρηση

Κατηγορία δραστηριότητας : (244 απαντήσεις)

Γράφημα 42: Κατηγορία δραστηριότητας των επιχειρήσεων του δείγματος

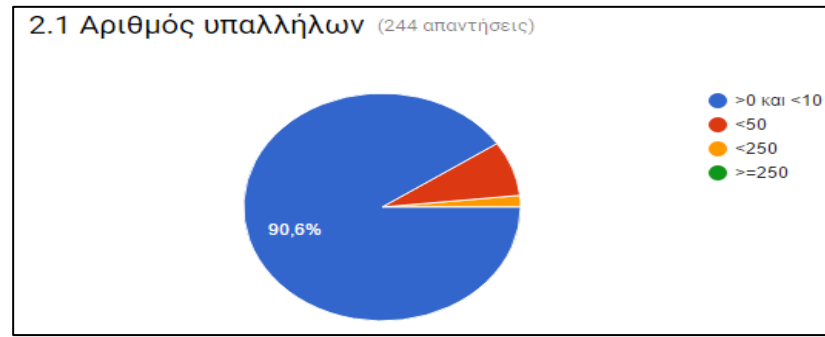
Από τις επιχειρήσεις που έλαβαν μέρος στην έρευνα:

- Το 36.9% ασχολείται με το εμπόριο.
- Το 31.1% ασχολείται με τις υπηρεσίες.
- Το 25.4% ασχολείται με την μεταποίηση.
- Το 4.5% ασχολείται με τον τουρισμό.
- Το 2% ασχολείται με την γούνα.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2.Μέγεθος Επιχείρησης – Ανθρώπινο δυναμικό

Τα στοιχεία για το ανθρώπινο δυναμικό των επιχειρήσεων αποτυπώνονται στα παρακάτω γραφήματα.

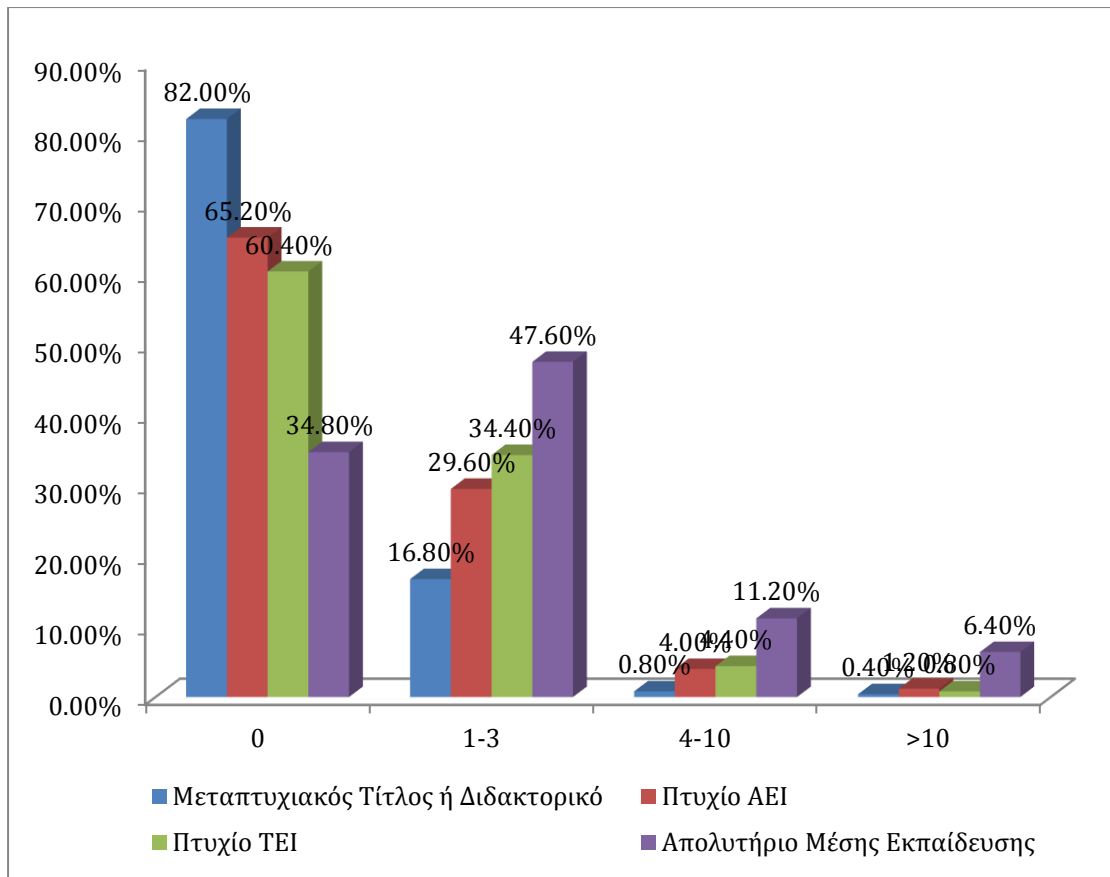
Γράφημα 43: Αριθμός Υπαλλήλων των επιχειρήσεων του δείγματος

Όπως γνωρίζουμε το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι πολύ μικρές εταιρείες. Βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ.70/2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 12.1.2001 (ΕΛ 2001 L 10/33) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, το μέγεθος των επιχειρήσεων ταξινομείται σε 4 κατηγορίες. Στη συνέχεια αναφέρονται τα κριτήρια του ορισμού του μεγέθους μιας επιχείρησης.

- **ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ:** Απασχολεί από 0 έως 10 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών της, όπως και ο ισολογισμός της, δεν υπερβαίνει τα 2,000,000€
- **ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ:** Απασχολεί λιγότερα από 50 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών της, όπως και ο ισολογισμός της, δεν υπερβαίνει τα 10,000,000€
- **ΜΕΣΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ:** Απασχολεί λιγότερα από 250 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών της δεν υπερβαίνει τα 50,000,000€, ενώ ο ετήσιος ισολογισμός της δεν υπερβαίνει τα 43,000,000€
- **ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ:** Απασχολεί περισσότερα από 250 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών της υπερβαίνει τα 50,000,000€, ενώ ο ετήσιος ισολογισμός της υπερβαίνει τα 43,000,000€

Με βάση τα παραπάνω το 90.6% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα είναι πολύ μικρές επιχειρήσεις, το 7.8% των επιχειρήσεων είναι μικρές και μόλις το 1.6% είναι μεσαίες.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

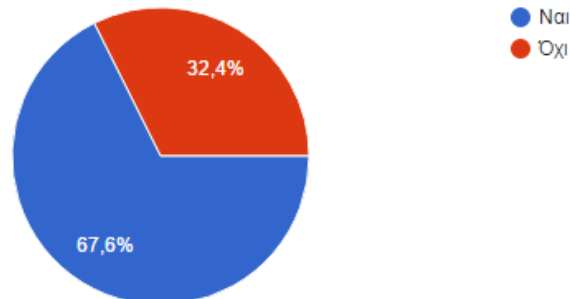
Γράφημα 44: Επίπεδο μόρφωσης των υπαλλήλων

Από το παραπάνω γράφημα μπορούμε να δούμε πως ένα πολύ μεγάλο ποσοστό επιχειρήσεων δεν απασχολεί προσωπικό με τίτλο μεταπτυχιακής εκπαίδευσης (82%), ή άλλης ανώτατης εκπαίδευσης (ΑΕΙ 65,2% και ΤΕΙ 60,4%). Πολύ μικρότερα είναι τα ποσοστά των επιχειρήσεων που απασχολούν από 1-3 άτομα προσωπικό με τίτλο μεταπτυχιακής εκπαίδευσης (16,8%). Το αποτέλεσμα αυτό συνάδει απόλυτα και με το δείκτη απασχόλησης εξειδικευμένου προσωπικού της Eurostat (δες γράφημα 7, παράγραφος 2.1), στον οποίο η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας βρίσκεται πολύ κάτω του μέσου όρου της ΕΕ. Τα στοιχεία αυτά αποτυπώνουν από τη μία τον υψηλό αριθμό εξειδικευμένου προσωπικού δυναμικού που υπάρχει στην Περιφέρεια, και από την άλλη τη μη προτίμηση των επιχειρήσεων στην αξιοποίησή του. Το εξειδικευμένο αυτό δυναμικό αποτελεί την κύρια κατηγορία προσωπικού που απασχολείται άμεσα σε δραστηριότητες Ε&Α. Αποτελούν τους «επαγγελματίες που ασχολούνται με τη σύλληψη της ιδέας ή τη δημιουργία νέας γνώσης, προϊόντων, διαδικασιών, μεθόδων και συστημάτων και τη διαχείριση αντίστοιχων έργων». Επομένως, είναι το απαραίτητο συστατικό για την ανάπτυξη των καινοτομιών.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2.3 Προβαίνει η επιχείρησή σας σε ενέργειες για την επιμόρφωση των εργαζομένων της, π.χ συμμετοχή σε εκπαιδευτικά σεμινάρια, ημερίδες, εκθέσεις, άλλο;

(244 απαντήσεις)

Γράφημα 45: Επιμόρφωση εργαζομένων

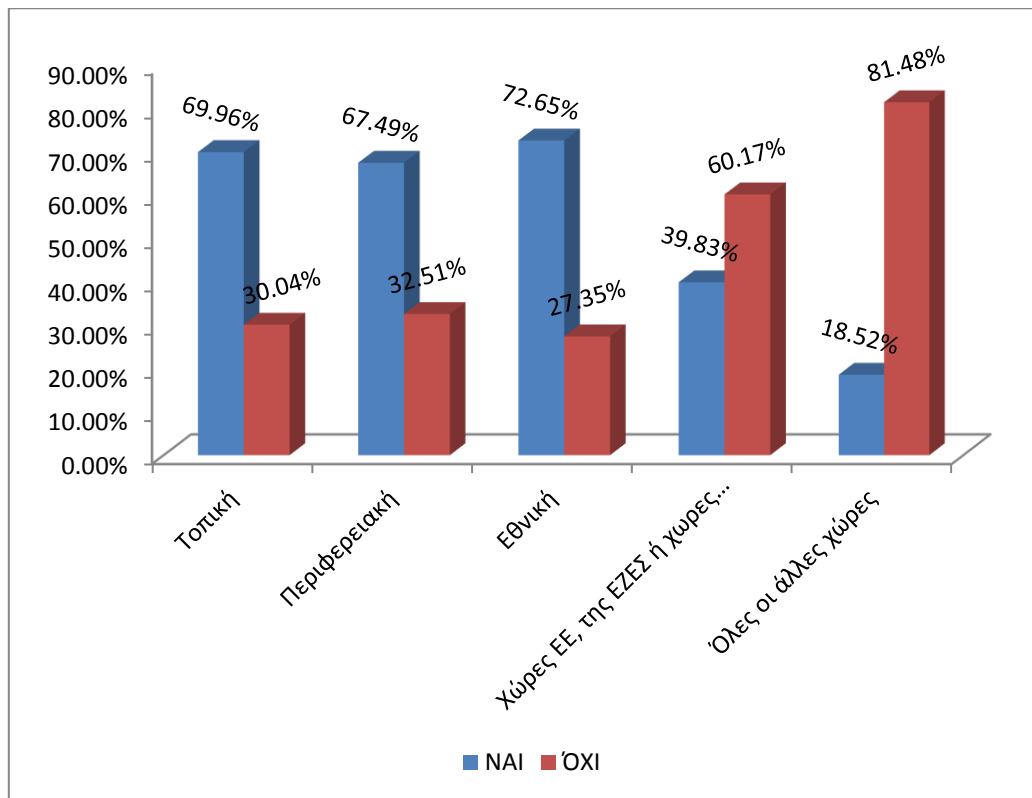
Στην κοινωνία της πληροφορίας που διανύουμε η επαρκής και συνεχής εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί βασική προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη. Η εκπαίδευση παρέχει στους εργαζόμενους τη δυνατότητα να ανταποκριθούν στο γενικευμένο αίτημα για αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του παραγόμενου έργου καθώς και για βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Σύμφωνα με τις δοθείσες απαντήσεις το 67.6% των επιχειρήσεων προβαίνει σε ενέργειες σχετικά με την επιμόρφωση των εργαζομένων τους, ενώ μόλις το 32.4% των επιχειρήσεων δε συμμετέχει σε τέτοιες ενέργειες για προφανείς λόγους κόστους και έλλειψης κουλτούρας καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.

3. Ανάγκες Πρώτων Υλών

Βασικός στόχος της μελέτης ήταν η αποτύπωση των αναγκών σε πρώτες ύλες και η διερεύνηση της σύνδεσης των αναγκών σε πρώτες ύλες με την πρωτογενή παραγωγή. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των επιχειρήσεων του δείγματος προκύπτουν τα ακόλουθα στοιχεία:

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

A.

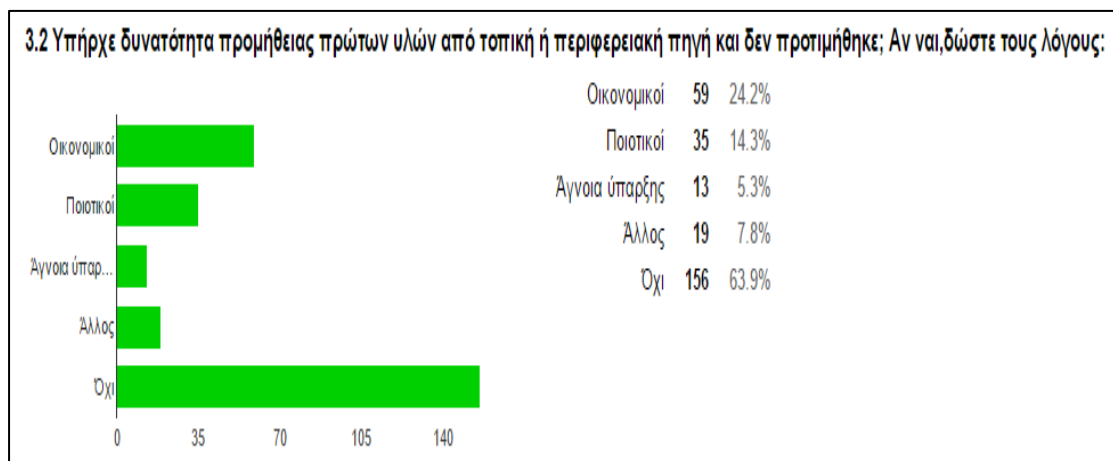

Γράφημα 46: Γεωγραφικές αγορές που προμηθεύτηκε η επιχείρησή σας πρώτες ύλες από το διάστημα 2010 έως 2015

Στην ερώτηση από ποιες γεωγραφικές αγορές προμηθεύτηκε η επιχείρησή σας πρώτες ύλες από το διάστημα 2010 έως 2015, όπως αποτυπώνεται στο παραπάνω γράφημα τα μεγαλύτερα ποσοστά απευθύνονται στην εγχώρια, περιφερειακή και εθνική αγορά. Έχουμε λοιπόν μια σαφή εικόνα πως οι περισσότερες επιχειρήσεις στηρίζονται στις εγχώριες πρώτες ύλες και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση της τοπικής αλλά και της εθνικής οικονομίας. Πρωταγωνιστούν στην ευημερία τόσο της Δυτικής Μακεδονίας όσο και της Ελλάδας γενικότερα, αυξάνοντας το ΑΕΠ και το εισόδημα στην περιοχή, δημιουργούν ισχυρότερες τοπικές επιχειρήσεις παροχής πρώτων υλών, στηρίζουν την τοπική ανάπτυξη και την όσο το δυνατόν καλύτερη απασχόληση στις δύσκολες μέρες της οικονομικής κρίσης στην χώρα μας. Συμπεραίνουμε λοιπόν πως οι επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας στο μεγαλύτερο ποσοστό τους είναι υπεύθυνες επιχειρήσεις, γιατί μια υπεύθυνη επιχείρηση φροντίζει για την αξιοποίηση των τοπικών πόρων και προϊόντων. Με την αξιοποίηση τοπικών πρώτων υλών ενισχύεται η εικόνα και διαφοροποιείται το παραγόμενο προϊόν/υπηρεσία συμβάλλοντας με τη σειρά του στη γενικότερη

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ανάπτυξη της περιοχής. Αξίζει να αναφέρουμε ότι σύμφωνα με τα αποτελέσματα, το 39,83% των επιχειρήσεων προμηθεύονται πρώτες ύλες από χώρες της ΕΕ, της ΕΖΕΣ ή χώρες υποψήφιες για ένταξη στην ΕΕ και μόλις το 18,52% προμηθεύονται πρώτες ύλες από άλλες χώρες. Ο κύριος λόγος προμήθειας πρώτων υλών από το εξωτερικό δεν θα μπορούσε να είναι άλλος από τον οικονομικό, σε ποσοστό 24,2%, καθώς οι επιχειρήσεις στην προσπάθεια τους να κρατηθούν στην ζωή και να είναι ανταγωνιστικές προτιμούν φθηνότερες πρώτες ύλες και στρέφονται στην ξένη αγορά. Βέβαια αυτό πάντα ενέχει του κινδύνους της μείωσης στην ποιότητα του προϊόντος που μπορεί να οδηγήσει στο ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα. Ακολουθεί ένα μικρότερο ποσοστό, 14,3% για ποιοτικούς λόγους, ένα πολύ μικρό ποσοστό 5,3% για λόγους άγνοιας ύπαρξης, ενώ τέλος το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε πως προμηθεύονται πρώτες ύλες από την τοπική και περιφερειακή αγορά όταν υπάρχει η δυνατότητα.

Γράφημα 47: Δυνατότητα προμήθειας πρώτων υλών από τοπική ή περιφερειακή πηγή και δεν προτιμήθηκε

Για να εντοπίσουμε τις ανάγκες σε πρώτες ύλες απευθύναμε ανοιχτή ερώτηση η οποία συγκεντρωτικά έδωσε τα ακόλουθα αποτελέσματα:

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 18: Ανάγκες σε πρώτες ύλες για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

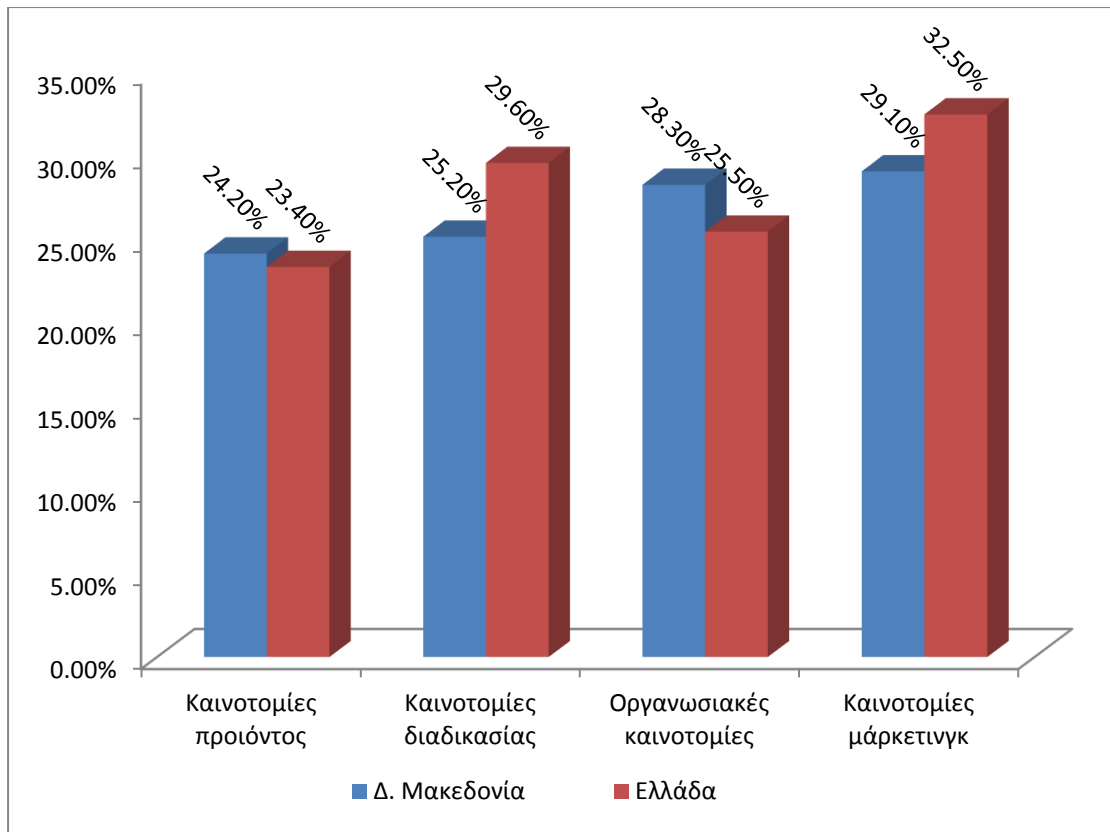
ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΕ Α ΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	
Κρέας	Αιγοπροβάτων, ζωοειδών
Γάλα	
Όσπρια	Φακές, Ρεβίθια, Φασόλια,
Σιτηρά	Σιτάρι, καλαμπόκι, σίκαλη
Ζάχαρη	
Σταφύλια	
Οπωρολαχανικά	
Πατάτα	
Φρούτα	Μήλα, ροδάκινα, αχλάδια
Μέλι	
Μανιτάρια	
Κρόκος	
Ενεργειακά φυτά	Ηλίανθος, ελαιοκράμβη, αγριαγκινάρα (κάρντο), μίσχανθος, σόργο
Αρωματικά – φαρμακευτικά φυτά	Ρίγανη, σιδερίτης (τσάι του βουνού), ρόζα η δαμασκηγή
Άλευρα	
Ζωοτροφές	
Μάρμαρο	
Ξυλεία	Φελλοί, βαρέλια
Σίδηρο, αλουμίνιο, μέταλλα, χάλυβας, πλαστικό	Πλαστικές συσκευασίες, μεταλλικά δοχεία, βαρέλια, δεξαμενές, φελλοί
Γούνα	Ακατέργαστη, γουνοφόρα ζώα

4. Καινοτόμα Προϊόντα και Δράσεις

Στην 4^η ενότητα τέθηκαν ερωτήματα στους επιχειρηματίες που αφορούσαν το επίπεδο καινοτομίας της επιχείρησής τους. Στο πλαίσιο της Πράσινης Βίβλου για την καινοτομία, η καινοτομία λαμβάνεται ως συνώνυμο για την επιτυχή παραγωγή, την αφομοίωση και την εκμετάλλευση του νέου σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Η καινοτομία, σε συνολικό επίπεδο, αντιπροσωπεύει την επιτυχή αξιοποίηση των ιδεών που είναι νέα σε έναν οργανισμό, σε κερδοφόρα προϊόντα, διαδικασίες ή / και υπηρεσίες.

Ο κατάλογος των ταξινομήσεων της καινοτομίας είναι πραγματικά ευρύς. Υπάρχουν βασικά τέσσερις τύποι καινοτομίας, όπως αυτοί προσδιορίζονται στην τρίτη έκδοση του Εγχειριδίου του Όσλο για τη μέτρηση της καινοτομίας και είναι: η καινοτομία προϊόντος, η καινοτομία διαδικασίας, η καινοτομία μάρκετινγκ και η οργανωτική καινοτομία. Με βάση αυτήν την ταξινόμηση αποτυπώσαμε τα αποτελέσματα από το δείγμα των επιχειρήσεων.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 48: Αποτύπωση ειδών καινοτομίας στην Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας

Στο παραπάνω γράφημα παραθέτουμε συγκεντρωτικά τους τέσσερεις τύπους καινοτομίας για την Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας και για την Ελλάδα.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις συνεχίζουν να καινοτομούν σε ποσοστό πάνω από 50%, σύμφωνα με την επίσημη στατιστική έρευνα για την καινοτομία στις ελληνικές επιχειρήσεις την τριετία 2012-2014, η οποία πραγματοποιήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) σε συνεργασία με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ). Πρόκειται για τα στατιστικά στοιχεία που αποστέλλονται στη Eurostat στο πλαίσιο της πανευρωπαϊκής έρευνας (Community Innovation Survey) για την καινοτομία και τις καινοτομικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων στην ΕΕ. Στην Ελλάδα η έρευνα αφορά 14.000 περίπου ελληνικές επιχειρήσεις με 10 εργαζόμενους και άνω, σε διάφορους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

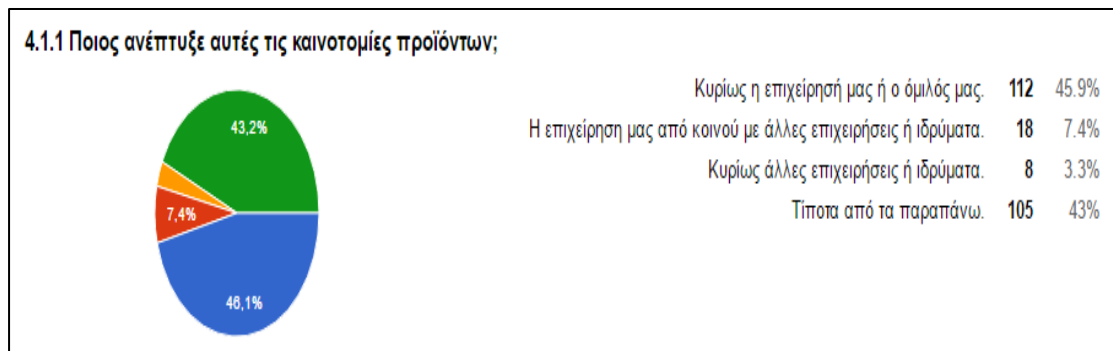
Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα, την τριετία 2012-2014 οι ελληνικές επιχειρήσεις, σε ποσοστό 51%, εμφανίζονται καινοτόμες καθώς εφάρμοσαν έναν τουλάχιστον τύπο καινοτομίας: νέα ή σημαντικά βελτιωμένα προϊόντα (καινοτομία

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

προϊόντος), νέες ή σημαντικά βελτιωμένες διαδικασίες (καινοτομία διαδικασίας), νέες οργανωσιακές μεθόδους (οργανωσιακή καινοτομία), νέες μεθόδους μάρκετινγκ (καινοτομία μάρκετινγκ).

Αύξηση παρουσιάζει το ποσοστό επιχειρήσεων που καινοτομούν σε προϊόντα (αγαθά ή υπηρεσίες), από 19,5% την τριετία 2010-2012, σε 23,4% την τριετία 2012-2014. Η αύξηση αυτή συνδέεται περισσότερο με την παραγωγή προϊόντων που είναι νέα για την επιχείρηση και σε μικρότερο βαθμό με προϊόντα που είναι νέα για την αγορά. Σημαντική είναι, επίσης, η εφαρμογή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων διαδικασιών, όπως είναι οι διαδικασίες παραγωγής αγαθών ή υπηρεσιών, οι μέθοδοι παράδοσης ή διανομής πρώτων υλών, αγαθών ή υπηρεσιών (logistics) κ.ά., καθώς το ποσοστό επιχειρήσεων με καινοτομία διαδικασίας αυξάνεται από 25,6% σε 29,6%. Αντίθετα, μειώνεται το ποσοστό των επιχειρήσεων με οργανωσιακή καινοτομία, από 30,2% σε 25,5%, και με καινοτομία μάρκετινγκ, από 36,8% σε 32,5%.

Στην Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας τα αποτελέσματα είναι σχεδόν ίδια με τα αντίστοιχα της μελέτης σε εθνικό επίπεδο. Μικρό προβάδισμα εμφανίζεται στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας όσον αφορά τις καινοτομίες μάρκετινγκ, ενώ πίσω βρίσκονται όσον αφορά τις καινοτομίες προϊόντος και διαδικασίας. Περαιτέρω μελετήσαμε τον τρόπο με τον οποίο ανέπτυξαν οι επιχειρήσεις τις καινοτομίες αυτές.

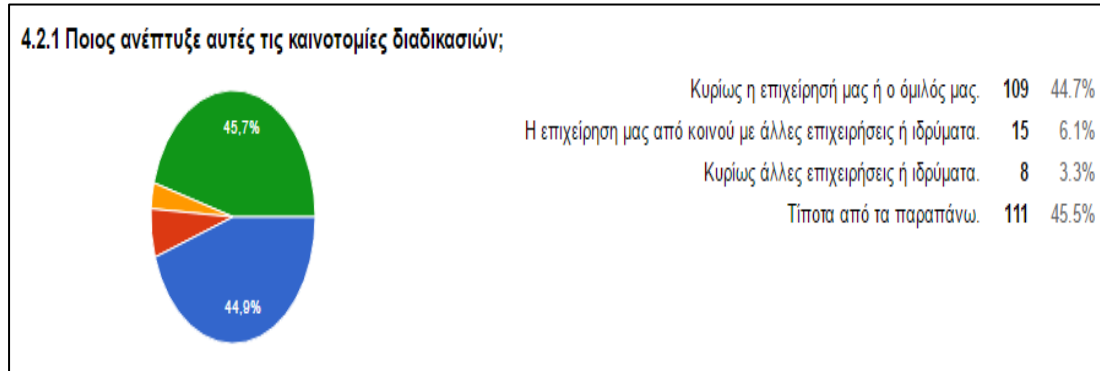

Γράφημα 49: Ποιος ανέπτυξε τις καινοτομίες προϊόντων στην επιχείρηση

Οι επιχειρήσεις που ανέπτυξαν μόνες τους καινοτομία προϊόντα ή υπηρεσίες κατά την χρονική περίοδο 2010-2015 ανέρχονται σε ποσοστό 45.9%. Η ανάπτυξη των καινοτομιών σε προϊόντα ή και υπηρεσίες είναι αποτέλεσμα συνεργασίας για το 7.4% των επιχειρήσεων που καταγράφουν κάποια τέτοια καινοτομία. Σε μικρότερο

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ποσοστό (3.3%) κάποιες επιχειρήσεις αναθέτουν δράσεις έρευνας και ανάπτυξης ή καινοτομίες προϊόντων και υπηρεσιών σε τρίτους φορείς.

Γράφημα 50: Ποιος ανέπτυξε τις καινοτομίες διαδικασιών στην επιχείρηση

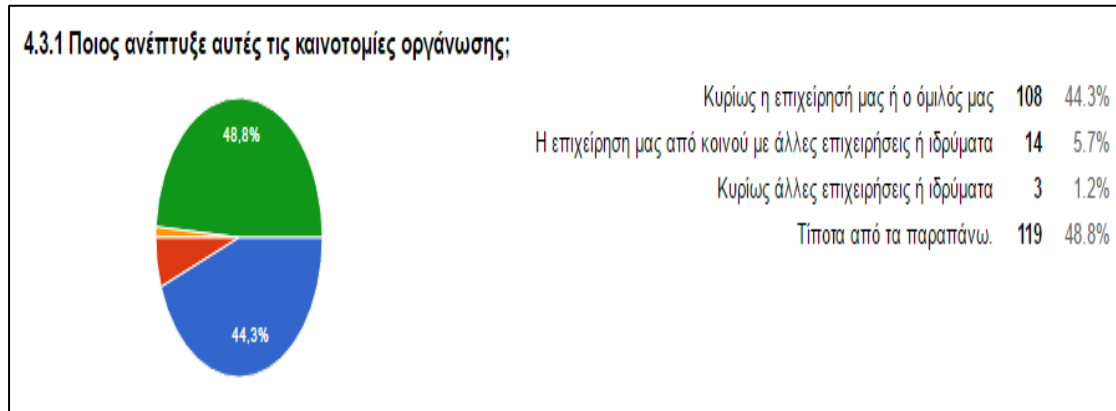
Καινοτομία διαδικασίας είναι η εφαρμογή μίας νέας ή σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής, μεθόδου διανομής ή δραστηριότητας υποστήριξης για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που παρέχει μία επιχείρηση. Περιλαμβάνει σημαντικές βελτιώσεις στις τεχνικές, τον εξοπλισμό ή/και το λογισμικό που χρησιμοποιούνται από την επιχείρηση σε αυτές τις διαδικασίες. Αυτές οι καινοτομίες αποσκοπούν στην μείωση του κόστους ανά μονάδα παραγωγής/διανομής, στην αύξηση της ποιότητας, ή στην παραγωγή/διανομή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων.

Οι καινοτομίες διαδικασίας περιλαμβάνουν νέες ή σημαντικά βελτιωμένες μεθόδους για τη δημιουργία και την παροχή υπηρεσιών. Μπορούν επίσης να αφορούν σε σημαντικές μεταβολές στον εξοπλισμό και το λογισμικό, στις διαδικασίες ή στις τεχνικές που χρησιμοποιούνται σε επιχειρήσεις προσανατολισμένες στην παροχή υπηρεσιών.

Οι επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας, οι οποίες ανέπτυξαν μόνες τους κάποιες καινοτομίες διαδικασιών (όπως βελτιωμένες μεθόδους κατασκευής ή παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών, βελτιωμένες πρακτικές υλικοτεχνικής υποστήριξης, βελτιωμένες δραστηριότητες υποστήριξης για τις διαδικασίες), ανέρχονται σε ποσοστό 44.7%. Καινοτομίες διαδικασιών σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή ομίλους έχει αναπτύξει το 6.1% των επιχειρήσεων, ενώ αξίζει να αναφερθεί πως και σε αυτόν τον τομέα, περίπου 1 στις 2 επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας δεν έχει αναπτύξει καμία τέτοια διαδικασία και υπάρχει στασιμότητα. Από τη μελέτη

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

προκύπτει πως οι επιχειρήσεις που έχουν ασχοληθεί με την ανάπτυξη τέτοιων διαδικασιών επικεντρώνονται περισσότερο στην ανάπτυξη βελτιωμένων μεθόδων κατασκευής ή παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών.

Γράφημα 51: Ποιος ανέπτυξε τις οργανωσιακές καινοτομίες

Καινοτομία οργάνωσης είναι η εφαρμογή μίας νέας οργανωσιακής μεθόδου στις επιχειρησιακές πρακτικές της εταιρείας, στον εργασιακό χώρο, την οργάνωση ή τις εξωτερικές σχέσεις. Η οργανωσιακή καινοτομία μπορεί να στοχεύει στην αύξηση της απόδοσης μέσω της μείωσης των διοικητικών ή συναλλακτικών δαπανών, τη βελτίωση της ικανοποίησης στον εργασιακό χώρο (και κατά συνέπεια την ενίσχυση της παραγωγικότητας), την απόκτηση πρόσβασης σε μη εμπορεύσιμα στοιχεία του ενεργητικού (όπως η μη κωδικοποιημένη εξωτερική γνώση) ή τη μείωση των δαπανών για προμήθειες. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της οργανωσιακής καινοτομίας σε σύγκριση με άλλες οργανωσιακές αλλαγές σε μία εταιρεία είναι η εφαρμογή μίας οργανωσιακής μεθόδου η οποία δεν έχει χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν από την εταιρεία. Το 44.3% των επιχειρήσεων έχουν αναπτύξει μόνες τους κάποια καινοτομία οργάνωσης με τα μεγαλύτερα ποσοστά να συγκεντρώνονται στις καινοτομίες νέων ή σημαντικά βελτιωμένων συστημάτων διαχείρισης γνώσεων για να βελτιωθεί η χρήση ή η ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων και δεξιοτήτων στο εσωτερικό της επιχείρησής. Ακολουθεί η καινοτομία νέων συστημάτων διοίκησης (διαχείρισης) για τις λειτουργίες παραγωγής και προμήθειας της επιχείρησης.

Το μάρκετινγκ αποτελεί έναν τομέα – κλειδί για τις επιχειρήσεις. Είναι ο κλάδος εκείνος, ο οποίος έχει εφαρμογή σε όλες τις μορφές επιχειρήσεων. Η διαμόρφωση

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

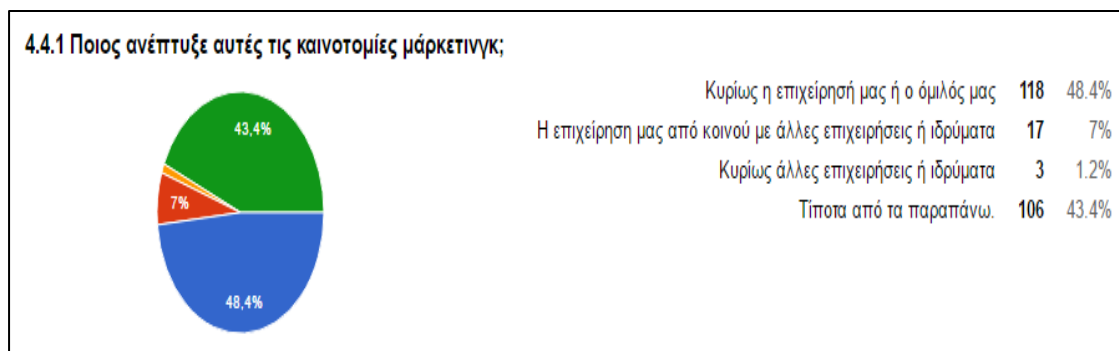
μιας επιτυχημένης στρατηγικής στον κλάδο του Μάρκετινγκ επιτυγχάνει αύξηση στις πωλήσεις, επιχειρηματική ανάπτυξη και γενικότερα βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους στο σύγχρονο απαιτητικό επιχειρησιακό περιβάλλον.

Η καινοτομία μάρκετινγκ στοχεύει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών του πελάτη, ανοίγοντας νέες αγορές ή επανατοποθετώντας το προϊόν της εταιρείας στην αγορά με στόχο την αύξηση των πωλήσεων. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της καινοτομίας μάρκετινγκ σε σύγκριση με άλλες αλλαγές στα εργαλεία μάρκετινγκ της εταιρείας είναι ότι στην περίπτωση της καινοτομίας εφαρμόζεται μία μέθοδος μάρκετινγκ που δεν έχει χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν από την εταιρεία. Η μέθοδος αυτή θα πρέπει να αντικατοπτρίζει μία νέα αντίληψη για το μάρκετινγκ και να σηματοδοτεί ένα ουσιαστικό βήμα πέρα από τις υπάρχουσες μεθόδους μάρκετινγκ της εταιρείας. Οι νέες μέθοδοι μάρκετινγκ μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για τα νέα όσο και για τα υπάρχοντα προϊόντα. Η νέα μέθοδος μπορεί είτε να αναπτυχθεί από την ίδια την επιχείρηση (καινοτόμος επιχείρηση), είτε να υιοθετηθεί από άλλες εταιρείες ή οργανισμούς. Στην συγκεκριμένη περίπτωση για τις επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας, παρατηρήθηκε ότι σε ποσοστό 48.4% αναπτύχθηκε η στρατηγική μάρκετινγκ από την ίδια την επιχείρηση. Σε πολύ μικρότερα ποσοστά οι καινοτομίες μάρκετινγκ αναπτύχθηκαν σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή εξ' ολοκλήρου από άλλες επιχειρήσεις (7% και 1.2% αντίστοιχα). Μέσα από την έρευνα έγινε αντιληπτό ότι οι επιχειρηματίες της Δυτικής Μακεδονίας επιλέγουν περισσότερο την κατηγορία της προβολής. Η συγκεκριμένη κατηγορία μπορεί να είναι εφαρμογή μίας νέας στρατηγικής μάρκετινγκ για την προσέλκυση νέων ομάδων πελατών, ή νέων μεριδίων αγορών ή χρήση νέων μέσων ή τεχνικών για την προβολή των προϊόντων.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 52: Εισαγωγή καινοτομίας μάρκετινγκ.

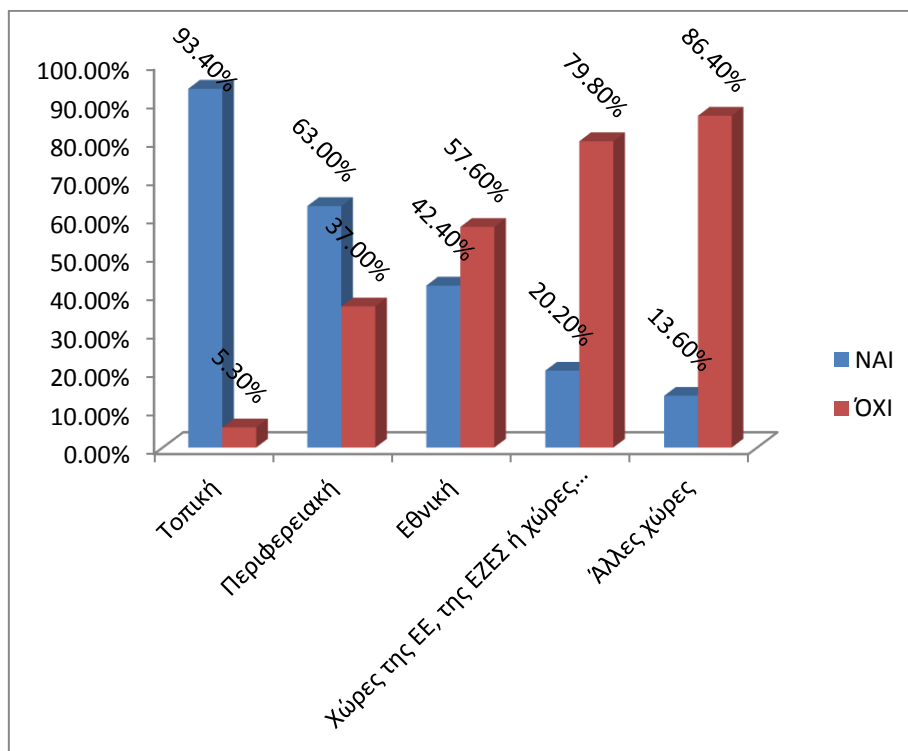
Γράφημα 53: Ποιος ανέπτυξε τις καινοτομίες μάρκετινγκ

Ακολουθεί το γράφημα 54 που αποτυπώνει τις γεωγραφικές αγορές στις οποίες πωλούν αγαθά ή υπηρεσίες οι επιχειρήσεις του δείγματος. Από τις απαντήσεις των επιχειρηματιών εξάγεται το συμπέρασμα ότι τα περισσότερα προϊόντα ή υπηρεσίες που παράγουν οι επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας πωλούνται είτε στην τοπική αγορά σε ποσοστό 94.3%, είτε στην περιφερειακή αγορά (63%). Τα ποσοστά πωλήσεων τόσο στην εθνική αγορά όσο και οι εξαγωγές σε χώρες της ΕΕ είναι πολύ χαμηλότερα (42.4% και 20.2% αντίστοιχα), αλλά είναι αρκετά σημαντικά.

Μάλιστα σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ οι εξαγωγές της Περιφέρειας κατανέμονται χωρίς σημαντικές διακυμάνσεις μεταξύ της ΕΕ, Maghreb (Βορειοδυτικής Αφρικής), Μέσης Ανατολής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Τα μερίδια για το 2012

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

κυμαίνονται από 21%-26% με την ΕΕ να βρίσκεται στην πρώτη θέση και να ακολουθούν Maghreb & Μέσης Ανατολής και νοτιοανατολική Ευρώπη. Οι αγορές των Maghreb & Μέσης Ανατολής μάλιστα παρουσιάζουν αυξητική τάση 55% ετησίως από το 2008. Πιο συγκεκριμένα, η Ρωσία με μερίδιο 23%, είναι ο βασικότερος εταίρος της Περιφέρειας και ακολουθούν τα ΗΑΕ με μερίδιο 20% και η Αλβανία με 15%. Έντονα ανοδικές τάσεις καταγράφονται στις εξαγωγές της περιφέρειας προς την ΠΓΔΜ (184%), την Κύπρο (387%) και την Αίγυπτο (197%).

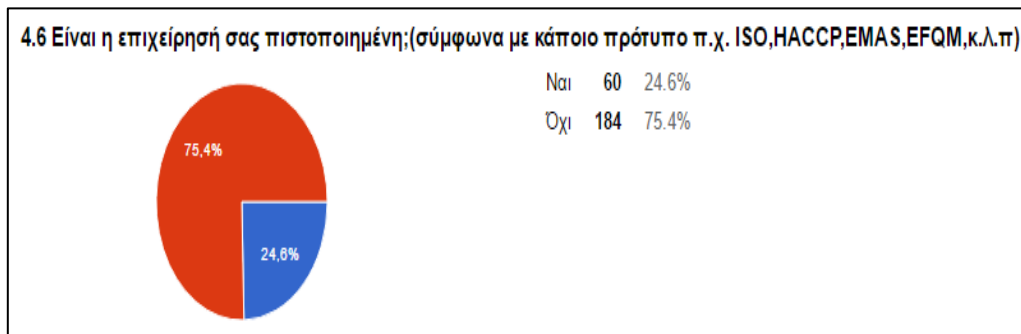

Γράφημα 54: Γεωγραφικές αγορές στις οποίες πωλούν αγαθά ή υπηρεσίες οι επιχειρήσεις

Πιστοποίηση επιχείρησης είναι η επιβεβαίωση από τρίτο ανεξάρτητο φορέα ότι προϊόντα, διεργασίες, συστήματα ή πρόσωπα συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις συγκεκριμένων προτύπων τυποποίησης. Μια πιστοποίηση μπορεί να γίνει «ο καταλύτης για την καταπολέμηση της ανεργίας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας». Στην ερώτηση αν η επιχείρησή τους είναι πιστοποιημένη σύμφωνα με κάποιο πρότυπο, οι επιχειρηματίες σε ποσοστό 75.4% έδωσαν αρνητική απάντηση ενώ μόνο το 24.6% απάντησε καταφατικά. Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις στη Δ. Μακεδονία δεν έχουν αντιληφθεί ότι στο

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

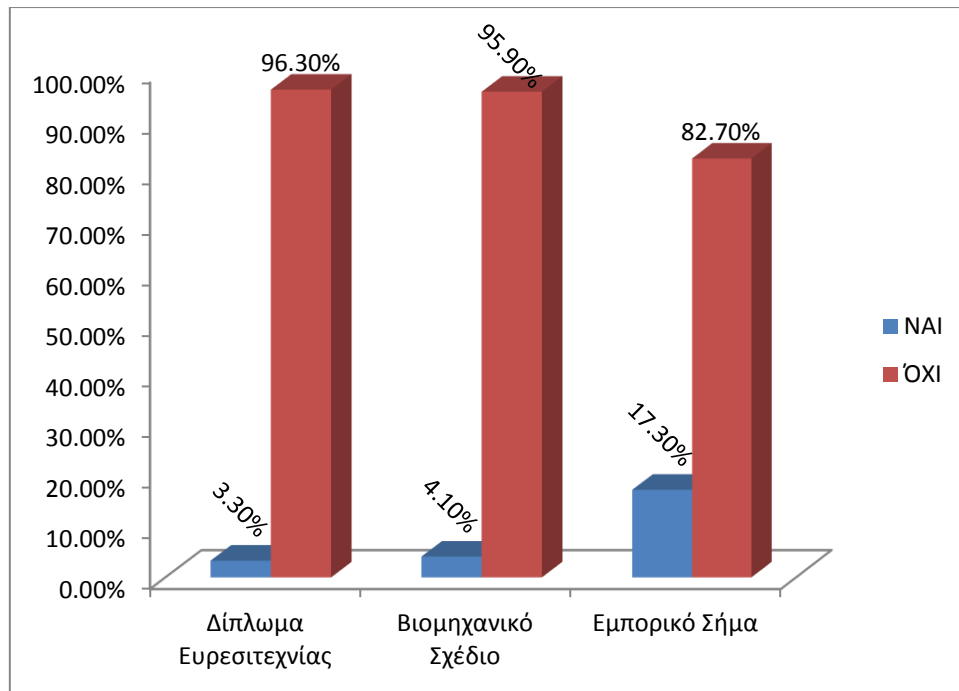
σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον προκύπτει ανάγκη για εναρμόνιση των επιχειρήσεων και οργανισμών με τις απαιτήσεις διεθνών προτύπων. Τα πρότυπα αυτά συμπυκνώνουν τη διεθνή εμπειρία από την εφαρμογή πλήθους λύσεων και μεθόδων για την αύξηση της παραγωγικότητας μιας επιχείρησης και της ιχνηλασιμότητας των διεργασιών της. Βέβαια σε περαιτέρω ερώτηση οι επιχειρηματίες απάντησαν πως ο βασικός λόγος που δεν πιστοποιούνται είναι ο οικονομικός.

Γράφημα 55: Πιστοποίηση των επιχειρήσεων

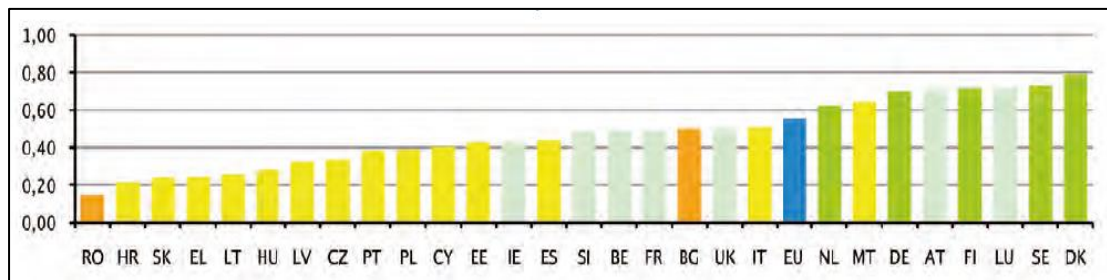
Ένας από τους βασικούς δείκτες αποτελέσματος καινοτομίας είναι και ο αριθμός ευρεσιτεχνιών (πατεντών) και ο αριθμός εμπορικού σήματος. Από τα αποτελέσματα της έρευνάς μας, μόνο 8 επιχειρήσεις (3,2%) έχουν καταβάλλει αίτηση για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας από τον συνολικό αριθμό των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα (250). Ανάλογος είναι και ο αριθμός των επιχειρήσεων στην υποβολή βιομηχανικού σχεδίου κατά την περίοδο 2010-2015 με μόλις 10 συμμετοχές. Μεγαλύτερο εμφανίζεται το ποσοστό κατοχύρωσης εμπορικού σήματος στην ίδια χρονική περίοδο (17,3%).

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 56: Δικαιώματα Πνευματικής ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων

Στο παρακάτω γράφημα αποτυπώνεται η θέση της Ελλάδας σχετικά με το δείκτη πνευματικής ιδιοκτησίας. Παρατηρούμε πως είμαστε στις τελευταίες θέσεις και ως χώρα στο κομμάτι αυτό και μάλιστα σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο από το ΜΟ της ΕΕ.

Γράφημα 57: Δείκτης Πνευματικής Ιδιοκτησίας

Πηγή: European Innovation Scoreboard, 2016.

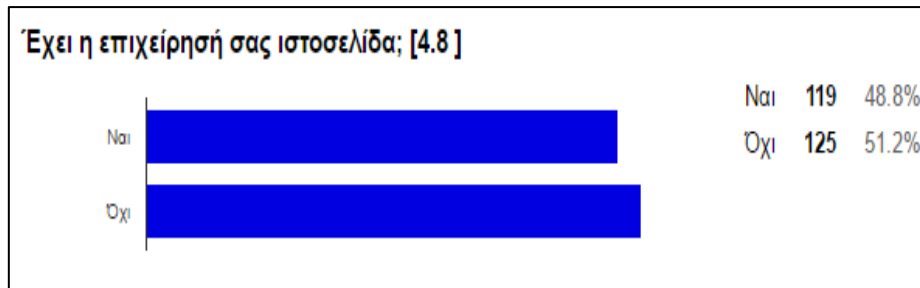
Η ενότητα 4 της αποτύπωσης της καινοτομίας ολοκληρώνεται με 4 ακόμη ερωτήσεις. Η πρώτη αφορά την ύπαρξη ιστοσελίδας στην επιχείρηση. Το 48.8% των επιχειρήσεων της Δυτικής Μακεδονίας έχει ιστοσελίδα, που θεωρείται μικρό αν λάβουμε υπόψη πως ζούμε στην εποχή της ψηφιοποίησης. Μεγαλύτερο είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων που ασχολείται με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (71.3%). Το μεγάλο στοίχημα για τις επιχειρήσεις, ωστόσο, είναι να αξιοποιήσουν

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

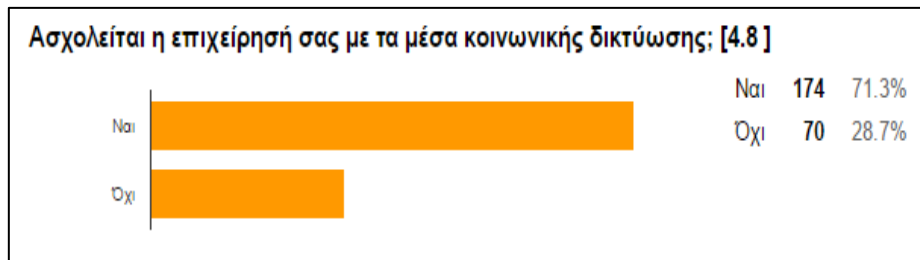
αυτό το διαδικτυακό «δυναμικό» για την προώθηση των προϊόντων τους, μέσα από την ουσιαστική επικοινωνία με τους καταναλωτές. Μόλις το 8.6% των επιχειρήσεων έχει λάβει διάκριση σε κάποιον διαγωνισμό καινοτομίας, ενώ το 91.4% των επιχειρήσεων δεν έχει φιλοξενηθεί σε κάποια θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων.

Τα τελευταία χρόνια, γίνεται από κάθε πλευρά πολύς λόγος για την ανάγκη στήριξης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και ειδικότερα της επιχειρηματικότητας στο χώρο κυρίως των νέων ανθρώπων και των ευαίσθητων ομάδων του πληθυσμού (γυναίκες, άτομα με αναπηρία, κλπ). Επίσης, προβάλλει περισσότερο από ποτέ, η ανάγκη της δημιουργίας νέων καινοτομικών επιχειρήσεων με στόχο τη συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας και ειδικότερα των περιοχών που έχουν υποβαθμιστεί σταδιακά την τελευταία 20ετία και ιδιαίτερα από τις αρνητικές συγκυρίες της οικονομικής κρίσης, που συνέβαλαν στη συρρίκνωση και διατάραξη του τοπικού παραγωγικού και κοινωνικοοικονομικού ιστού. Ένα σημαντικό εργαλείο που μπορεί να συμβάλλει στην παρεμπόδιση ή στην αναστροφή αυτής της καθοδικής πορείας είναι (πέραν των όποιων εθνικών και κοινοτικών επενδυτικών κινήτρων) η αξιοποίηση του σύγχρονου θεσμού των Θερμοκοιτίδων. Δυστυχώς παρότι έχει γίνει πλήθος εκδηλώσεων και προσπαθειών στην Περιφέρεια προκειμένου να ενισχυθεί ο ρόλος των Θερμοκοιτίδων, μέχρι στιγμής δεν έχει δημιουργηθεί καμία στην Περιφέρεια με αποτέλεσμα όποιοι ενδιαφέρονται να απευθύνονται στις αμέσως κοντινότερες που βρίσκονται στη Θεσσαλονίκη.

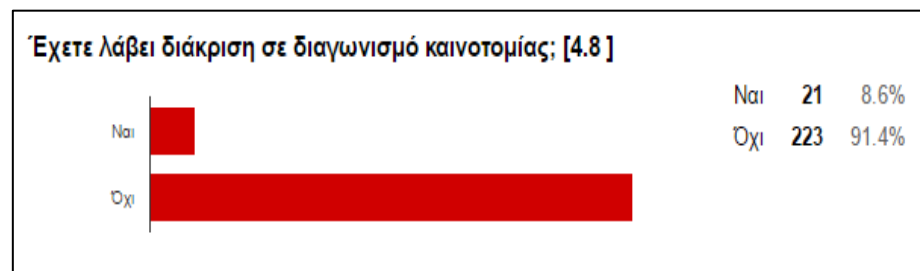
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

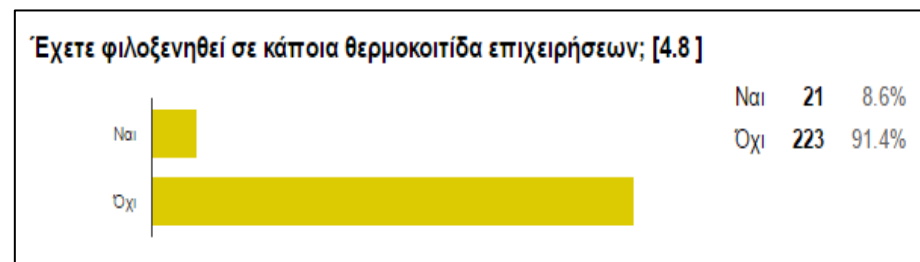
Γράφημα 58: Διαθέτει η επιχείρηση ιστοσελίδα

Γράφημα 59: Ασχολείται η επιχείρηση με μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Γράφημα 60: Διάκριση σε διαγωνισμό καινοτομίας

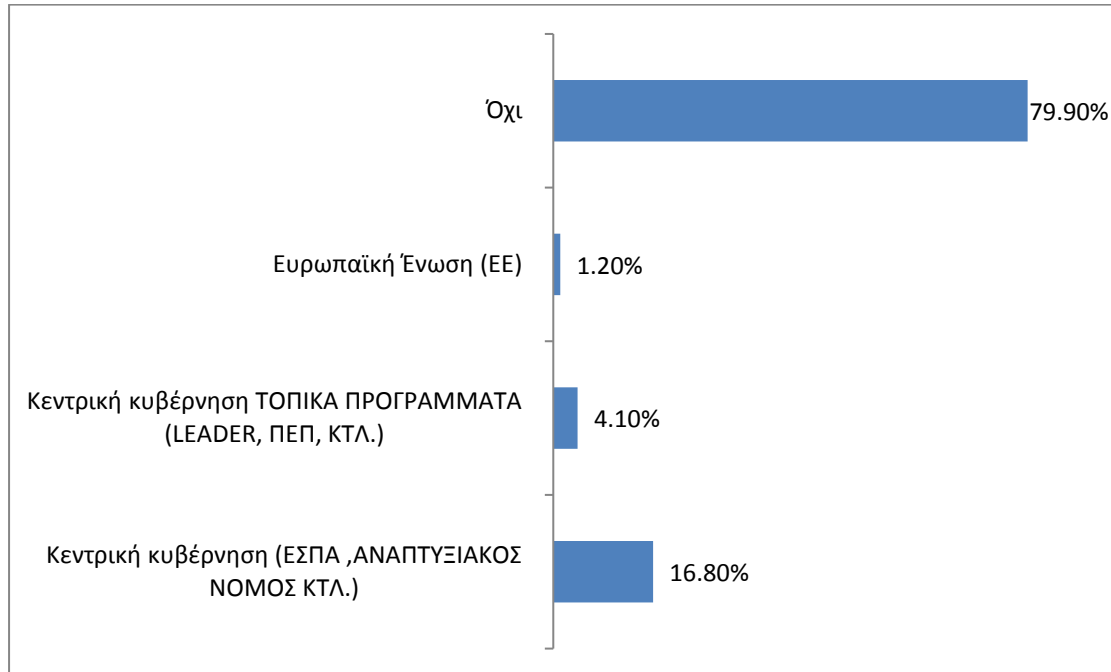
Γράφημα 61: Φιλοξενία σε θερμοκοιτίδα

5. Οικονομική υποστήριξη – ενισχύσεις

Στην 5η ενότητα του ερωτηματολογίου, οι επιχειρηματίες της Δυτικής Μακεδονίας έδωσαν τις απαντήσεις τους σχετικά με την οικονομική ενίσχυση-υποστήριξη από διάφορα επενδυτικά προγράμματα. Είναι γνωστό ότι οι επιχειρήσεις δέχονται πολλές

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

φορές οικονομική υποστήριξη από διάφορα επενδυτικά προγράμματα, τα οποία στοχεύουν στη μείωση του κόστους ή την αύξηση της αποτελεσματικότητας των λειτουργικών και παραγωγικών διαδικασιών. Σε ποσοστό 79.9% οι επιχειρήσεις δεν έχουν δεχτεί κάποια οικονομική ενίσχυση από προγράμματα κατά την χρονική περίοδο 2010-2015. Με ακόλουθο ποσοστό 16.8% οι επιχειρήσεις απάντησαν ότι έχουν λάβει οικονομική ενίσχυση από τη Κεντρική κυβέρνηση, όπως για παράδειγμα το ΕΣΠΑ.

Γράφημα 62: Οικονομική υποστήριξη - ενισχύσεις

Παρακάτω παραθέτουμε τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν την πενταετία αυτή στην Περιφέρεια και τις επιχειρήσεις που χρηματοδοτήθηκαν.

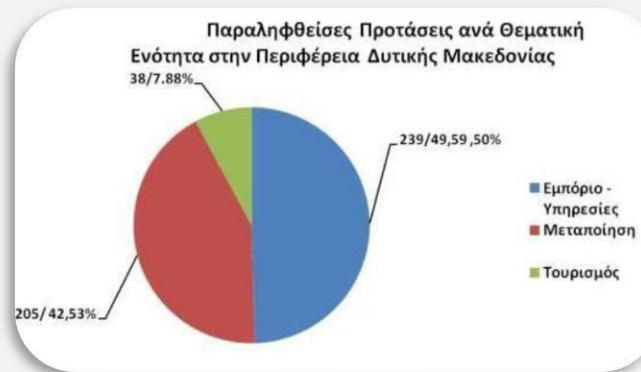
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 19: Προγράμματα – επιχορηγήσεις της τελευταίας πενταετίας στη Δυτική Μακεδονία

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

«Ενίσχυση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης, Τουρισμού, Εμπορίου - Υπηρεσιών στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013»

- Αριθμός Προτάσεων Επενδυτικών Σχεδίων (482)
- Αριθμός Ενταγμένων Έργων (359)
- Αριθμός Υλοποιούμενων Έργων (68)

Σε σχέση με τη θεματική ενότητα (μεταποίηση, τουρισμός, εμπόριο-υπηρεσίες) που ανήκουν τα επενδυτικά σχέδια-προτάσεις, το 42,53 % αφορά στον τομέα της μεταποίησης, το 7,88% τον τομέα του τουρισμού και το 49,59% στον τομέα Εμπόριο-Υπηρεσίες.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Παραληφθείσες Προτάσεις	Ποσοστό (%)	Επιχορηγούμενος Προϋπολογισμός (€)	Δημόσια Δαπάνη (€)
Εμπόριο - Υπηρεσίες	239	49,59%	17.547.864,25	8.687.969,74
Μεταποίηση	205	42,53%	35.244.809,07	17.321.972,70
Τουρισμός	38	7,88%	8.389.262,82	4.191.556,45
Σύνολο	482	100,00%	61.181.936,15	30.201.498,89

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 456.000.000€

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΥΠΟΒΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ έως 10.05.2013

ΕΝΗΜΕΡΩΣΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΕΥΣ. ΕΠΙΧ. τηλ.: 80111 36300
www.antagonistikotita.gr, www.espa.gr

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ τηλ.: 24610 52736
www.pdm.gov.gr

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑ ΕΦΕΠΑΕ www.efepae.gr

ΕΥΝΕΤΑΡΧΕΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΕΠΙΑ τηλ.: 24610 24022
www.e-kepa.gr

ΕΣΠΑ 2007-2013

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Προγραμμα	Αριθμός Ενταγμένων Έργων με απόφαση έως και 31/12/2015	Προϋπολογισμός Εντάξεων(€)	Δημόσια Χρηματοδότηση (€)	Αριθμός έργων που έχουν παραληφθεί με πρακτικό της ΚΕΠΑ-ΑΝΕΜ έως και 31/1/2016	Προϋπολογισμός παραληφθέντων έργων (€)	Δημόσια Χρηματοδότηση (€)	Πληρωμές έως και 31/1/2016 από ΕΦ ΕΠΑΕ
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΜΕ ΜΕΣΩ ΠΕΠ/ΕΣΠΑ 2007-2013	359	42.751.437,12 €	21.139.799,12 €	68	6.349.586,72 €	3.115.288,70 €	2.895.471,22 €

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ (ΕΡΓΩΝ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ (ΕΡΓΩΝ)	ΔΙΑΦΟΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΓΚΡΙΣΗΣ	
Εξωστρέφεια – ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων (I) του ΕΠΑΝ II» Εγκρίθηκαν προς ένταξη και χρηματοδότηση 39 έργα από ισάριθμες επιχειρήσεις συνολικού προϋπολογισμού 5.377.311,80€	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2	2	0	100%
	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	22	22	0	100%
	ΚΟΖΑΝΗΣ	15	14	1	93.33%
	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1	1	0	100%
	ΣΥΝΟΛΟ	40	39	1	97,50%
	ΣΑΛΟΝΟΣ	1	1	0	100%

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ “ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ-ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ” ΤΟΥ ΕΠΑΝ ΙΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ					
ΝΟΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ (ΕΡΓΩΝ)	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ (€)
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2	5,13%	371.022,60	6,90%	160.960,17
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	22	56,41%	2.989.138,69	55,59%	1.411.932,36
ΚΟΖΑΝΗΣ	14	35,90%	1.771.150,51	32,94%	823.551,23
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1	2,56%	246.000,00	4,57%	110.700,00
ΣΥΝΟΛΟ	39	100%	5.377.311,80	100%	2.507.143,76

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Εξωστρέφεια – ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων (II) του ΕΠΑΝ II»

- Αριθμός Προτάσεων Επενδυτικών Σχεδίων (74)
- Αριθμός Ενταγμένων Έργων (64)
- Αριθμός Υλοποιούμενων Έργων (1)

Προγραμμα	Αριθμός Ενταγμένων Έργων με απόφαση έως και 31/12/2015	Προϋπολογισμός Εντάξεων(€)	Δημόσια Χρηματοδότηση (€)	Αριθμός έργων που έχουν παραληφθεί με πρακτικό της ΚΕΠΑ-ANEM έως και 31/1/2016	Προϋπολογισμός παραληφθέντων έργων (€)	Δημόσια Χρηματοδότηση (€)	Πληρωμές έως και 31/1/2016 από ΕΦ ΕΠΑΕ
ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ-ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ II	64	5.630.332,93	2.498.314,33	1	81.228,78	36.552,95	139.051,30

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αναλυτικά η κατάσταση ανά νομό:

Δυτική Μακεδονίας	Καστοριά	36	3.735.229,29	3.683.131,85
	Κοζάνη	25	1.807.561,82	1.795.699,16
	Γρεβενά	2	133.804,60	84.835,25
	Φλώρινα	1	85.800,00	66.666,67
	Σύνολο	64	5.762.395,71	5.630.332,93

<p>"Νέα Καινοτομική Επιχειρηματικότητα"</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός Προτάσεων Επενδυτικών Σχεδίων (13) • Αριθμός Ενταγμένων Έργων (4) 	<ul style="list-style-type: none"> • 13 φάκελοι υποψηφιότητας (προτάσεις/επενδυτικά σχέδια) συνολικού αιτούμενου επιλέξιμου προϋπολογισμού €2.083.601,60 και συνολικής αιτούμενης δημόσιας δαπάνης €1.250.160,96. • 4 εγκριθείσες προτάσεις, συνολικού αιτούμενου επιλέξιμου προϋπολογισμού €794.422,6 και συνολικής αιτούμενης δημόσιας δαπάνης €476.653,57. 	
<p>Ε.Π. «Εθνικό Αποθεματικό Απροβλέπτων»</p>	<p>Εντάθηκαν 10 έργα στην Δράση 1 με Προϋπολογισμό/Δημόσια Χρηματοδότηση 338.231,18(€) και 53 έργα στην Δράση 2 με Προϋπολογισμό/Δημόσια Χρηματοδότηση 1.821.524,70(€). Συνολικά κατατέθηκαν 63 έργα και στις δύο δράσεις με Προϋπολογισμό/Δημόσια Χρηματοδότηση 2.159.755,88(€).</p>		

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ						
ΚΟΖΑΝΗ	5	173.391,18	30	1.034.522,50	35	1.207.913,68
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	2	66.750,00	2	55.000,00	4	121.750,00
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	2	63.090,00	0	0,00	2	63.090,00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1	35.000,00	21	732.002,20	22	767.002,20
ΣΥΝΟΛΟ	10	338.231,18	53	1.821.524,70	63	2.159.755,88
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	118	3.950.664,00	150	5.105.141,46	268	9.055.805,46

<p>Μεταποίηση στις Νέες Συνθήκες</p>	<p>Εγκρίθηκαν προς ένταξη 68 προτάσεις έργων από τις 75 που υποβλήθηκαν συνολικά στην περιφέρεια (Ποσοστό επιτυχίας 90,67%) με συνολικό προϋπολογισμό 16.040.548,02€</p>	
---	--	---

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΣΤΙΣ ΝΕΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ" ΤΟΥ ΕΠΑΝ ΙΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ					
ΝΟΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ (ΕΡΓΩΝ)	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ (€)
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	9	13,24%	2.183.020,32	13,61%	1.091.510,16
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	17	25,00%	3.520.431,80	21,95%	1.760.215,90
ΚΟΖΑΝΗΣ	33	48,53%	7.998.219,52	49,86%	3.898.778,51
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	9	13,24%	2.338.876,38	14,58%	1.091.524,44
ΣΥΝΟΛΟ	68	100,00%	16.040.548,02	100,00%	7.842.029,01

<p>Νέα Καινοτομική Επιχειρηματικότητα του ΕΠΑΝ ΙΙ</p>	<p>Εντάχθηκαν 4 επενδυτικές προτάσεις συνολικού προϋπολογισμού 794.422,62 € και αφορούν 2 υπό σύσταση επιχειρήσεις και 2 νέες επιχειρήσεις.</p>	
--	---	--

Αναλυτικά η κατάσταση ανά νομό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ			
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	-	-	-
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1	272.000,00	163.200,00
ΚΟΖΑΝΗΣ	3	522.422,62	313.453,57
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	4	794.422,62	476.653,57

ΕΡΓΑ ΑΞΟΝΑ 4/LEADER 2007-2013

ΕΡΓΑ ΑΞΟΝΑ 4/LEADER 2007-2013 - Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ							
	ΤΟΜΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΑΓΩΓΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	
	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	7	6	876.470,31	3	607.439,73	
	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	62	55	13.698.382,22	29	6.844.002,35	
ΤΟΥΡΙΣΜ	27	18	2.042.617,15	5	444.494,46		

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

	ΟΣ					
	ΣΥΝΟΛΟ	96	79	16.617.469,68	37	7.895.936,54
	<p>Τα παραπάνω στοιχεία αφορούν το χρηματοδοτικό πρόγραμμα LEADER / Άξονας 4 της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 για την Π.Ε. Κοζάνης. Ποσοστό υλοποίησης εγκεκριμένων έργων 46,8%. Πηγή: ANKO A.E. (Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας A.E.)</p>					
<p>ΕΡΓΑ ΑΞΟΝΑ 4/LEADER 2007-2013 - Π.Ε. ΦΛΩΡΙΝΑΣ</p>	ΤΟΜΕΙ Σ	ΑΡΙΘΜ ΟΣ ΑΙΤΗΣΕ ΩΝ ΥΠΑΓΩ ΓΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜ ΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕ ΝΟΣ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟ Σ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗ ΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗ ΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟ Σ
	ΣΥΝΟΛ Ο	57	41	7.557.188,75	9	1.362.745,90
	<p>Τα παραπάνω στοιχεία αφορούν το χρηματοδοτικό πρόγραμμα LEADER / Άξονας 4 της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 για την Π.Ε. Φλώρινας. Ποσοστό υλοποίησης εγκεκριμένων έργων 21,9%. Πηγή: ΑΝΦΛΩ Α.Ε. (Αναπτυξιακή Φλώρινας Α.Ε. ΟΤΑ)</p>					

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΡΓΑ ΑΞΟΝΑ 4/LEADER 2007-2013 - Π.Ε. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΤΟΜΕΙ Σ	ΑΡΙΘΜ ΟΣ ΑΙΤΗΣΕ ΩΝ ΥΠΑΓΩ ΓΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜ ΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΕΓΚΕΚΡΙ ΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠ/Σ ΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗ ΜΕΝΩΝ & ΠΡΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣ Η ΕΡΓΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗ ΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟ Σ	
	ΣΥΝΟΛ Ο	120	60	6.220.360,00	47	4.764.426,45	
	<p>Τα παραπάνω στοιχεία αφορούν το χρηματοδοτικό πρόγραμμα LEADER / Άξονας 4 της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 για την Π.Ε. Καστοριάς. Ποσοστό υλοποίησης εγκεκριμένων έργων 78,3%.</p> <p>Πηγή: ANKAS Α.Ε. (Αναπτυξιακή Καστοριάς Α.Ε. ΟΤΑ)</p>						
ΕΡΓΑ ΑΞΟΝΑ 4/LEADER 2007-2013 - Π.Ε. ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΤΟΜΕΙ Σ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΑΓΩΓΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜ ΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΕΓΚΕΚΡΙ ΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠ/Σ ΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΜ ΕΝΩΝ & ΠΡΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣ Η ΕΡΓΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟ ΙΗΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠ/Σ ΜΟΣ	
	ΣΥΝΟ	90	85	7.399.530,56	33	2.930.709,7	

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

	ΛΟ				3	
<p>Τα παραπάνω στοιχεία αφορούν το χρηματοδοτικό πρόγραμμα LEADER / Άξονας 4 της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 για την Π.Ε. Γρεβενών. Ποσοστό υλοποίησης εγκεκριμένων έργων 38,8%.</p> <p>Πηγή: ΑΝΓΡΕ Α.Ε. (Αναπτυξιακή Γρεβενών Α.Ε. ΟΤΑ)</p>						

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΡΓΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ 3908/2011, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΟΜΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΑΓΩΓΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜ ΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕ ΝΟΣ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΜΕ ΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕ ΝΟΣ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ
ΣΥΝΟΛΟ	102	80	40.800.000,00	21	2.719.645,85
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ			ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ		
ΠΕ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ			40		
ΠΕ ΚΟΖΑΝΗΣ			28		
ΠΕ ΓΡΕΒΕΝΩΝ			10		
ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ			2		
ΣΥΝΟΛΟ			80		

Τα παραπάνω στοιχεία αφορούν τον Επενδυτικό Νόμο 3908/2011 της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με στοιχεία έως τις 31/12/2015. Ποσοστό υλοποίησης εγκεκριμένων έργων 26,25%. Πηγή: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

6. Πηγές πληροφοριών και συνεργασία για δραστηριότητες ανάπτυξης της επιχείρησης

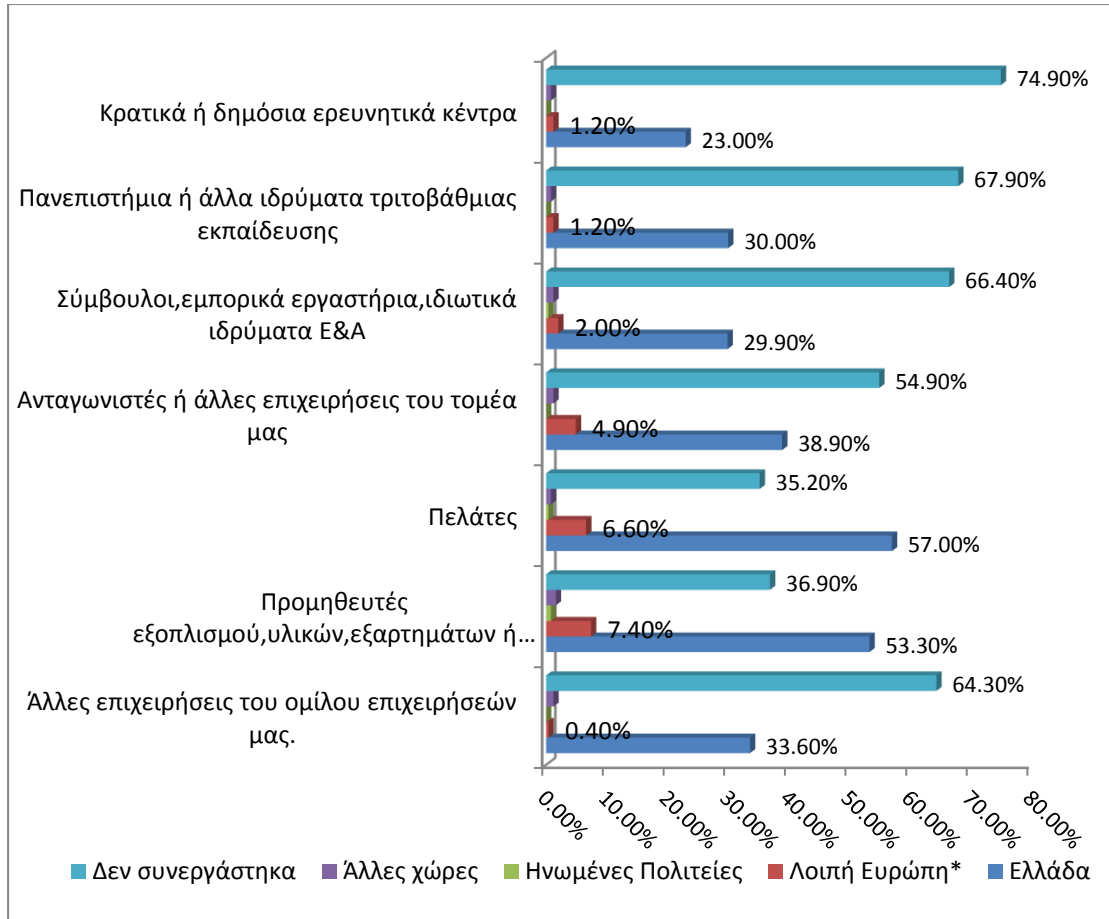
Στο σημερινό σύνθετο οικονομικό περιβάλλον οι επιχειρήσεις οφείλουν να βελτιώσουν τη δυνατότητά τους να ανταποκρίνονται σε μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς, να δημιουργούν δίκτυα συνεργασίας και να στοχεύουν σε αγορές μακρύτερα από τον περίγυρό τους, να επενδύουν σε έρευνα και ανάπτυξη και να επιχειρούν την έξοδό τους στη διεθνή αγορά. Προκειμένου να επιτευχθούν τέτοιοι στόχοι με σταθερότητα, οι συνεργασίες των επιχειρήσεων έχουν καθοριστική σημασία, καθώς και η καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας. Σε ποσοστό 46.7% οι επιχειρήσεις έχουν συνεργαστεί για οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες τους, με άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα, ενώ σε ποσοστό 53.3% απάντησαν αρνητικά.

Γράφημα 63: Συνεργασία επιχειρήσεων με άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα

Από το παρακάτω γράφημα (64) γίνεται φανερό ότι η γεωγραφική θέση των εταιρών (άλλες επιχειρήσεις, προμηθευτές, πελάτες, ανταγωνιστές) που συνεργάστηκαν οι επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό η Ελλάδα και σε μικρότερα ποσοστά ακολουθούν η Ευρώπη και οι άλλες χώρες.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 64: Τύπος και γεωγραφική θέση εταίρων συνεργασίας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας

7. Παράγοντες που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη των ΜΜΕ

Στην ενότητα αυτή προσπαθούμε να αποτυπώσουμε τους παράγοντες που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη των ΜΜΕ στην Περιφέρεια. Για το λόγο αυτό ζητήσαμε από τους επιχειρηματίες να επιλέξουν σε από 4 γενικές κατηγορίες που δημιουργήσαμε: παράγοντες κόστους, γνώσεων, αγοράς και νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου. Πιο συγκεκριμένα, οι παράγοντες που ζητήσαμε να κατονομάσουν με μία κλίμακα από ανυπαρξία μέχρι υψηλό βαθμό σημασίας είναι, παράγοντας:

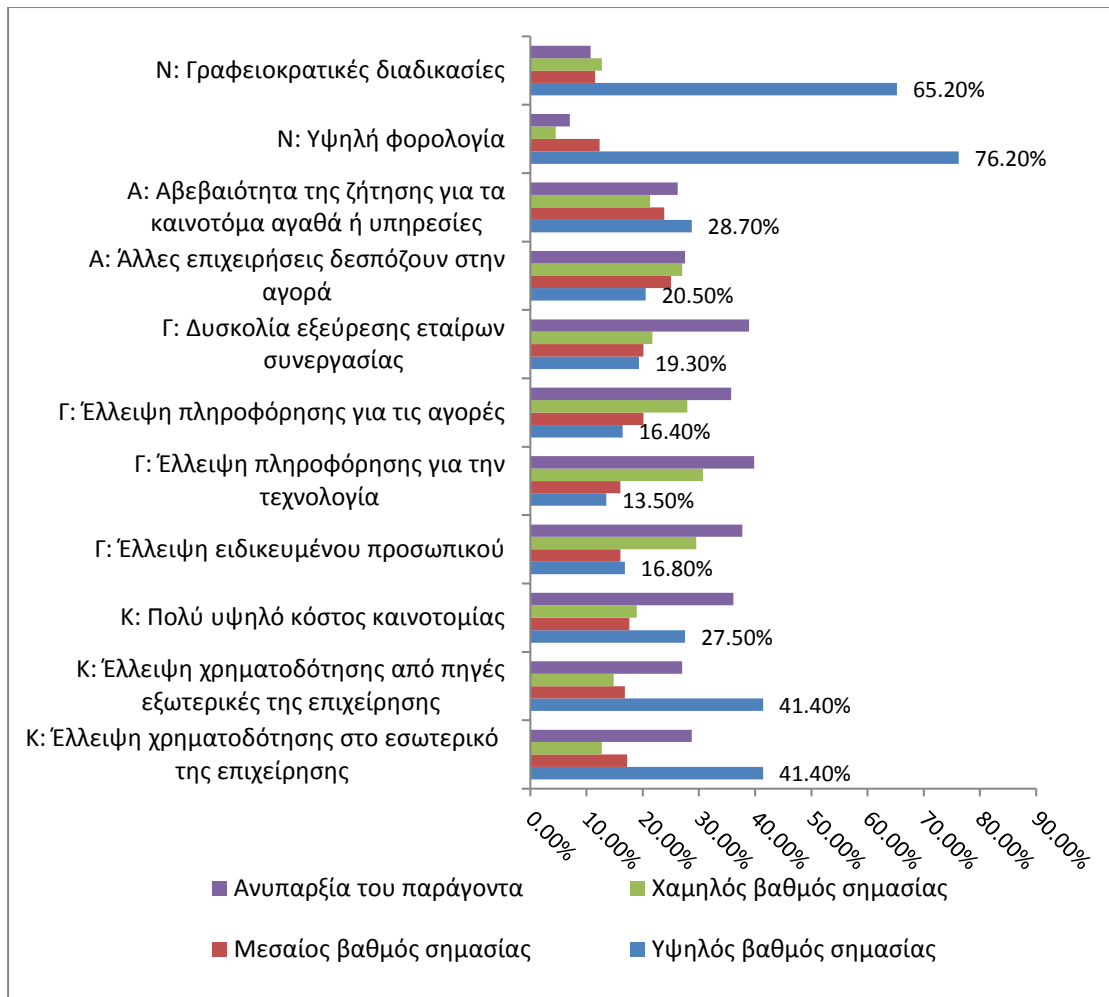
- Κόστους:
 - Έλλειψη χρηματοδότησης στο εσωτερικό της επιχείρησης ή του ομίλου μας
 - Έλλειψη χρηματοδότησης από πηγές εξωτερικές της επιχείρησης
 - Πολύ υψηλό κόστος καινοτομίας

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Γνώσεων:
 - Έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού
 - Έλλειψη πληροφόρησης για την τεχνολογία
 - Έλλειψη πληροφόρησης για τις αγορές
 - Δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας
- Αγοράς:
 - Άλλες επιχειρήσεις δεσπόζουν στην αγορά
 - Αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες
- Νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου:
 - Υψηλή φορολογία
 - Γραφειοκρατικές διαδικασίες

Ο πιο σημαντικός παράγοντας παρεμπόδισης ανάπτυξης των επιχειρήσεων αποδεικνύεται, σύμφωνα με την έρευνα, ο παράγοντας του κόστους. Ελλιπής χρηματοδότηση είτε αυτή προέρχεται από το εσωτερικό της επιχείρησης, είτε από εξωτερικές πηγές, καθώς και από το υψηλό κόστος καινοτομίας είναι το μεγαλύτερο τροχοπέδη στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Ακολουθεί ο παράγοντας των γνώσεων, ο οποίος επικεντρώνεται κυρίως στην έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και στην έλλειψη πληροφόρησης για την τεχνολογία. Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι η χρηματοπιστωτική κρίση έχει επηρεάσει την πραγματική οικονομία με αρνητικές συνέπειες σε όλο σχεδόν το φάσμα της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σε επίπεδο επιχειρήσεων, η εν' λόγω κρίση εκδηλώνεται με μία σειρά από δυσμενείς συνθήκες όπως πτώση της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών, πίεση για χαμηλότερες τιμές και μεγαλύτερη πίστωση, ενώ παρουσιάζονται έντονα προβλήματα είσπραξης απαιτήσεων αλλά και εξόφλησης υποχρεώσεων με παράλληλη προβληματική και ελλιπή χρηματοδότηση από τις τράπεζες.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γράφημα 65: Παράγοντες που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη των ΜΜΕ

8. Βασικές οικονομικές πληροφορίες σχετικά με την επιχείρησή σας

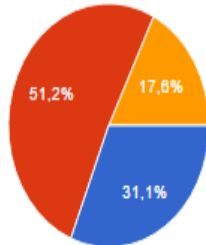
Η 8^η ενότητα του ερωτηματολογίου αφορά τις βασικές οικονομικές πληροφορίες σχετικά με τις επιχειρήσεις. Κύκλος εργασιών είναι στην ουσία ο τζίρος για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Πρόκειται για το χρηματικό ποσό που λαμβάνει μια επιχείρηση από την πώληση των προϊόντων ή υπηρεσιών της για μια σεζόν. Μέσα από τις ερωτήσεις της ενότητας αυτής θέλαμε να αποτυπώσουμε και τον αντίκτυπο της κρίσης σε οικονομικά πλέον στοιχεία σε επίπεδο επιχειρήσεων.

Παρατηρούμε λοιπόν πως κατά την χρονική περίοδο 2010-2015, μία στις δύο επιχειρήσεις (51.2%) είδε τον κύκλο εργασιών της να μειώνεται. Για το 47.2% των επιχειρήσεων η μείωση του τζίρου είναι μεταξύ 30%-60%, ενώ για το 20% η μείωση του τζίρου ξεπερνά το 60%. Για την ίδια χρονική περίοδο, οι επιχειρήσεις που είδαν

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

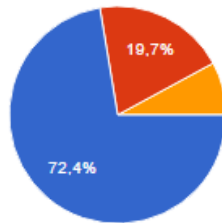
τον τζίρο τους να αυξάνεται (19.7%), δήλωσαν πως η αύξηση του τζίρου κυμαίνεται κυρίως μέχρι 30% στο μεγαλύτερο ποσοστό τους (72.4%).

8.1 Ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχείρησής σας το 2010 σε σχέση με το 2015;

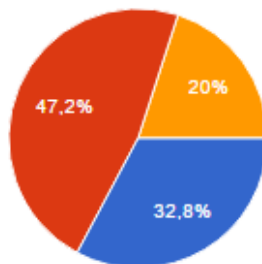
Αυξήθηκε	76	31.1%
Μειώθηκε	125	51.2%
Έμεινε σταθερός	43	17.6%

8.1.1 Εάν ναι, κατά πόσο αυξήθηκε;

0%-30%	55	72.4%
30%-60%	15	19.7%
>60%	6	7.9%

8.1.2 Εάν όχι, κατά πόσο μειώθηκε;

0%-30%	41	32.8%
30%-60%	59	47.2%
>60%	25	20%

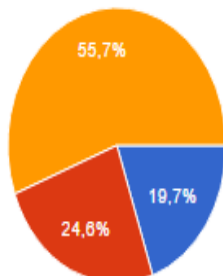
Γράφημα 66: Μεταβολή του κύκλου εργασιών της επιχείρησης

Σε μια οικονομία που βιώνει βαθιά ύφεση και μια πρωτοφανή αποεπένδυση, παρατηρήθηκε ότι το 24.6% των επιχειρήσεων μείωσε το συνολικό αριθμό των απασχολούμενων τους. Θετικό τουλάχιστον παραμένει το γεγονός ότι το 55.7% των επιχειρήσεων διατήρησε σταθερό τον αριθμό των απασχολούμενων του, όπως και ότι το 19.7% των επιχειρήσεων αύξησε τους απασχολούμενούς του. Η αύξηση αυτή

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

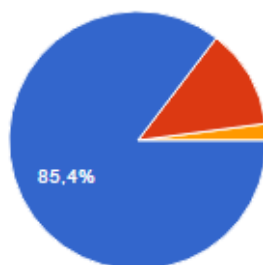
βέβαια δεν ξεπερνάει το 30% στο 85.4% των επιχειρήσεων, όπως κυμαίνεται στα ίδια ποσοστά και η αντίστοιχη μείωση στο 41.7% των επιχειρήσεων.

8.2 Ο συνολικός αριθμός απασχολούμενων στην επιχείρησή σας το 2010 σε σχέση με το 2015;

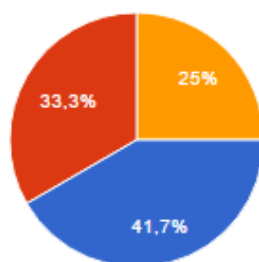
Αυξήθηκε	48	19.7%
Μειώθηκε	60	24.6%
Έμεινε σταθερός	136	55.7%

8.2.1 Εάν ναι, κατά πόσο αυξήθηκε;

0%-30%	41	85.4%
30%-60%	6	12.5%
>60%	1	2.1%

8.2.2 Εάν όχι, κατά πόσο μειώθηκε;

0%-30%	25	41.7%
30%-60%	20	33.3%
>60%	15	25%

Γράφημα 67: Μεταβολή συνολικού αριθμού απασχολούμενων στην επιχείρηση

4.2 Συμπεράσματα

Συμπερασματικά να αναφέρουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων της ΠΔΜ δραστηριοποιούνται στο Ν. Κοζάνης με ποσοστό 51,68%, ακολουθεί ο Ν. Καστοριάς με ποσοστό 24,53% και τέλος οι Ν. Φλώρινας και Γρεβενών με πολύ μικρότερα ποσοστά.

Τα τελευταία 10 χρόνια ο αγροτικός τομέας έχει εμφανίσει σημαντική μείωση της αξίας παραγωγής, του αριθμού των εκμεταλλεύσεων αλλά και των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου (12,37%). Ο βασικός λόγος της χαμηλής ανταγωνιστικότητας είναι τα δομικά προβλήματα (μικρό μέγεθος, πολυτεμαχισμός), αλλά και η απουσία οργανωμένων σε επιχειρηματική βάση συνεταιριστικών σχημάτων εμπορίας. Παρόλα αυτά, ο πρωτογενής τομέας έχει τη δυνατότητα μέσω της αύξησης της παραγωγής, τυποποίησης και εμπορίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας και ιδιαίτερης τοπικής σημασίας να αυξήσει τη συμμετοχή του στο ΑΕΠ της Περιφέρειας και να συμβάλλει στην αύξηση της απασχόλησης.

Στο τομέα της μεταποίησης εντοπίζονται αρκετά προβλήματα. Η κυριαρχία των μικρού σχετικά μεγέθους και οικογενειακού χαρακτήρα ΜΜΕ, με οργανωτική δομή που δεν εξασφαλίζει δυναμισμό στη στρατηγική αντιμετώπιση των προκλήσεων, η χρήση χαμηλής έντασης τεχνολογίας, η έλλειψη επιχειρηματικών συστάδων (clusters) που θα μπορούσαν σε μεγάλο βαθμό να υπερκεράσουν τα προβλήματα οικονομίας κλίμακας, κυρίως στον κλάδο της γούνας. Ο δευτερογενής τομέας κυριαρχείται από τον κλάδο της γούνας και τη δραστηριότητα στο χώρο της ενέργειας, παρόλα αυτά μια βασική δράση ενίσχυσης στοχεύει στη μεταποίηση ποιοτικών αγροτικών προϊόντων.

Παράλληλα, ο τουρισμός στην ΠΔΜ χαρακτηρίζεται από έλλειμμα σχεδιασμού ενιαίων τουριστικών «προορισμών» με χαρακτηριστικά που να ικανοποιούν αντίστοιχες ομάδες θεματικών τουριστών. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για τα έτη 2012-2015 που αφορούν τους δείκτες τουρισμού, η Περιφέρεια εμφανίζει φθίνουσα πορεία σε πλήθος ενεργών επιχειρήσεων, διαθέσιμων κλινών, ενώ μόνο σε αριθμό διανυκτερεύσεων επισκεπτών εμφανίζει αύξηση (+10% για την τριετία).

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΠΔΜ κατατάσσεται σε χαμηλές θέσεις σε σχέση με τους Ευρωπαϊκούς μέσους όρους στο σύνολο των δεικτών που σχετίζονται με τις ΤΠΕ, τόσο στο επίπεδο δημόσιων υπηρεσιών προς τον πολίτη όσο και στο επίπεδο των επιχειρήσεων. Στην ερώτηση προς τις επιχειρήσεις του δείγματος το 48,8% των επιχειρήσεων απάντησαν πως η επιχείρηση διαθέτει ιστοσελίδα ενώ το υπόλοιπο 51,2% απάντησε πως δε διαθέτει. Διαφορετική παρόλα αυτά ήταν η εικόνα στην ενασχόλησή τους με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για προβολή των επιχειρήσεών τους, όπου το 71,3% απάντησε θετικά.

Σε επίπεδο καινοτομίας και με βάση τον Ευρωπαϊκό Πίνακα Καινοτομίας του 2016, η Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας βρίσκεται στην τρίτη κατηγορία, της μέτριας καινοτομικότητας, με μείωση της καινοτόμου απόδοσης κατά 12% για τα δύο τελευταία χρόνια (2014-2016). Από το δείγμα των επιχειρήσεων που έλαβαν μέρος οι επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας καινοτομούν σε μεγαλύτερο ποσοστό, 29,10% σε καινοτομίες μάρκετινγκ και κυρίως στην εφαρμογή νέων στρατηγικών μάρκετινγκ για την προσέλκυση νέων ομάδων πελατών, η νέων μεριδίων αγορών.

4.3 Προτάσεις

Συνολικά λοιπόν για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας οι σημαντικότερες αδυναμίες σε επίπεδο ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας συνοψίζονται ως εξής:

- Περιορισμένο εύρος κλαδικής εξειδίκευσης (μέταλλο, ξύλο)
- Σημαντική εξάρτηση από συμβατικούς κλάδους (ενέργεια, γούνα)
- Μικρή διαφοροποίηση της μεταποίησης και περιορισμένος κλαδικός προσανατολισμός
- Χαμηλή ανταγωνιστικότητα
- Χαμηλή παραγωγικότητα του γεωργικού τομέα
- Χαμηλός βαθμός αξιοποίησης προϊόντων Τ.Π.Ε.
- Πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων
- Έλλειψη επενδύσεων ιδίως σε ΕΤΑΚ και απουσία διασύνδεσης ΕΤΑΚ με την επιχειρηματική δραστηριότητα

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Έλλειψη επιχειρηματικής και καινοτομικής κουλτούρας

Οι παραπάνω αδυναμίες μπορούν να επιλυθούν αν η Περιφέρεια εστιάσει στα ακόλουθα:

- Δημιουργία «ταυτότητας» τοπικών προϊόντων για τις ΜΜΕ
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και σε σχέση με την εξαγωγική κατεύθυνση
- Δημιουργία επενδύσεων και διασύνδεση της ΕΤΑΚ με την επιχειρηματική δραστηριότητα των ΜΜΕ
- Αύξηση της δαπάνης για καινοτομία ως ποσοστό % επί του ΑΕΠ (0.41 για το 2013)⁹
- Ενδυνάμωση συνεργειών μεταξύ ΜΜΕ και η δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών
- Αξιοποίηση προϊόντων ΤΠΕ από τις ΜΜΕ (51.2% των επιχειρήσεων δε διαθέτετε ούτε καν ιστοσελίδα)
- Αύξηση των συνεργειών και των δίκτυων μεταξύ των φορέων που συμμετέχουν στο επιχειρείν.

Πιο αναλυτικά, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας θα πρέπει να βελτιωθεί στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

1. Εξωστρεφή προσανατολισμό

Για την Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, λειτουργικά, το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων (επομένως και των ποσοτικών παραγωγικών δυνατοτήτων τους) είναι ένας βασικός ανασταλτικός παράγοντας στη λειτουργία του εξαγωγικού μηχανισμού. Παρόλα αυτά, γενικά υπάρχει μια δυσκαμψία των επιχειρήσεων της Περιφέρειας στο εξαγωγικό εμπόριο, η οποία οφείλεται κυρίως στην έλλειψη εθνικής αλλά και λιγότερο περιφερειακής στρατηγικής στην εξαγωγική πολιτική. Από την πλευρά του ο ΣΕΒΕ πρέπει να δώσει έμφαση σε τελωνειακά θέματα και ΦΠΑ των εξαγωγών, και σε θέματα απλούστευσης διαδικασιών του διεθνούς εμπορίου. Επιπλέον, θα πρέπει να υποβληθούν προτάσεις προκειμένου να υλοποιηθούν από εξειδικευμένους φορείς με σχετική εμπειρία και αξιοπιστία ολοκληρωμένα προγράμματα ενίσχυσης της εξωστρέφειας και ειδικότερα στοχευόμενης προώθησης-προβολής σε αγορές-

⁹ Total intramural R&D expenditure (GERD) by NUTS 2 regions, Eurostat

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

στόχους. Τέλος ιδιαίτερης σημασίας είναι η διοργάνωση εξειδικευμένων κλαδικών δράσεων, ενημερωτικών εκδηλώσεων, B2B στο εξωτερικό, ημερίδες κ.α, που σε επίπεδο Περιφέρειας επιτυγχάνονται σε ικανοποιητικό βαθμό από το Δίκτυο «Enterprise Europe Network» της ANKO.

2. Καινοτομία

Σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη μελέτη για την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών της ΕΕ, σε σύνολο 262 περιφερειών στους πυλώνες καινοτομίας και στο δείκτη τεχνολογικής ετοιμότητας η ΠΔΜ βρίσκεται στην 5η θέση μαζί με τις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας – Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Ηπείρου ενώ στο δείκτη της καινοτομίας βρίσκεται στην 6η θέση.

Η καινοτομική εικόνα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας αποτυπώνεται αναλυτικά στο Regional Innovation Scoreboard 2016. Πιο συγκεκριμένα, η ΠΔΜ ανήκει στην τρίτη κατηγορία καινοτομικότητας, της μέτριας καινοτομικότητας, ενώ η καινοτόμος απόδοσή της μειώθηκε σημαντικά (-12%) σε σύγκριση με τα δύο τελευταία χρόνια. Η προώθηση δράσεων καινοτομίας προς όλους του τύπους (προϊόντος, διαδικασίας, οργανωσιακή και μάρκετινγκ) είναι βασική για τη βελτίωση της καινοτόμου απόδοσης αλλά και της επιχειρηματικότητας κατ'επέκταση.

3. Πιστοποίηση – Ποιότητα προϊόντων

Μια πιστοποίηση μπορεί να γίνει «ο καταλύτης για την καταπολέμηση της ανεργίας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας». Στην ερώτηση αν η επιχείρησή τους είναι πιστοποιημένη σύμφωνα με κάποιο πρότυπο, οι επιχειρηματίες σε ποσοστό 75.4% έδωσαν αρνητική απάντηση ενώ μόνο το 24.6% απάντησε καταφατικά. Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις στη Δ. Μακεδονία δεν έχουν αντιληφθεί ότι στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον προκύπτει ανάγκη για εναρμόνιση των επιχειρήσεων και οργανισμών με τις απαιτήσεις διεθνών προτύπων. Τα πρότυπα αυτά συμπυκνώνουν τη διεθνή εμπειρία από την εφαρμογή πλήθους λύσεων και μεθόδων για την αύξηση της παραγωγικότητας μιας επιχείρησης και της ιχνηλασιμότητας των διεργασιών της.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επιπλέον, η ευαισθητοποίηση του καταναλωτή και η ενίσχυση της καταναλωτικής συνείδησης είναι αρωγοί τόσο στην παροχή προϊόντων υψηλής ποιότητας και προδιαγραφών, όσο και στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας. Σημαντικό έλλειμμα υπάρχει όμως και σε θέματα ενημέρωσης και κατάρτισης των επιχειρηματιών στις νέες τεχνικές βελτίωσης της ποιότητας και στα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα ασφάλειας.

4. Συνεργασίες για δραστηριότητες ανάπτυξης της επιχείρησης

Το μειονέκτημα του μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων όφειλε διαχρονικά να αντισταθμίζεται μέσα από συνεργατικές κινήσεις. Δυστυχώς όμως τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου δείχνουν πως σε πολύ μεγάλο ποσοστό, 53.3%, οι επιχειρήσεις δε συνεργάζονται για δραστηριότητες ανάπτυξης της επιχείρησής τους. Επιπλέον στοιχείο της έρευνας αποκαλύπτει πως στο μεγαλύτερο ποσοστό η συνεργασία αναπτύχθηκε με φορείς σε εθνικό επίπεδο, και η προτίμηση ήταν καταρχήν σε πελάτες και κατά δεύτερον σε προμηθευτές. Η συνεργασία με Πανεπιστήμια και άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης περιορίστηκε στο 30%, με κρατικά και ερευνητικά κέντρα μόλις στο 23%, παρότι έχει αποδειχθεί σε διεθνές επίπεδο πως οι συνεργατικές κινήσεις με ερευνητικές μονάδες και εργαστήρια μπορούν να οδηγήσουν και σε οικονομίες κλίμακας. Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις περιορίστηκε στο 33.6%, παρότι η ενδυνάμωση συνεργειών μεταξύ ΜΜΕ και η δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών, αποτελούν ενέργειες μείζονος σημασίας για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ενώ η συνεργασία με φορείς εκτός χώρας είναι σε εξαιρετικά χαμηλά ποσοστά. Τέλος, στην ανάπτυξη των καινοτομιών, όλων των κατηγοριών, οι επιχειρήσεις στο μεγαλύτερο ποσοστό επέλεξαν να τις αναπτύξουν μόνες τους και όχι να συνεργαστούν με άλλες επιχειρήσεις και ιδρύματα.

5. ΤΑΔΥΜ - Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας

Σε συνάρτηση με την αποτύπωση της απορροφητικότητας των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 για τις επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας όπου αναλύεται παρακάτω, κρίνεται σκόπιμη έως απαραίτητη η σύσταση και λειτουργία του ΤΑΔΥΜ (Ταμείου Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας) το

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

οποίο έχει συλληφθεί ως πρωτότυπη ιδέα στήριξης της επιχειρηματικότητας σε τοπικό επίπεδο, έπειτα από πρωτοβουλία του Επιμελητηρίου Κοζάνης, της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης και με την συνεργασία του ΕΤΕΑΝ (Εθνικού Ταμείου Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης) με σκοπό την βελτίωση της πρόσβασης των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση, την ενθάρρυνση των επενδύσεων και την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων. Το Ταμείο θα μπορεί να παρέχει εγγυήσεις με εναλλακτικούς ευνοϊκούς όρους και προς όφελος των επιχειρήσεων και υπηρεσίες στήριξης όπως για παράδειγμα δάνεια, μικροδάνεια (για πολύ μικρές επιχειρήσεις), εγγυητικές προκαταβολές και καλής εκτέλεσης, ρύθμιση οφειλών υπό προϋποθέσεις κ.λ.π. διαμορφώνοντας ένα υγιές επιχειρηματικό περιβάλλον και στηρίζοντας την ανάπτυξη της περιοχής σε μια δύσκολη οικονομική συγκυρία και με δεδομένη πλέον την απουσία της Συνεταιριστικής Τράπεζας Δυτικής Μακεδονίας. Το Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας είναι ένα σημαντικό εγχείρημα που ξεκίνησε ως ιδέα μέσα από τη συνεργασία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας με τα παραγωγικά επιμελητήρια Κοζάνης, Φλώρινας και την ενεργό συμμετοχή του ΕΤΕΑΝ ως μια διαδικασία που θα θεραπεύσει τις αστοχίες της αγοράς, ενώ παράλληλα θα δημιουργήσει μόχλευση και νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες στο εγγύς μέλλον.

Τέλος, παρακάτω προτείνονται αναφορικά δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας για κάθε Νομό ξεχωριστά.

Νομός Κοζάνης

- Ενίσχυση βιολογικής παραγωγής
- Ανάδειξη της αυθεντικότητας των προϊόντων
- Ταυτοποίηση τοπικής παραγωγής / Τοπική παραγωγή και διασύνδεση με την τουριστική ζήτηση
- Δημιουργία ενιαίου τουριστικού προϊόντος με βάση το φυσικό περιβάλλον και τον πολιτισμό
- Εξωστρέφεια σε αγορές εκτός των συνόρων
- Ένταξη της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία
- Προώθηση προγραμμάτων εκπαίδευσης - κατάρτισης με έμφαση στις νέες τεχνολογίες και τις νέες δεξιότητες
- Διαδρομές Οίνου στη Δυτική Μακεδονία

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Νομός Γρεβενών

- Ενίσχυση του αγροτικού τομέα σε έναν υψηλής προστιθέμενης αξίας και ποιότητας
- Εξωστρέφεια σε αγορές εκτός των συνόρων
- Ένταξη της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία
- Ενίσχυση δράσεων εναλλακτικού τουρισμού
- Διαδρομές Οίνου στη Δυτική Μακεδονία

Νομός Φλώρινας

- Ενίσχυση βιολογικής παραγωγής
- Ανάδειξη της αυθεντικότητας των προϊόντων
- Ταυτοποίηση τοπικής παραγωγής - Τοπική παραγωγή και διασύνδεση με την τουριστική ζήτηση
- Δημιουργία ενιαίου τουριστικού προϊόντος με βάση το φυσικό περιβάλλον και τον πολιτισμό
- Εξωστρέφεια σε αγορές εκτός των συνόρων
- Η ανάπτυξη των υποδομών (Εγνατίας και κάθετων αξόνων) μπορεί να συμβάλει στην αναπτυξιακή προοπτική
- Ένταξη της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία, με τη βοήθεια του Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ ΔΜ
- Προώθηση προγραμμάτων εκπαίδευσης - κατάρτισης με έμφαση στις νέες τεχνολογίες και τις νέες δεξιότητες
- Διαδρομές Οίνου στη Δυτική Μακεδονία

Νομός Καστοριάς

- Διαμόρφωση βιώσιμου επιπέδου λειτουργίας της γούνας
- Παραγωγή ποιοτικών αγροτικών προϊόντων
- Ενίσχυση δράσεων εναλλακτικού τουρισμού
- Εκτροφή γουνοφόρων ζώων και παράλληλες δραστηριότητες (παραγωγή ζωοτροφών, εκτροφή των ζώων, παραγωγή κρεαταλεύρου και ζωικού λίπους,

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

παραγωγή βιοαερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, παραγωγή οργανικών λιπασμάτων και βελτιωτικών εδάφους.

- Ενίσχυση χρήσης ΤΠΕ για την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου στην γουνοποιία
- Ενίσχυση της δημιουργίας συνεργατικού σχηματισμού (cluster) στον τομέα της γούνας.
- Διαδρομές Οίνου στη Δυτική Μακεδονία

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α) Ξενόγλωσση

1. Nelson R W G. An Evolutionary Theory of Economic Change. Cambridge (Mass.), Belknap Press/Harvard University Press, Cambridge, 1982.
2. Schumpeter J A. The Theory of Economic Development, Transaction Publishers, New Brunswick and London, 1983.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

3. Workman J P. Marketing's limited role in new product development in one computer systems firm. *Journal of Marketing Research* 1993; 30: 405-21.
4. Gulati R, Nohria N and Wohlgezogen. Roaring out of Recession. *Harvard Business Review* 2010; 88(3):62-9.
5. Hyytinen A, Toivanen O. Do financial constraints hold back innovation and growth? Evidence on the role of public policy. *Research Policy* 2010; 34: 1385-403.
6. Damanpour F. Organizational size and innovation. *Organizational Studies* 1992; 13(3): 375-402.
7. Garcia R, Calantone R. A critical look at technological innovation typology and innovativeness terminology: A literature review. *The Journal of Product Innovation Management* 2002; 19: 110-32.
8. Chandy R K, Tellis, G J. The incumbents curse: Incumbency, size and radical product innovation. *Journal of Marketing* 2000; 64: 1-17.
9. Henderson R, Clark K. Architectural innovation: The reconfiguration of existing product technologies and the failure of established firms. *Administrative Science Quarterly* 1990; 35: 9-30.
10. Myers P W, Tucker F G. Defining roles for logistics during routine and radical technological innovation. *Journal of Academic of Marketing Science* 1989; 17(1): 73-82.
11. OECD. Annual Report 2005.
12. Samara E, Bakouros Y, Galanakis K, Platias S. The Spin-Off Chain. *Journal of Technology Management and Innovation* 2010; 5(3): 51-68.

B) Ελληνική

1. Στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης
2. Εαπ ΠΔΜ
3. Στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης ΠΔΜ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A. Ερωτηματολόγιο Έρευνας Κλαδικής Επιχειρηματικότητας στη Δυτική Μακεδονία

Αγαπητή/έ επιχειρηματία,

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας σε συνεργασία με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και το ΕΒΕ Κοζάνης πραγματοποιεί την παρούσα έρευνα για τη «Διερεύνηση της κλαδικής επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και της δυνατότητας πρωτογενούς παραγωγής στον κλάδο της

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

μεταποίησης μέσα από την παραγωγή πρώτων υλών που εισάγονται μέχρι σήμερα από τοπικές επιχειρήσεις». Θα θέλαμε να συμπληρώσετε το παρόν ερωτηματολόγιο ως μέρος της μελέτης μας η οποία μετά την ολοκλήρωση θα σας αποσταλεί. Οι ερωτήσεις είναι όλες πολλαπλών επιλογών. Αυτή η έρευνα θα διαρκέσει περίπου 5 λεπτά.

Σας ευχαριστούμε πολύ για τη συμμετοχή σας!

Πληροφορίες:

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Δρ. Ε. Σαμαρά, Ερευνητής, e-mail: esamara@uowm.gr

Εργαστήριο Διαχείρισης Τεχνολογίας (MaterLab)

Τηλ. +30 24610 56660, +30 24610 56664

Μονάδα Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας

e-mail: research@uowm.gr

Τηλ. +30 24610 56250, +30 24610 56254

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Γενικές πληροφορίες για την επιχείρηση

Επωνυμία Εταιρείας:

Πόλη:

e-mail:

Έτος ίδρυσης:

Κύρια δραστηριότητα:

Κατηγορία δραστηριότητας :

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Υπηρεσίες
- Εμπόριο
- Μεταποίηση
- Γούνα
- Τουρισμός

Κωδικός ΚΑΔ:

2. Μέγεθος επιχείρησης

2.1 Αριθμός υπαλλήλων *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- >0 και <10
- <50
- <250
- >=250

2.2 Επίπεδο μόρφωσης των υπαλλήλων *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

	0	1-3	4-10	>10
Μεταπτυχιακός Τίτλος ή Διδακτορικό				
Πτυχίο Α.Ε.Ι				
Πτυχίο Τ.Ε.Ι				
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης				
Κανένα				

2.3 Προβαίνει η επιχείρησή σας σε ενέργειες για την επιμόρφωση των εργαζομένων της, π.χ συμμετοχή σε εκπαιδευτικά σεμινάρια, ημερίδες, εκθέσεις, άλλο; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

3. Ανάγκες πρώτων υλών

3.1 Από ποιες γεωγραφικές αγορές προμηθεύτηκε η επιχείρησή σας πρώτες ύλες από το διάστημα 2010 έως 2015; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	Ναι	Όχι
Τοπική		
Περιφερειακή		
Εθνική		
Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), της ΕΖΕΣ ή χώρες υποψήφιες για προσχώρηση στην ΕΕ*		

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

	Ναι	Όχι
Όλες οι άλλες χώρες		

* Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες χώρες: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιταλία, Ιρλανδία, Λετονία, Λιχτενστάιν, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σλοβακία, Ελβετία, Τουρκία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

3.2 Υπήρχε δυνατότητα προμήθειας πρώτων υλών από τοπική ή περιφερειακή πηγή και δεν προτιμήθηκε; Αν ναι, δώστε τους λόγους: *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Οικονομικοί
- Ποιοτικοί
- Άγνοια ύπαρξης
- Άλλος
- Όχι

3.3 Ποιες είναι οι ανάγκες σε πρώτες ύλες για την επιχείρησή σας; Αναφέρετε:

.....
.....

4. Καινοτόμα προϊόντα και δράσεις

4.1 Η επιχείρησή σας δημιούργησε κατά το διάστημα 2010 έως 2015: *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Νέα ή σημαντικά βελτιωμένα αγαθά. (Εξαιρείται η απλή μεταπώληση νέων αγαθών που αγοράζονται από άλλες επιχειρήσεις και οι μεταβολές που έχουν μόνο αισθητικό χαρακτήρα.)
- Νέες ή σημαντικά βελτιωμένες υπηρεσίες.
- Τίποτα από τα παραπάνω.

4.1.1 Ποιος ανέπτυξε αυτές τις καινοτομίες προϊόντων; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Κυρίως η επιχείρησή μας ή ο όμιλός μας.
- Η επιχείρηση μας από κοινού με άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα.
- Κυρίως άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα.
- Τίποτα από τα παραπάνω.

4.2 Η επιχείρησή μας εισήγαγε κατά το διάστημα 2010 έως 2015: *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Νέες ή σημαντικά βελτιωμένες μεθόδους κατασκευής ή παραγωγής αγαθών ή υπηρεσιών
- Νέες ή σημαντικά βελτιωμένες πρακτικές υλικοτεχνικής υποστήριξης, μεθόδους παράδοσης ή μεθόδους διανομής για τις εισροές, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες
- Νέες ή σημαντικά βελτιωμένες δραστηριότητες υποστήριξης για τις διαδικασίες, όπως συστήματα συντήρησης ή λειτουργίες αγορών, λογιστικής, ή πληροφορικής
- Τίποτα από τα παραπάνω.

4.2.1 Ποιος ανέπτυξε αυτές τις καινοτομίες διαδικασιών; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Κυρίως η επιχείρησή μας ή ο όμιλός μας.
- Η επιχείρηση μας από κοινού με άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα.
- Κυρίως άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα.
- Τίποτα από τα παραπάνω.

4.3 Η επιχείρησή σας εφάρμοσε κάποια από τις παρακάτω καινοτομίες οργάνωσης κατά το διάστημα 2010 έως 2015; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Νέα ή σημαντικά βελτιωμένα συστήματα διαχείρισης γνώσεων για να βελτιωθεί η χρήση ή η ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων και δεξιοτήτων στο εσωτερικό της επιχείρησής
- Νέα συστήματα διοίκησης (διαχείρισης) για τις λειτουργίες παραγωγής και / η προμήθειας της επιχείρησης

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Σημαντικές αλλαγές στην οργάνωση της λειτουργίας της επιχείρησης που επηρέασαν την αύξηση του εύρους ευθύνης και δικαιώματος αποφάσεων του εργαζομένου όσον αφορά την εργασία του
- Σημαντικές αλλαγές στην οργάνωση της λειτουργίας της επιχείρησης που επηρέασαν την μείωση του εύρους ευθύνης και δικαιώματος αποφάσεων του εργαζομένου όσον αφορά την εργασία του
- Σημαντικές αλλαγές στην οργάνωση της λειτουργίας της επιχείρησης που επηρέασαν την μη επίδραση του εύρους ευθύνης και δικαιώματος αποφάσεων του εργαζομένου
- Σημαντικές αλλαγές στην διοικητική δομή της επιχείρησης, όπως δημιουργία νέων τμημάτων, συγχώνευση τμημάτων, ή δραστηριοτήτων, εφαρμογή δομής δικτύωσης κ.α.
- Νέες ή σημαντικές μεταβολές στις σχέσεις με άλλες εταιρείες ή δημόσιους οργανισμούς, με μέσα όπως οι συνέργιες, εταιρικές σχέσεις, εξωτερική ανάθεση ή υπεργολαβίες
- Τίποτα από τα παραπάνω.

4.3.1 Ποιος ανέπτυξε αυτές τις καινοτομίες οργάνωσης; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Κυρίως η επιχείρησή μας ή ο όμιλός μας
- Η επιχείρηση μας από κοινού με άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα
- Κυρίως άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα
- Τίποτα από τα παραπάνω.

4.4 Η επιχείρησή σας εισήγαγε κάποια από τις παρακάτω καινοτομίες μάρκετινγκ κατά το διάστημα 2010 έως 2015; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Σχεδιασμό: Εισαγωγή σημαντικών αλλαγών στον σχεδιασμό προϊόντος ή υπηρεσίας (με εξαίρεση τις εποχικές αλλαγές όπως οι αλλαγές στα ρούχα κάθε εποχή)
- Σχεδιασμό: Εισαγωγή σημαντικών αλλαγών στην συσκευασία προϊόντος
- Προβολή: Εφαρμογή μίας νέας στρατηγικής marketing για την προσέλκυση νέων ομάδων πελατών, ή νέων μεριδίων αγορών

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Προβολή: Χρήση νέων μέσων ή τεχνικών για την προβολή των προϊόντων, όπως νέα αντιλήψεις και ιδέες διαφήμισης, νέα εικόνα μάρκας, ή νέες τεχνικές τυποποίησης προβολής σε συγκεκριμένους στόχους πελατών ή ομάδων πελατών
- Διανομή: Χρήση νέων καναλιών διανομής, όπως απευθείας πώληση, πώληση μέσω διαδικτύου, η παράδοση δικαιωμάτων πώλησης σε τρίτους
- Διανομή: Εφαρμογή νέων ιδεών για την παρουσίαση του προϊόντος στα σημεία πώλησης (π.χ. σαλόνι προϊόντων, ιστοσελίδα, κ.α.)
- Τιμολόγηση: Χρήση νέων μεθόδων τιμολόγησης για την πώληση προϊόντος (ή προϊόντων) στην αγορά
- Τίποτα από τα παραπάνω.

4.4.1 Ποιος ανέπτυξε αυτές τις καινοτομίες μάρκετινγκ; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Κυρίως η επιχείρησή μας ή ο όμιλός μας
- Η επιχείρηση μας από κοινού με άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα
- Κυρίως άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα
- Τίποτα από τα παραπάνω.

4.5 Σε ποιες γεωγραφικές αγορές πούλησε αγαθά ή υπηρεσίες η επιχείρησή σας το διάστημα 2010 έως 2015; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	Ναι	Όχι
Τοπική		
Περιφερειακή		
Εθνική		
Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), της ΕΖΕΣ ή χώρες υποψήφιες για προσχώρηση στην ΕΕ*		
Άλλες χώρες		

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

4.6 Είναι η επιχείρησή σας πιστοποιημένη; (σύμφωνα με κάποιο πρότυπο π.χ. ISO, HACCP, EMAS, EFQM, κ.λ.π) *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

4.7 Κατά την περίοδο 2010 έως 2015, η επιχείρησή σας: *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	Ναι	Όχι
Υπέβαλε αίτηση για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.		
Καταχώρισε βιομηχανικό σχέδιο.		
Καταχώρισε εμπορικό σήμα.		
Ζήτησε κατοχύρωση δικαιωμάτων δημιουργού(copyright).		

4.8 *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	Ναι	Όχι
Έχει η επιχείρησή σας ιστοσελίδα;		
Ασχολείται η επιχείρησή σας με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;		
Έχετε λάβει διάκριση σε διαγωνισμό καινοτομίας;		
Έχετε φιλοξενηθεί σε κάποια θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων;		

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

5. Οικονομική υποστήριξη - ενισχύσεις

5.1 Κατά το διάστημα 2010 έως 2015, έλαβε η επιχείρησή σας οικονομική υποστήριξη - ενισχύσεις από επενδυτικά προγράμματα για επιχειρηματικές δραστηριότητες; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Κεντρική κυβέρνηση (ΕΣΠΑ ,ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΚΤΛ.)
- Κεντρική κυβέρνηση ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (LEADER, ΠΕΠ, ΚΤΛ.)
- Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)
- Όχι

6. Πηγές πληροφοριών και συνεργασία για δραστηριότητες ανάπτυξης της επιχείρησης

6.1 Κατά την περίοδο 2010 έως 2015, συνεργάστηκε η επιχείρησή σας για οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες της με άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

6.2 Αναφέρετε τον τύπο και τη γεωγραφική θέση του εταίρου της συνεργασίας σας *

(Σημειώστε όλα τα αντίστοιχα τετραγώνια)

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	Ελλάδα	Λοιπή Ευρώπη *	Ηνωμένες Πολιτείες	Άλλες χώρες	Δε συνεργάστηκα
Άλλες επιχειρήσεις του ομίλου επιχειρήσεών μας.					
Προμηθευτές εξοπλισμού, υλικών, εξαρτ					

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

	Ελλάδα	Λοιπή Ευρώπη *	Ηνωμένες Πολιτείες	Άλλες χώρες	Δε συνεργάστηκα
ημάτων ή λογισμικού					
Πελάτες					
Ανταγωνιστές ή άλλες επιχειρήσεις του τομέα μας					
Σύμβουλοι,εμπορικά εργαστήρια,ιδιωτικά ιδρύματα E&A					
Πανεπιστήμια ή άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
Κρατικά ή δημόσια ερευνητικά κέντρα					

* Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), της ΕΖΕΣ ή χώρες υποψήφιες για ένταξη στην ΕΕ: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιταλία, Ιρλανδία, Λετονία, Λιχτενστάιν, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σλοβακία, Ελβετία, Τουρκία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

7. Παράγοντες που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη των ΜΜΕ

7.1 Κατά την περίοδο 2010 έως 2015, πόσο σημαντικοί ήταν οι ακόλουθοι παράγοντες για την παρεμπόδιση της ανάπτυξης της επιχείρησής σας; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	Υψηλός βαθμός σημασίας	Μεσαίος βαθμός σημασίας	Χαμηλός βαθμός σημασίας	Ανυπαρξία του παράγοντα

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

	Υψηλός βαθμός σημασίας	Μεσαίος βαθμός σημασίας	Χαμηλός βαθμός σημασίας	Ανυπαρξία του παράγοντα
Κόστους: Έλλειψη χρηματοδότησης στο εσωτερικό της επιχείρησης ή του ομίλου μας				
Κόστους: Έλλειψη χρηματοδότησης από πηγές εξωτερικές της επιχείρησης				
Κόστους: Πολύ υψηλό κόστος καινοτομίας				
Γνώσεων: Έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού				
Γνώσεων: Έλλειψη πληροφόρησης για την τεχνολογία				
Γνώσεων: Έλλειψη πληροφόρησης για τις αγορές				
Γνώσεων: Δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας				
Αγοράς: Άλλες επιχειρήσεις δεσπόζουν στην αγορά				
Αγοράς: Αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες				
Νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου: Υψηλή φορολογία				
Νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου: Γραφειοκρατικές				

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

	Υψηλός βαθμός σημασίας	Μεσαίος βαθμός σημασίας	Χαμηλός βαθμός σημασίας	Ανυπαρξία του παράγοντα
διαδικασίες				

8. Βασικές οικονομικές πληροφορίες σχετικά με την επιχείρησή σας

8.1 Ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχείρησής σας το 2015 σε σχέση με το 2010;

*

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Αυξήθηκε Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 31.
- Μειώθηκε Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 32.
- Έμεινε σταθερός Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 33.

8.1.1 Εάν ναι, κατά πόσο αυξήθηκε; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 0%-30%
- 30%-60%
- >60%

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 33.

8.1.2 Εάν όχι, κατά πόσο μειώθηκε; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 0%-30%
- 30%-60%
- >60%

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 33.

8.2 Ο συνολικός αριθμός απασχολούμενων στην επιχείρησή σας το 2015 σε σχέση με το 2010; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Αυξήθηκε Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 34.
- Μειώθηκε Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 35.
- Έμεινε σταθερός Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 36.

8.2.1 Εάν ναι, κατά πόσο αυξήθηκε; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 0%-30%
- 30%-60%
- >60%

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 36.

8.2.2 Εάν όχι, κατά πόσο μειώθηκε; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 0%-30%
- 30%-60%
- >60%

9. Υπεύθυνος Επιχείρησης

Υπεύθυνος Επιχείρησης (Πρόεδρος, Δ/νων Σύμβουλος, Διευθυντής):

Όνοματεπώνυμο ερωτώμενου - προσώπου που έδωσε τα στοιχεία:

Ημερομηνία συμπλήρωσης: